BVP & h:609.

ಮದಪ್ಪಿಯರಾವಂದಿ
ತುಳುವೆರ - ೫

ಎಸ್.ಎ. ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಡೆ, ಪೊಳಲಿ

ಎ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ, ಪೊಳಲಿ.

ಕರ್ನಾಟಕ
ತುಳು
ಸಾಹಿತ್ಯ
ಅಕಾಡೆಮಿ

BVP-609.

ತುಳುವಾಲೆ

ಎನ್. ಎ. ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್, ಪೊಳಲಿ

ಅ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ, ಪೊಳಲಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಮಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ಕಟ್ಟಡ,
ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್, ಮಂಗಳೂರು - 575 003

Tuluvale N. A. Sheenappa Heggade, Polali

By : A. Balakrishna Shetty Polali

Published by : Karnataka Tulu Sahitya Academy

Price	:	**Rs.10/-**
Pages	:	**38**
First impression	:	**1995**
Chief Editor	:	**Dr. B. A. Vivek Rai** President, Karnataka Tulu Sahitya Academy
Cover Art	:	Gopadkar
Copyright	:	Academy
Publisher	:	**Registrar** Karnataka Tulu Sahitya Academy, Lalbaug, Mangalore.
Printed at	:	**Manorama Offsets** C-10, Industrial Estate, Yeyyadi, Mangalore - 8. Phone : 411398

ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಕಾರ್ನಿಕದ ತಲೊಕ್ಕುಲು, ದೇವಸ್ತಾನ ಬೂತಸ್ತಾನೊಲು ಗುಂಡ ಚಾವಡಿ ನಾಗಬನೊಕ್ಕುಲು ದಿಂಜಿದುಂಡು. ಕಾರ್ಲ ತಾಲೂಕುದ ನಂದೊಳ್ಗೆ, ಬಂಟಾಲ್ ತಾಲೂಕುದ ಪುರಾಲ್ ಇಂಚಿನ ರಡ್ಡ್ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರೊಲು. ಅಮುಂಜ ಪಂಡ ಪುರಾಲ್ ಸೀಮೆಗ್ ಸೇರಿನ ಒಂಜಿನೇ ಗುತ್ತು ಉಪ್ಪುನ ಊರು. ಕನ್ನಡ ಬಾಸೆಡ್ ಪೊಸರೂಪದ ಕಾವ್ಯೊ ಉದಿಯಾಪುಂಡುಂದು ಕೆಲೆತ್‌ದ್ ಪಂಡಿನ ಕೋರಿಂದ್ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆಯಿನಾರ್ ಮುದ್ದಣೆ ಪಣ್ಪಿ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ನಂದೊಳ್ಗೆದ ಲಚಿಮಿನಾರ್ಣಪ್ಪೆರ್. ದುಂಬು ಇಂಚಿನ ಕಾವ್ಯೊ ಬಯಿದ್‌ಜಿ, ನನ ಬರೆಯಿನೆಡ್ಡಾತ್ರ ಆರ್ನ ಪುದರ್ ಕನ್ನಡ ಬಾಸೆ ಉಪ್ಪುನೆಟ್ಟ್ ಒರಿಯುಂಡು. ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಗೆದ ಜಾಗ್‌ಲೆಡ್ ತುಳು ನಾಡ ಸಿರಿ, ಕುಮಾರೆ, ಅಬ್ಬಗದಾರಗ ಪಣ್ಪಿ ಸಗ್ತಿಲು ಮಾಲಿಂಗೇಸ್ರ ದೇವರೆ ಸನ್ನಿದಾನೊಡು ನಿಲೆಯಾಯಿ ಊರುಂದುಲಾ ನಂದೊಳ್ಗೆಗ್ ಮಲ್ಲ ಪುದರ್. ಅಮುಂಜ ಬೊಕ್ಕ ಪುರಾಲ್‌ಲು ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ ಪಣ್ಪಿ ಅಮ್ಮೂರು ಉಪ್ಪುನ ಕಾರ್ನಿಕದ ಕ್ಷೇತ್ರಂದ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ. ಪುರಾಲ್‌ಡುಪ್ಪುನ ಪದ್ರಾಡ್ ಅಡಿ ಎತ್ತರೊದ ರಾಜ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಆಯಿನ ಉಳ್ಳಾಲ್ದಿನ ಒಡ್ಡೋಲಗೊದ ಮಣ್ಣ್‌ದ ಬಿಂಬೊಲೆದ ಅವ್ವೊಂಜಿ ಗತ್ತ್, ಗಾಂಬೀರ್ಯ, ಪೊರ್ಲು! ಬಗ್ತೆರೆನ ಮನಸ್ಸ್‌ದ ಆಸೆನ್ ಪೂರ್ತಿ ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ಪಿನ ಕಾರ್ನಿಕದ ತಲ ಪಂಡ್‌ದ್ ಮಾತೆರ್ಲ ದೇವೆರೆಗ್ ತರೆ ಬಗ್ಗಾವೆರ್, ಕಾರ್‌ಗ್ ಪುಡಾಡುವೆರ್, ಸುಗ್ಗಿ ಸಂಕ್ರಾಂದಿದಾನಿ ಕೊಡಿ ಏರ್‌ದ್ ನಡಪುನ ಒಂಜಿ ತಿಂಗೊಲುದ ಉಚ್ಚಯೊ, ಅಯಿನ್ ದಿನತ್ತ ಚೆಂಡ್‌ದ ಗೊಬ್ಬು ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಬೇತೆ ವಾ ಕ್ಷೇತ್ರೊಡುಲ ಇಜ್ಜಂದಿ ಇಸೇಸ. ದೇವಸ್ತಾನದ ಆಡಳ್ತೆ ನಡಪಾವುನ ಇಲ್ಲ್‌ಂದ್ ಅಮುಂಜ ಗುತ್ತುಗು ಸೀಮೆಡ್‌ಲಾ ದೇವಸ್ತಾನೊಡುಲಾ ಮಲ್ಲಮಣೆ.

ತನ್ನ ಪುದರ್‌ದ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಯೀ ಮೂಜಿ ಊರುದ ಪುದರ್‌ಲೆನ್ಲಾ ಸೇರಾದ್ ಆ ಮೂಜಿ ಊರುಲೆದ ಮಾತ್ರೊ ಅತ್ತ್, ಇಡೀ ತುಳುನಾಡ್‌ಗ್‌ಲಾ ತುಳುಬಾಸೆಗ್‌ಲಾ ಮೇಲಾಯಿ ಜಾಗ್ ತಿಕ್ಕುನಂಚ ಪುಣೆಯಿನ ಪುಣ್ಯ ಜೀವಿ ಪಂಡ ನಂದೊಳ್ಗೆ ಅಮುಂಜ ಗುತ್ತು ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್, ಪೊಳಲಿ. ತನ್ನ ಬಾಳ್ವೆದ ಎಚ್ಚ ಸಮಯೊನು ತುಳುಬಾಸೆಗಾತ್ರನೇ ವಿನಿಯೋಗ ಮಲ್ತಿನಾರ್‌ಂದ್ ಅರೆಗ್ ತುಳುವಾಲ ಪಣ್ಪಿ ಬಿರುದು. ಶ್ರೀ ಏರ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಆಳ್ವೆರ್ ಪಣ್ಪಿಲೆಕ, ತುಳುವಾಲ ಪಂಡ ತುಳುತ್ತ ಪರಿಮಳ. ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್, ಸಂಶೋಧನೆದ ಸಾದಿಡ್ ತುಳುತ್ತ ಪರಿಮಳೊನು ದೆರ್ತ್ ಬರೆತಿನಾರ್.

ನಮ್ಮ ಹೆರಿಯಾಕುಲು ಮಲ್ತಿ ಕೆಲಸೊಲೆನ್ ತೆರಿಯೊಂದು ಅಕ್‌ಲೆಗ್ ನಮ್ಮ ಉಡಲ್‌ದಿಂಜಿದಿ ಬಗ್ತಿದ ಸೊಲ್ಮೆನ್ ಸಂದಾವುನ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಅಂಚಿನ ಒರಿ ಹೆರಿಯಾರ್ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್.

ತನ್ನ ಪುಟ್ಟು, ಬುಳೆವು, ಬದ್‌ಕ್, ಸಂಸಾರ ಇಂಚಿತ್ತಿನ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ತಾನಾದ್ ತೆರಿಪಾವುನಕುಲು ಬಾರಿ ಕಮ್ಮಿ. ಶ್ರೀ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ೧೯೧೫ನೇ ಇಸ್ವಿಡ್ ಅಚ್ಚಿ ಆಯಿನ ಆರ್ನ ಸುರುತ್ತ ಬೂಕು, `ದ. ಕ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಭೂತಾಳ ಪಾಂಡ್ಯರಾಯನ ಅಳಿಯ ಕಟ್ಟು ಪಣ್ಪಿ ಬೂಕುಡು ಬರೆಯಿನ

ಬರೆತಿನಾಯನ ಅರಿಕೆ

ತುಳು ಬಾಸೆದ ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಕೆಡಮಿ ತಾಪನೆ ಆಯಿನವು ಮಾತೆರೆಗ್‌ಲಾ ಕುಸಿಕೊರ್ಪಿ ಸುದ್ದಿ.

ಅವು ಬಜೀ ಸುದ್ದಿಡ್ ಒರಿಯಂದೆ, ದುಂಬುದ ಕಾಲೊಡು ತುಳುಕ್ಕಾತ್‌ರ ಬೆಂದಿನಾಕ್ಲೆನ ಪರಿಚಯ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕೊರ್ಪಿನ ಬೂಕುಲೆನ್ ಬರೆಪಾದ್ ಬೊಲ್ಪುಗು ಕಣಯೆರ ದುಂಬಾಯಿನವು ಯೆಡ್ಡೆ ಕೆಲಸ.

ಯೆನನ್ ತಾಂಕ್‌ದ್ ಮಲ್ಲೆ ಮಲ್ತಿನ ಯೆನ್ನ ಅಜ್ಜೆರ್ ದಿ| ಪೊಳಲಿ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆರೆನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಬೊಕ್ಕ ಸಾಧನೆನ್ ಯಾನ್ ತೆರಿನಾತ್ ಮಟ್ಟ್‌ಗ್ ಸಂಪಲಿತ್‌ದ್ ಕೊರಿಯೆರೆ ಯೆಂಕೊಂಜಿ ಯಿಡೆ ಕೊರಿನ ಎಕೆಡಮಿದಕ್‌ಲೆಗ್ ಸೊಲ್ಮೆ ಸಂದಾವೆ. ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆನ್ ಕಯಿತಲ್‌ಡ್ದ್ ತೆರಿನಾಕುಲು, ಅರೆನ ಅಚ್ಚಾತಿನ ಬೂಕುಲು, ಲೇಖನೊಲು, ಅಚ್ಚಾವಂದಿ ಕೃತಿ, ಕಾಕಜಿ ಇತ್ತಿನಕುಲು ತೆರಿಪಾಯೆರ್‌ಡ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆನ್ ಅಧ್ಯಯನ ಮಲ್ಪೆರೆ ಜಿಂಜ ಉಪಕಾರ ಆಪುಂಡು.

ತುಳುಬಾಸೆಡ್ ಬರೆಯೆರೆ ಎಂಕ್ ಉಮೇದ್ ಕೊರಿನ ಎನ್ನ ಗುರು ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್, ಕೆದಂಬಾಡಿ ಜತ್ತಪ್ಪ ರೈ, ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಬೊಕ್ಕ ವಾಮನ ನಂದಾವರ ಮೊಕ್ಲೆಗ್ ನಮಸ್ಕಾರ.

ಉಂದೆನ್ ಓದಿನಕುಲು ತೆರಿಪಾವುನ ಸೂಚನೆಲೆಗ್ ಏಪಲಾ ಸ್ವಾಗತ ಉಂಡು.

ಶ್ರೀ ದೇವೀ ಪ್ರಸಾದ
ಪರ್ಕಳ -576 123
ಸೆ. 27, 1994

ಅ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಪೊಳಲಿ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಆರ್ನ ಹಿರಿಯೆರ್ ಏರ್ಂದ್ ತೆರಿಪಾವುಂಡು. ಅಯಿಟ್ಟ್ ಆರ್ನ ಅಪ್ಪೆ ಪುದರ್ ಇಜ್ಜಿ. ೧೯೪೯ಡು ಅಚ್ಚಿ ಆಯಿನ ಪುಳಿನಾಪುರ ಮಹಾತ್ಮೆಡ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿ, ಪುರಾಲ್‌ದ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಧಾರ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿ ಇಂಚಿನ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಬರೆತೆರ್. ಈತ್ ಬುಡುಂಡ ಬೇತೆ ವಾ ಸಂಗತಿನ್‌ಲಾ ಆರ್ ಓಲುಲಾ ದಾಕಲೆ ಮಲ್ತ್‌ದಿನ ಇಜ್ಜಿ. ಇನಿ ಆರ್ನ ವಿಷಯ ತೆರಿಯೊಡಾಂಡ ಆರ್ನ ಕಾಲೊಡು ಇತ್ತಿನ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಜನಕ್ಲೆನ್ ತೂದು ಪಾತೆರ್ದ್ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಸಂಪಲಿಪೊಡಾಪುಂಡು. ಆಂಡ ಆರ್‌ಮಲ್ತಿ ಕೆಲಸೊಲು ಅಂಚತ್ತ್. ತುಳುಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ- ಸಂಶೋಧನೆದ ಕಳೊಟು ಆರ್ ಬೆಂದಿನವು ನಾಲ್‌ಕಾಲ ಒರಿಯುವ ಕೆಲಸ. ಬಜೀ ಬಾಣಬೊಟ್ಟುನು ಆರ್ ಗರ್ತ್‌ದ್ ನೀರ್ ಮಯಿತ್‌ದ್ ಗೊಬ್ಬರ ಪಾಡಿನೆಡ್ದಾತ್ರ ಇನಿ ಮೂಜಿ ಬುಳೆ ಬುಳೆಪಿನ, ಕಂಗ್ ತಾರಾಯಿ ನಡ್‌ಪಿನ ಬಯಿಲ್ ಕಂಡ ಆತ್‌ಂಡ್. ಆರ್ ಬರೆದ್ ಅಚ್ಚಾತಿನ ಬೂಕುಲು ಸಂಕ್ಯೆಡ್ ಜಿಂಜ ಆದುಪ್ಪಂದ್. ಆಂಡ ಅಯಿತ ಯೇಗಿತೆಡ್ ನೂದು ಕಾಲ ಒರಿಯುನ. ಬರೆತಿನಾರೆನ ಪುದರ್ ಏಪೊಗುಲಾ ಒರಿಪಾವುನ ಸಗ್ತಿ ಇತ್ತಿನವು ಪಣ್ಪೆನೆಕ್ ಎಣ್ಮೆದ ಏಳ್‌ಬಾಗೊದಾತ್‌ಲ ಅಲ್ಮಾನಯಿಜ್ಜಿ.

ಪುಟ್ಟು - ಬುಳೆವು

ಪುರಾಲ್ ಸೀಮೆದ ಅಮುಂಜ ಗುತ್ತು ಕುಟುಮ. ನಂದೊಳ್ಗೆ ಚಾವಡಿಡ್ ಮಂಜಯ ಪೆರ್ಗಡೆಯಾಲ್ಲು ಯೆಜಮಾನ್ಯೆ. ಆರ್ನ ಬೊಡೆದಿ ಅಮುಂಜ ಗುತ್ತು ನಾಗಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡ್ತಿನ ಒರ್ತಿಯೇ ಮೋಕೆದ ಮಗಳ್ ಪೆದಿಯಪ್ಪೆ. ನಕರೆಗುತ್ತುದ ಅಚ್ಚಣ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಅಮ್ಮೆ. ರಡ್ಡ್ ಅಣ್ ರಡ್ಡ್ ಪೊಣ್ಣು ಜೋಕ್ಲೆಡ್ ಕಡಿರ ಬಾಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸೆ. ಒತ್ತುಗುಪುಟ್ಟಿನ ತಂಗಡಿ ಸೀತಮ್ಮ. ಮೆಗ್ಯೆ ಕೃಷ್ಣೆ, ಕಡೆತ್ತಾರ್ ತಂಗಡಿ ರುಕ್ಮಿಣಿ.

ಮಾತೆರೆನ ಮೋಕೆಡ್ ಅಜ್ಜೆ-ಅಜ್ಜಿ, ಅಪ್ಪೆಮ್ಮೆರೆನ ತಾಂಕನೊಡು ನಂದೊಳ್ಗೆದ ಚಾವಡಿಡ್ ಈ ಜೋಕುಲು ಪೊರ್ಲುಡು ಬುಳೆಯ. ಈ ಪೊರ್ಲುನು ತೂಯೆರೆಗ್ ಕಾಲರಾಯಗ್ ಮಚ್ಚರ ಆಂಡ್ ತೋಜುಂಡು. ಶ್ರೀನಿವಾಸೆ ನಾಲೆಟ್ ಕಲ್ತೊಂದುಪ್ಪುನಗ ಅಮ್ಮೆರ್ ಆಲೋಕುಗು ಸಂದಿಯೆರ್. ಅಪಗ ಆಯನ ಪಿರಯ ಪತ್ತೊಂಜಿ ವೊರ್ಸ.

ಕೆದಿಂಜೆ ಮಿಶನ್ ಸಾಲೆಡ್ ಕ್ರೈಸ್ತ ಕ್ಲಾರಯ್ಯ ಪಣ್ಪಿನಾರ್ ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ಟ್ರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಡ ಅರೆಗ್ ಮಿತಿದಾಂತಿ ಪಿರಿತಿ. ಗುರುಕ್ಕುಲು ಬೂಕುಡ್ದು ಮಾತ್ರ ಪಾಠೊ ಕಲ್ಪಾಯಿನಿ ಅತ್ತ್. ಬದ್‌ಕ್‌ಡ್ ನಡಪೊಡಾಯಿ ರೀತಿಲೆನ್ ಪೊರ್ಲು ಪಾತೆರೊಡು ತೆರಿಪಾಯೆರ್. ಜಿಂಜ ಕಲ್ಪೊಡ್‌ಂದ್ ಆಸೆ ಇತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಇಲ್ಲಡ್ ಒದಗಿನ ಕಷ್ಟೊಲೆದ ಮಾಲೆಡ್‌ದಾತ್ರ ನಾಲನೇ ಕ್ಲಾಸ್‌ಡ್ ಸಾಲೆ ಬುಡೊಡಾಂಡ್. ಮೋಕೆಡ್ ತಾಂಕೊಂದಿತ್ತಿ ಅಜ್ಜಿ ಕಾಲನ ಪಾಲಾಯೆರ್. ಅಮ್ಮೆದಾಂತಿ ಜೋಕ್ಲೆನ್ ಮಲ್ಲೆಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಿ ಅಪ್ಪೆಲಾ ಪಿರಬರಂದಿ ಊರುಗು ಸಂದಿಯೆರ್.

ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪುಗೆಲ್‌ದ ಮಿತ್ತ್ ತುಂಬೆರೆ ತೀರಂದಿ ದುನ್ನ ಬೂರ್‌ಂಡ್ ಮೆಗ್ಗೆ ಮೆಗಿದಿಯಾಲ್ಲೆ ಒಟ್ಟುಗು ಅಮುಂಜ ಗುತ್ತುಗು ಬತ್ತೆರ್. ಅಜ್ಜೆರ್ನ ಆಸ್ತಿಡ್ದ್ ಒಂಜಿ ಕವಡೆಲಾ ತಿಕ್ಕಂದೆ ಕಾಲಿಕೈಟೇ ಬತ್ತೆರ್. ಉಂದು ಅನ್ಯಾಯ ಪಂಡ್‌ದ್ ಅಮುಂಜ ಗುತ್ತುಡು ಇತ್ತಿನ ಮೆರೆನ ತಮ್ಮಲೆ ಬಾರಿ ಪೊಣೆಯೆರ್. ಕೈಲ್ ಇತ್ತಿನ ಪಣವು ಪೂರಾ ಕೋರ್ಟುದ ವ್ಯವಹಾರೊಗೇ ಕರ್ಚಾದ್ ಮುಗಿಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ ಅಕೇರಿಗ್‌ಲಾ ಒರಿಯಿನಿ ನಂದೊಳ್ಗೆ ಪಣ್ಪಿನ ಚಾವಡಿದ ಪುದರ್‌ಮಾತ್ರ. ಅಮ್ಮುಂಜ ಗುತ್ತುಗು ಬತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ನಂದೊಳ್ಗೆದ ಮೋಹ ಪೋವಂದಿನೆಡ್ಡಾತ್ರ ತನ್ನ ಪುದರ್‌ದ ಸುರುಟ್ಟು ಯೆನ್ (N) ಪಂಡ ನಂದೊಳ್ಗೆ ಅಯಿಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಎ (A) ಪಂಡ ಅಮ್ಮುಂಜಂದ್ ಅಕೇರಿದ ದಿನ ಮುಟ್ಟಲಾ ಬರೆವೊಂದಿತ್ತೆರ್.

ಅಮುಂಜಡ್ ಮಿತ್ತ್‌ಗ್ ಕಲ್ಪೆರೆ ಅನುಕೂಲ ಇತ್ತ್‌ಜಿ. ನಾಲಾಜಿ ವೊರ್ಸ ಕೋರ್ಟುದ ವ್ಯವಹಾರೊಡೇ ಪೋಂಡು. ಬಾಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸೆ ಜವಣ್ಯೆ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರಾಯೆರ್. ಸಾಲೆಗ್ ಪೋದು ಕಲ್ಪು ಪಿರಯಲಾ ಕರಿಂಡ್. ಬಡಕಯಿಲ್ ಪರ್ಮೇಸ್ರಾಯೆರ್ ಪುರಾಲ್‌ದ ಸೀಮೆಡೇ ಬಾರಿ ತೆರಿನಾರ್‌ಂದ್ ಪುದರ್‌ದಾರ್. ತುಳು ಕನ್ನಡ ಇಂಚ ರಡ್ಡ್ ಬಾಸೆಲೆಡ್‌ಲಾ ಮಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸೆ. ಆರ್ ಓದಂದಿ ಬೂಕಿಜ್ಜಿ, ತೆರಿಯಂದಿ ಸಂಗತಿಯಿಜ್ಜಿ. ಉಭಯ ಭಾಷಾ ಕವಿ, ಆಶುಕವಿ ಪಣ್ಪಿ ಬಿರುದುಲಾ ತಿಕ್‌ದಿತ್ತ್‌ಂಡ್ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯೆರೆನ ಭಜಗೋವಿಂದೊನು ತುಳುಕ್ಕುಲಾ ಕನ್ನಡೊಗುಲಾ ಮಗ್‌ರ್‌ಪಾಟ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಬೊಲ್ಪುಗು ಕಣತ್ತಿನಾರ್. ಹರಿಕತೆಲಾ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಕನ್ನಡ ಕೃಷ್ಣ ಸಂಧಾನ ಪಣ್ಪಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗೊನು ಕಿಟ್ಟರಾಜಿ ಪರ್ಸಂಗೊ ಪಣ್ಪಿ ಪುದರ್‌ಡ್ ತುಳುಟ್ಟು ಬರೆಯೆರ್. ಮೂಲದ ರಾಗ, ತಾಳ, ಪ್ರಾಸ ಮಾತೆನ್ಲಾ ಒರಿತೊಂದಿನ ಅರೆನ ಬುದ್ಯಂತಿಗೆನ್ ಇನಿಕ್ಕ್‌ಲಾ ಜನೊಕ್ಕುಲು ಪುಗರುವೆರ್.

ಜವನ್ಯೆ ಶೀನನ್ ಇಂಚನೇ ಬುಡಿಯೆರ್ ಬಲ್ಲಿ . ಮಲ್ಲಯೇಗಿತೆ ಯಿತ್ತಿನಾಯೆ. ಆ ಒಸರ್ ಆಜಿದ್ ಪೋಯರೆ ಬುಡುಪಿನ ಸರಿಯತ್ತ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ತಮ್ಮಲೆ ಸಂಕುಶೆಟ್ರ್ ಮೆರೆನ್ ಬಡಕಬಯಿಲ್‌ಗ್ ಕಡಪುಡಿಯೆರ್. ಆರ್ ಮೆರೆಗ್ ಕಲ್ಪಾವಂದಿ ಸಂಗತಿ ಯಿಜ್ಜಿ. ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಶೋಧನೆ, ಪರಗ್ರಂಥೊಲೆನ್ ಓದುದು ಅರ್ತ ಮಲ್ಪುನು, ತುಂಡು ಕಬಿತೊಲೆನ್ ತಯಾರ್ ಮಲ್ಪುನು ಎಂಚಂದ್ ಕಲ್ಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಮದ್ದೊಳಿ ಬೊಟೆರೆಲಾ, ತಾಳಮದ್ದೊಳಿದ ಕೂಟೊಡು ಅರ್ತ ಪಣೆಯೆರೆಲಾ ಪರ್ಮೇಸ್ರಾಯೆರ್ ಕಲ್ಪಾಯೆರ್. ಅರೆಡ ಕಲ್ಪೆರೆ ಬರೊಂದಿತ್ತಿ ಗುತ್ತುದ ಜವಣ್ಯೆರೆ ಪೈಕಿಡ್ ಅಮ್ಮುಂಜ ಗುತ್ತುದ ಶೀನೆ ಬಿರ್ಸೆ. ಒರಪಂಡ್‌ಡನೇ ಅರ್ತ ಮಲ್ತೊಣುನ ತಾಕತ್ತ್ ಇತ್ತಿನಾಯೆಂದ್ ತಮ್ಮಲೆಗ್ ಸಿಪಾರ್ಸ್ ಮಲ್ತೆರ್.

ಕುಟುಂಬ - ಜೋಕ್ಲು ಬಾಲೆಲು

ಸುರುಟ್ಯೇ ಪಂಡಿಲೆಕ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆಗ್ ರಡ್ಡ್ ತಂಗಡಿಯಾಲ್ಲು, ಒರಿಮೆಗ್ಗೆ. ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆಗ್ ಮೆಗಿದಿಯಾಲ್ಲುಲಾ ಮೆಗ್ಗೆಲಾ ಪಂಡ ಜೀವ. ಅಪ್ಪೆಮ್ಮನ್‌ಯೆಲ್ಲಿಡೇ ಕಳವೊಂದು ಪರಕೊಳಿಯಾಯಿನಾಕ್ಲೆಗ್

ತಾನೇ ಅಪ್ಪೆ, ತಾನೇ ಅಮ್ಮೆ ಆಯೆರ್. ಅಕ್‌ಲೆ ಉಡಲ್‌ಡ್ ಗತಿದಾಂತಿನಕುಲು ಪಣ್ಪಿ ಕಯಿಪೆ ಪುಟ್ಟಂದಿಲೆಕ ತೂವೊಂಡೆರ್. ಪ್ರಾಯೊಗು ಬತ್ತಿ ಬೊಕ್ಕ ಅಮ್ಮುಂಜ ಗುತ್ತುಡ್ದು ಪಾಲ್ ದೆತೊಂಡೆರ್. ಗುತ್ತುಡ್ದು ಒಂಜಿ ಪರ್ಲಾಂಗ್ ದೂರೊಡ್ ಸುದೆತ್ತ ಬರಿಟ್ಟ್ ಪೊಸ ಇಲ್ಲ್ ಕಟ್ಟಾಯೆರ್. ಅಯಿಕ್ `ಆನಂದ ಭವನ' ಪಂಡ್‌ದ್ ಪುದರ್ ದಿಯೆರ್. ಅಲ್ಲಹಾಬಾದ್‌ಡ್ ಮೋತೀಲಾಲ ನೆಹರೂ ಕಟ್ಟಾದಿನ ಇಲ್ಲಾಗ್ ದೀತಿನ ಪುದರೇ ನೆಕ್ಕ್ ಸ್ಫೂರ್ತಿ.

ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಪೊರ್ಲುದ ಜವಣ್ಯೆ. ಆಜಿ ಅಡಿ ಎತ್ತರ. ಸರ್ವಾಂಗ ಪೊರ್ಲು. ಉಂಗಿಲ ಪಾಡ್‌ದ್ ದೆಪ್ಪೊವ್ಲಿ ಪಣ್ಪಿ ಗಾದೆದಲೆಕ. ತೂಯಿನಕುಲು ಕುಡೊರ ಸಿಂಗಾರ ತೂಪಿಲೆಕಂತಿ ಪೊರ್ಲು. ಮಲ್ಲ ಗುತ್ತು, ಬಾವ, ಬರ್ಕೆ , ಚಾವಡಿದ ಪೊದುಕ್ಕುಲು ಬತ್ತ. ಪುರಾಲ್ ಸೀಮೆಗ್ ಸೇರ್‌ದಿನ ಮಣೇಲ್ ಮಾಗಣೆದ ಪಾಕೊಟ್ಟು ಆ ಕಾಲೊಡು ಒಂಜಿ ಗತ್ತ್‌ದ ಮನೆತನ. ಗಿಡ್ವೆರ್ಲೆನ್ ಕಟ್‌ದಿನಯಿಲ್ಲ್ ಅಪಗ ರಾಜಕೀಯೊಡು ಮಲ್ಲ ಪುದರ್ ಆದಿತ್ತಿನ ಅತ್ತಾವರ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಸೆಟ್ರ್, ಆ ಕುಟುಮದ ಹೆರಿಯಾಯಿನಾರ್. ಆರ್ನ ಕುಟುಂಬೊಡು, ಸಮ್ಮಂದೊಡು ತಂಗಡಿಯಾಪಿನ ಶ್ರೀಮತಿ ಸೀತಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡಿ, ಅಪ್ಪೆಮ್ಮೆ ದಾಂತಿ ಪೊಣ್ಣು, ಎ. ಬಿ. ಶೆಟ್ರೇ ದುಂಬುಂತುದು ಪಣವುದ ಸಹಾಯಮಲ್ತ್‌ದ್ ಆ ಮದಿಮೆನ್ ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿಯರ್.

ಮೆರೆಗ್ ಮೂಜಿ ಜನ ಜೋಕುಲು. ಕಡೀರ್ದ ಮಗಳ್ ನಾಗಿ, ರಡ್ಡನೇ ಮಗಳ್ ಪುಷ್ಪ, ಮಗೆ ತಿಮ್ಮಪ್ಪೆ.

ತಂಗಡಿ ಸೀತಮ್ಮ ಬಾರೆದ ಕುರ್ಲೆದಾತ್ ಪೊರ್ಲುಕಂಟ್ ಪೊಣ್ಣು. ಬಜಪೆದ ಕಯಿತಲ್ದ ಕೊಳಂಬೆ ಬೈಲ್‌ದ ಉಣಿಲೆ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಶೆಟ್ರೆಗ್ ಮದಿಮೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ನನೊರ್ತಿ ತಂಗಡಿ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಯೆಲ್ಯ ಪ್ರಾಯೊಡೇ ಆ ಲೋಕೊಗು ಸಂದಿಯೆರ್. ಮೆಗ್ಯೆ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್, ಗಿಡ್ದೆರು ಗಿಡಪುನೆಟ್ಟ್ ನಾಲೂರು ಪುದರ್ ಪೋಯಿ ಜವಣ್ಯೆ. ಪೊಯ್ಯೆಮಾರ್‌ಡ್ದ್ ಮದಿಮೆ ಆಯೆರ್.

ತಂಗಡಿ ಸೀತಮ್ಮಗ್ ಅಚ್ಚಣ್ಣೆ, ನೇತ್ರ, ಸಿಂಧು ಬೊಕ್ಕ ರಾಜು ಪಂಡ್‌ದ್ ನಾಲ್ ಜೋಕುಲು. ಸುರುತ್ತ ಮಗಳ್ ನಾಗಿನ್ ಅರುವತ್ತೆ ಅಚ್ಚಣ್ಣಗ್ ಕೊರ್ದು ಮದಿಮೆ ಮಲ್ತೆರ್. ರಡ್ಡನೇ ಮಗಳೆನ್‌ಪುತ್ತೂರು ತಾಲೂಕು ಪುಣಚ ಕೋಡಂದೂರು ಸೋಮಪ್ಪ ರೈಕ್ಲೆಗ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಮಗೆ ಎಲ್ಯ ಪ್ರಾಯೊಡೇ ಮಿಲಿಟ್ರಿ ಸೇರ್‌ದ್ ಬೊಕ್ಕ ದಾನೆ ಅಯೆರ್‌ಂದ್ ತೆರಿಯಿಜಿ.

ಆನಂದ ಭವನೊಡು ಏಪತೂಂಡಲಾ ಇಲ್ಲ್ ನಿಲಿಕೆ ಜನ. ನಲಿಕೆ, ತೆಲಿಕೆ, ಭಜನೆ-ತಾಳ ಮದ್ದೊಳಿದ ಕೂಟ. ಅಳಿಯ ಸಂತಾನ ಕಟ್ಟ್‌ದ ಕಟ್ಟ್‌ಗ್ ತಿಕ್‌ದ್ ಬೂರುದು ತಂಗಡಿ, ತಂಗಡಿನ ಜೋಕ್ಲು ಮೂಲೇ ಬುಳೆಯೆರ್. ಮೆರೆನ ಬೊಡೆದಿ ಪಾಕೊಟ್ಟುಗೇ ಪೋಯೆರ್. ಜೋಕ್ಲುಲಾ ಬುಳೆಯಿನಿ

ಪಾಕೊಟ್ಟುಡೇ. ಮಲ್ಲ ಮಗಳೆನ್ ಅರುವತ್ತಗೇ ಮದ್ಮೆ ಮಲ್ತ್ ಕೊರಿನೆಡ್ದಾತ್ರ ಅಕುಲು ಅವುಲು-ಮೂಲುಂದು ಒತೊಂತೆ ದಿನ ಕಳೆಯೆರ್.

ಕುಟುಮ ಪಂಡ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆಗ್ ಜಿಂಜಮೋಕೆ. ಬೊಡೆದಿ ಬಾಲ್ಲೆನ ಸುಕ ಕಮ್ಮಿಯಾಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ ಆರ್ ಆನಂದಭವನೊನ್ ತಂಗಡಿಗೇ ಕೊರ್ದು ಬುಡಿಯೆರ್. ಪುರಾಲ್‌ಗ್ ಬತ್ತೆರ್. ಎಲ್ಯ ಒಂಜಿ ಕೋಣೆನ್ ಪುರಾಲ್ದ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಅಂಗಣೊದ ಬರಿಟ್ಟ್ ಕಟ್ಯಾದ್ ಏತೋ ಸಮಯ ಒರಿಯೇ ಇತ್ತೆರ್. ಮೇರ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಟ್ಟ್ ಜೈಲ್‌ಗ್ ಪೋಯಿನಪಗ ದೇಶದ್ರೋಹಿ ಪಂಡ್‌ದ್ ಪುದರ್‌ದೀದ್, ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಲೆನ ಸಹಾಯದೆತೊಂದು ದೇವಸ್ತಾನದ ಆಡಳ್ತೆ ತೂವೊಂದಿತ್ತಿನ ಚೇರ ಅನಂತಯ್ಯ ಪಣ್ಪಿನಾರ್ ಮಗತ್‌ಪಾಡ್ಯಾಯೆರ್.

ಅಯಿಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಆರ್ ಕಕ್ಕುಂಜೆದ ಅಡಿಕ್ಲೆಗ್ ಸೇರಿನ ಇಲ್ಲ್ ಬಿತ್ತ್‌ಲ್‌ನ್ ಬಾಡಿಗೆಗ್ ಒಯಿಸೊಂಡೆರ್. ಅವೆನ್ ಆರ್ನ ಆಫೀಸ್‌ಂದೇ ಜನೊಕ್ಲು ಲೆಪ್ಪೆರೆ ಸುರು ಮಲ್ತೆರ್. ಆ ಇಲ್ಲಡ್ ಮುಪ್ಪ ಒರ್ಸೊಡ್ದುಲಾ ಯೆಚ್ಚಯಿತ್ತೆರ್. ಮೇರ್ನ ಒಟ್ಟಿಗೆ ರಡ್ಡನೆ ಮಗಳ್‌ಲಾ ಇತ್ತೆರ್. ಯೆಲ್ಯ ಪ್ರಾಯೊಡೇ ಸೈತಿ ಕಡಿರ ಮಗಳೆನ ಜೋಕುಲ್ಲಾಯಿತ್ತೆರ್.

ಮೂಲು ಬತ್ತ್‌ಡಲಾ ಬೊಡೆದಿನ ಜತೆ ತಿಕ್ಕ್‌ಜಿ ತೋಜುಂಡು. ಚೇಳಾರ್ ಗುತ್ತುದ ವಿಟ್ಟಮ್ಮ ಪಣ್ಪಿ ಪೊಂಜೆವೆನ್ ರಡ್ಡನೇ ಮದಿಮೆ ಮಲ್ತೊಂಡೆರ್. ಅಯಿಟ್ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಬೊಕ್ಕ ಸೀತಾರಾಮ ಪಣ್ಪಿ ರಡ್ಡ್ ಅಣ್ ಜೋಕ್ಲು ಪುಟ್ಟಿಯೆರ್. ಆಂಡ ಆ ಬೊಡೆದಿ ಜೋಕ್ಲು ಚೇಳಾರ್ ಬುಡ್ದು ಪುರಾಲ್‌ಗ್ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಮೇರ್ನ ಸುಕದುಕ್ಕೊಡು ಪಾಲ್ ದೆತೊಣಂದಿನೆಡ್ದಾತ್ರ ಕುಡ ಸುರುತ್ತ ಬೊಡೆದಿನ್‌ಲಾ ಜೋಕ್ಲೆನ್‌ಲಾ ಕಯಿತಲ್ ಮಲ್ತೊಂಡೆರ್. ಅಯಿಡ್‌ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಆರ್ನ ಜತೆಟ್ಟ್ ಇತ್ತಿನಿ ಆರ್ನ ರಡ್ಡನೇ ಮಗಳ್‌ಲಾ, ಸುರುತ್ತ ಮಗಳೆನ ಮಗೆ ಬಾಲಕೃಷ್ಣೆ ಬೊಕ್ಕ ಅಯನ ತಂಗಡಿ ಹೇಮಲಾ. (ಈ ಬೂಕುದ ಲೇಖಕೆನೇ ಆ ಬಾಲಕೃಷ್ಣೆ)

ಬುಡುಗಡೆತ್ತ ಗಡಿಬಿಡಿ

ಪರ್ದೇಸಿಲಾಯಿನ ಬೊಲ್ದು ಚರ್ಮದಕ್‌ಲೆನ ಆಡಳ್ತೆಗ್ ಸೇರಿನ ನಮ್ಮ ದೇಸೊದ ಬುಡುಗಡೆಗಾದ್ ದೇಸೊ ನಿಲ್ಕೆ ಕಾಶ್ಮೀರೊಡ್ದು ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ ಮುಟ್ಟ ಗಡಿಬಿಡಿಯೇ ಗಡಿಬಿಡಿ ನಡತೊಂದಿತ್ತಿನ ಕಾಲ. ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯೆರ್ ಪಂಡ ನರಮಾನಿಯತ್ತ್, ದೇವೆರ್ನ ಅಬತಾರ. ಬ್ರಿಟಿಷೆರ್ ಪಣ್ಪಿ ರಕ್ಕಸೆರೆನ್ ಗಿಡಪೆರೆ ನರಮಾನ್ಯ ರೂಪು ದೆತೊಂದು ದೇವರೇ ಬಯಿದಿನಿಂದ್ ಜನೊಕ್ಲು ನಂಬೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಆರ್ನ ಪಾತೆರಪಂಡ ಮಿತ್ತ್‌ಡ್ದ್ ದೇವೆರ್ ಮಲ್ತಿ ಅಪ್ಪಣೆಂದ್ ತರೆಟ್ ತುಂಬೊಂದು ನಡಪುನ ಜನೊಕ್ಲು

ಇತ್ತೆರ್. ನಮ್ಮ ದೇಸೊದ ಸಂಪೊತ್ತುನು ಇಡಿಕ್ ಇಡಿಯೇ ರಟ್ಟಾದ್ ಬೊಲ್ಪು ಚರ್ಮದಕ್‌ಲೆ ಬಂಜಿ ದಿಂಜವೊಂದಿನ ಸರಕಾರೊ ಪೋವೊಡುಂದು ಜನೊಕ್ಲು ಪೊಣೆವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಇಲ್ಲ್ ಬದ್ಕ್, ಬೊಡೆದಿ ಜೋಕ್ಲೆನ್ ಬುಡುದು, ಈ ಗಡಿಬಿಡಿಟ್ ಜವಣ್ಯೆರ್ ಪರಬೆರ್, ಆಂಜೊವು ಪೊಂಜೊವು ಮಲ್ಲಾಕ್ಲು ಬಡವೆರ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಲಚ್ಚ ಗಟ್ಟಲೆ ಜನೊಕ್ಲು ಪಾಲ್ ದೆತೊಂಡೆರ್. ಬೆತ್ತದ ಪೆಟ್ಟ್ ತಿನ್ನಗ ಅಯ್ಯೋ ಪಂಡ್‌ದ್ ಬುಲಿತಿಜೆರ್. ಜೈ ಭಾರತ ಮಾತೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಬೆರಿಕೊರಿಯೆರ್, ಗುಂಡುಗು ತಿಗಲೆನ್ ಮಿಲಾವು ಮಲ್ತ್ ಎದುರುಂತಿಯೆರ್. ಪ್ರಾಣ ಬುಡಿಯೆರ್, ಜೈಲ್‌ಗ್ ಪೋಯೆರ್. ಒರ್ಸಗಟ್ಟಲೆ ಅವುಲು ಸೊಂದಿಯೆರ್.

ಗುತ್ತು, ಬಾವ, ಬೂಡು, ಬರ್ಕೆ ಪಣ್ಪಿ ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ಮಡತಾನದಕುಲು ಅಪಗ ಸರ್ಕಾರದ ಕಡೆಟ್. ಅಮುಂಜ ಗುತ್ತುದ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆಗ್ ಗಾಂಧಿಯೆರ್ನ ಮಂತ್ರ ತಾಗ್‌ಂಡ್. ಆರ್ ಗಡಿಬಿಡಿಟ್ ಸೇರಿಯೆರ್. ಸೇರ್‌ದ್ ಬೆಂದೆರ್. ಬೆಂದ್‌ದ್ ಅಯಿಟೊರಿ ಮುಕದಂಲಾ ಆಯೆರ್. ಒವ್ವೊಂಜಿ ಗಡಿಬಿಡಿಟ್‌ಲಾ ಅಪಗ ಬೆತ್ತೊಡು ನೋತುದು ಮಂಡೆ ಪುಡಪುನ, ಬೆರಿತ ಚರ್ಮ ಒಯಿಪುನ ಕ್ರಮ. ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆನ್‌ಲಾ ಉಂದು ಬುಡುತಿಜಿ. ಒಂಜಿ ಸರ್ತಿ ಆರ್ನ ಮಂಡೆಗ್ ನೋತಿನೆಟ್ಟ್ ಆಯಿಗುರಿ ಅರೆಗ್ ಕೊರಿನ `ಶಾಶ್ವತ ಸನ್ಮಾನ' ಪಂಡ್‌ದ್ ಅರ್ ಏಪಲಾ ಪನೊಂದಿತ್ತೆರ್.

1930ನೇ ಇಸ್ವಿಡ್ ಅರೆನ್ ವೆಲ್ಲೂರದ ಜೈಲ್‌ಡ್ ಪಾಡಿಯೆರ್. 1932ಟ್ದ್ ಕಡಲೂರುದ ಜೈಲ್‌ಗ್ ಕೊಣೆಯೆರ್. ಪ್ರತಿ ಸರ್ತಿಲಾ ನಾಲಾಜಿ ತಿಂಗೊಲು `ತಮ್ಮಲೆಯಿಲ್ಲದ ತಮ್ಮನ' ತಿಂದ್‌ದ್ ಬತ್ತೆರ್. ಅಯಿಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯೆರ್ನ ಅಪ್ಪಣೆದಂಚ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ಯೊಗಾತ್ರ ಬೆಂದೆರ್. ಮುಟ್ಟಂದಿ ಜಾತಿದಕುಲು ಪಣ್ಪಿನಕ್‌ಲೆನ್ ದೇವಸ್ಥಾನ ಪೊಗ್ಗಾವುನ ಗಡಿಬಿಡಿ, ಪರ್ದೇಸಿ ಕುಂಟು ಪೊತ್ತಾವುನ ಚಳುವಳಿ, ಖಾದಿಗ್ ಉಮೇದ್ ಕೊರ್ಪಿನಿ ಇಂಚಿನ ಕೆಲಸೊಲೆಡ್ ಮುರ್ಕಿಯೆರ್. (ದಿ. ಕೆ. ಕೆ. ಶೆಟ್ರ್ ಪಂಡಿ ಪ್ರಕಾರ ಆರ್ 1942 ಟ್ಟ್‌ಲಾ ಒರಜೈಲ್‌ಗ್ ಪೋತೆರ್. ಆಂಡ ನೆತ್ತ ದಾಖಲೆ ಬೇತೆ ಕಡೆಟ್ ತಿಕ್ಕುಜಿ.) ಪ್ರತಿದಿನಲಾ ಚರಕೊಡು ನೂಲು ದೆತ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಪಿರಯ ಪೋತಿನಕ್‌ಲೆಗ್ ಬರವು ಕಲ್ಪಾವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊನು ದೇಸೊದ ಬುಡುಗಡೆ ಆಯಿಬೊಕ್ಕಲಾ ನಡಪಾವೊಂದಿತ್ತೆರ್.

ಮೇರ್ ಈ ಗಡಿಬಿಡಿಟ್ ಸೇರಿನೆಡ್ದಾತ್ರ ಬೊಡೆದಿ ಜೋಕ್ಲೆನ ಅರ್ತಿ ಕಡಿಮೆ ಆಂಡ್, ಕುಟುಮದಕುಲು ದೂರ ಮಲ್ತೆರ್. ಗುತ್ತುದ ಮರ್ಯಾದಿ ದೆಪ್ಪುನ ಕೆಲಸಂದ್ ಭೀಮಾರಿ ಪಾಡಿಯೆರ್. ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ಮನೆತನದಕ್‌ಲೆಗ್‌ಲಾ ಈ ಕೆಲಸೊಲೆಗ್ ಅಮ್ಮುಂಜ ಗುತ್ತುದ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆ ಲಕ್ಕಂತಿನಕುಲು ಕೈ ಪಾಡಿಯೆರೆ ಬಲ್ಲಿತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಂದ್‌ಲಾ ತೋಜಿಂಡ್. ಈ ದುಂಬೇ ಪಂಡಿಲೆಕ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸುತ್ತುಡು ಇತ್ತಿನ ಆರ್ನ ಕಟ್ಟೋಣೊನು ಮಗ್ತ್ ಪಾಡಾಯೆರ್. ಆಯಿಟತ್ತಿ ವಸ್ತ್‌ಲೆನ್ ದೆತ್ತೆರ್. ಆರ್ನ ಬರವಣಿಗೆದ ಬೂಕುಲೆನ್ ತೂಕು ಪಾಡಿಯೆರ್, ಪರ್ತ್ ದಕ್ಕಿಯೆರ್. ಉಂದೆನ್ ಒಂಜೆನ್‌ಲಾ ಲೆಕ್ಕೊಗು ದೆತೊಣಂದೆ ತನ್ನ ತತ್ತ್ವದಂಚ ನಡತಿನಾರ್ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್.

ತುಳು ಚಳವಳಿ

ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಜೈಲ್‌ಡ್ ಉಪ್ಪುನಗ ಅವುಲು ತುಳುಗಡಿಬಡಿತ್ತ ದುಂಬಾಳು ಒಡಿಪುದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಉಪಾಧ್ಯ ಪಣಿಯಾಡಿ, ಪುದರ್‌ಪೋತಿ ವಾಗ್ಮಿ ಎನ್.ಎಸ್. ಕಿಲ್ಲೆ, ಬೊಳ್ಳಿಪಾಡಿ ಮನೆತನೊಡು ಪುಟ್ಟಿನ ಬೈಲ್ ವೆಂಕಪ್ಪ ರೈ ಇಂಚಿನ ವಿದ್ಯಾವಂತೆರ್ ಜತೆ ಆಯೆರ್. ಪಣಿಯಾಡಿದಾರ್‌ಲಾ ಕಿಲ್ಲೆರ್ಲಾ ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ಬರೆಪಿನಕುಲು. ಬಡಕಬಯಿಲ್‌ದಾರೆನ ಶಿಷ್ಯೆ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಪಣಿಯಾಡಿದಾರೆನ ತುಳು ಚಳುವಳಿಟ್ ಪಾಲ್ ದೆತೊಣ್ಯೆರೆ ಒತ್ತೊಂಡೆರ್. ತುಳು ಅಪ್ಪೆ ಬಾಸೆ ಆದುಪ್ಪುನ ಈ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆನ್ ತುಳು ನಾಡ್‌ಂದ್ ಪುದರ್ ದೀದ್ ಲೆಪ್ಪೊಡು. ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಮಾತೆರ್‌ಲಾ ವಿದ್ಯಾವಂತೆರಾವೊಡು. ಅಯಿಕ್ಕಾದ್ ಮಾತ ಸಾಲೆಲೆಡ್‌ಲಾ ಎಲ್ಯ ಕ್ಲಾಸ್‌ಲೆಡ್ ತುಳುಬಾಸೆಡೇ ಕಲ್ಪಾವೊಡು. ತೆರಿನಕುಲು ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ತುಳುಬಾಸೆಡೇ ತೆರಿಪಾವೊಡು. ಗಾದೆ, ಸಂಧಿ, ಪಾಡ್ದನ, ನುಡಿಗಟ್ಟ್‌ಲೆನ್ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ಪಾವೊಡು. ಪಂಡ್‌ದ್ ಮೊಕುಲು ಇರ್ವೆರ್ಲಾ ಸೇರ್‌ದ್ ತೀರಿನಾತ್ ಪೊಣೆಯೆರ್. ಅಕ್‌ಲೆ ಸಗ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯೊನು ನೆಕ್ಕೇ ದೀಯರ್.

൧൯൨൮ನೇ ಇಸ್ವಿಡ್ ಒಡಿಪುಡು ಸುರುಆಯಿನ ಈ ಚಳವಳಿನ್ ಪತ್ತ್ ವರ್ಸ ಕಾಲ ಪಣಿಯಾಡಿದಾರ್ ತನ್ನ ಸೊಂತ ಪಣವು ಪಾಡ್‌ದ್ ನಡಪಾಯೆರ್. ಆ ಕಾಲೊಡು ತುಳುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆಡ್ ಪತ್ತೊಂಜಿ ಪುಸ್ತಕೊಲೆನ್ ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ಲೆರ್. ಅರೆಗ್ ಆರ್ನ ಪಣವುಕಾಸ್‌ದ ವ್ಯವಹಾರೊಲೆಡ್ ಜಿಂಜ ಸೋಲಾಂಡ್. ತುಳುನಾಡ್ ಪ್ರೆಸ್, ತುಳುನಾಡ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಮಾತಲಾ ಒಂಜೊಂಜೇ ಕೈ ಬುಡ್‌ಂಡ್. ಒಂಜಿದಿನ ಆರ್ ಒಡಿಪು ಬುಡ್ದು ಪೋಯೆರ್. ಬುಡ್ದು ಪೋಪಿನೆಡ್ದ್ ದುಂಬು ತುಳುವ ಮಹಾಸಭೆನ್ ನಡಪಾವೊಂದು ಬರೊಡುಂದು ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆಗ್ ಒಪ್ಪ್ಯಾಯೆರ್.

൧൯൩൮ಡ್ದ್ ൧൯൪൮ಮುಟ್ಟ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ತುಳುವ ಮಹಾಸಭೆತ್ತ ಕಾರ್ಯಸ್ತೆ ಆದಿತ್ತೆರ್. ಪುರಾಲ್‌ದ ಆರ್ನ ಬುಡಾರನೇ ಅಯಿತ ಕಾರ್ಯಾಲಯ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಬಡಕ ಬಯಿಲ್ ಪರ್ಮೇಸ್ರಾಯೆರ್ ಮೆರೆನ ಸಹಾಯೊಗು ಇತ್ತೆರ್. ಆಂಡ ಆ ಸಮಯೊಡು ಜಿಲ್ಲೆಡಿತ್ತಿನ ಏತೋಜನ ಬಿರ್ಸ ಬುದ್ಯಂತೆರ್ ತುಳುನಾಡ ಚಳುವಳಿ ಪಂಡ ದೇಸೊನು ತುಂಡು ಮಲ್ಪುನ ದ್ರೋಹಂದ್ ಎಣ್ಣಿಯೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ಅಕುಲು ಅಯಿಕ್ ಉಮೇದ್ ಕೊರ್ಜೆರ್. ಕೆಲವೆರ್ ಅಪೆನ್ ಹಲ್ಕಿಲಾ ಮಲ್ತೆರ್. ಎದುರುಡು ಪೊರ್ಲು ಪಾತೆರಿನಕ್‌ಲೆಡ್‌ಲಾ ಸಹಾಯ ಮಲ್ತಿನಕುಲು ಕಡಿಮೆ. ൧൯൪൭ಟ್ಟ್ ದೇಸೊದ ಬುಡುಗಡೆ ಆಯಿಬೊಕ್ಕ ತುಳು ಚಳವಳಿಟ್ಟ್ ಸೇರ್‌ದಿತ್ತಿನ. ರಾಜಕೀಯ ದುಂಬಾಳುಲು ದೇಶ ಆಳುನೆಕ್ಕ್ ಎಚ್ಚ ಮನಸ್ಸ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣೊಗು ಬೆಂದಿನ ಕುಲು ಸತಾ ತುಳುನಾಡ್ ಪಣ್ಪಿನವು ಸರಿಯತ್ತ್‌ಂದೇ ಪಂಡೆರ್.

ದಿ| ಪಣಿಯಾಡಿದಾರ್ ಒಪ್ಪ್ಯಾಯಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿನ್ ಪತ್ತ್ ಒರ್ಸ ನಡಪಾಯಿ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ൧൯൪൮ಗು ತುಳುವ ಮಹಾಸಭೆನ್ ಉಂತಾಯೆರ್. ದಾಯೆ ಉಂತಾಯರ್‌ಂದ್ ಏರ್‌ಲಾ ಕೇಂಡ್‌ಜೆರ್.

ಆರ್ನ ಪೂರ ಸಮಯೊನು ತುಳು-ಕನ್ನಡೊಡು ಬರೆಯೆರೆ, ಇತಿಹಾಸ, ಜನಜೀವನ, ತುಳುವೆರೆನ ಸಂಸ್ಕಾರೊಲು ಇಂಚ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ತ್‌ದ್, ಪೆಜಿದ್ ಜನೊಕ್ಲೆಗ್ ತೆರಿಪಾಯೆರೆ ವಿನಿಯೋಗ ಮಲ್ತೆರ್.

ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿದ ಕಾಲೊಡು ಪುರಾಲ್‌ಡ್ ಆರ್ನ ಗುರು ಬಡಕಬಯಿಲ್ ಪರ್ಮೇಸ್ರಾಯೆರ್ನ ದುಂಬಾಳುತನೊಟ್ಟು ಕುಡ್ಲದ ವಕೀಲೆರ್ ಆನಂದ ತಳವಾರೆರ್ನ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆಡ್ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನ ಏರ್ಪಾಡ್ ಮಲ್ತೆರ್, ತುಳುನಾಡ್ ಪಣ್ಪಿ ಕೈ ಬರವುದ ಪತ್ತಿಕೆನ್ ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ತೆರ್. ಪತ್ರಿಕೆದ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗೊಳು ಸಂಚಿಕೆಡ್‌ಲಾ ಮೆರೆನ ಮುತ್ತುದ ಲೆಕಂತಿ ಪೊರ್ಲುಕಂಟ್‌ದ ಅಕ್ಷರ. ಬಡಕಬಯಿಲ್ ಪರ್ಮೇಸ್ರಾಯೆರ್ನ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಲೇಖನೊಲು, ಕಬಿತೊಲು, ನೀತಿ ಪದೊಕುಲು. ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆ `ತೆಲಿಪುಲೆ' ಸಂಗ್ರಹೊನು ಕಿಲ್ಲೆರ್ನ ಪದಕ್ಲೆನ್ ನೆಟ್ಟ್ ಸೇರಾದಿತ್ತೆರ್. ಆ ಕಾಲೊಡು ಕುಡಲಡ್ ಏರ್ಪಾಡಾಯಿನ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನೊಡು ಈ ಹಸ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಗ್ ಸುರುತ್ತ ಇನಾಮುತಿಕ್‌ದ್‌ಂಡ್. `ನವಯುಗ' ಪಣ್ಪಿನ ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆಡ್ ತಿಂಗೊಳುಗೊಂಜಿ ತುಳುಪುರವಣಿ ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ಪೊಂದಿತ್ತೆರ್. `ತುಳುನಾಡ್' ಕೈ ಬರವುದ ಪತ್ರಿಕೆಡ್ ಬತ್ತಿ ಬರವುಲೆನ್ ಈ ಪುರವಣಿಡ್ ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ತ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಉಂದೆಕ್ಕ್ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ದೆತೊಂದಿನ ಉಮೇದ್, ಪತ್ರಿಕೆದ ಸಂಪಾದಕೆ ಹೊನ್ನಯ್ಯ ಶೆಟ್ರ್ ತುಳು ಬಾಸೆದ ಮಿತ್ತ್ ತೋಜಾಯಿ ಮೋಕೆನೇ ಕಾರಣ.

1956 ನವಂಬರ ೧ ಕ್ಕ್ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಹಾ ಮೈಸೂರು ಪಣ್ಪಿ ಪುದರ್‌ಡ್ ಅಸ್ತಿತ್ವೊಗು ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಒಂಜಿಮೆಯಿ ಆದಿತ್ತಿನ ಕಾಸರಗೋಡು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೈ ತತ್ತ್‌ದ್ ಕೇರಳೊಗು ಸೇರ್‌ಂಡ್. ತುಳುನಾಡ್ ಚಳವಳಿಕ್ಕ್ ಬಿರ್ಸ ಬುದ್ಯಂತೆರ್ ಬೆರಿ ಸಹಾಯ ಕೊರ್ತುವೆರ್‌ಡ ಕಾಸರಗೋಡು ತುಳುನಾಡ್‌ಡೇ ಒರಿದು. ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್‌ಲಾ ಪಣೆಯಾಡಿದಾರ್‌ಲಾ ಪಂಡಿ ಪಾತೆರೊಗು ಕೆಬಿಕೊರಂದಿನೆಡ್ಡಾತ್ರ ಇನಿಲಾ ಕಾಸರಗೋಡು ಕೇರಳೊಡೇ ಒರಿಂಡ್. ೧೯೬೪ಟ್ಟ್ ತನ್ನ ೭೪ನೇ ಒರ್ಸದ ಪ್ರಾಯೊಡು ಕಾಸರಗೋಡು ಕರ್ನಾಟಕಕೊಗು ಸೇರೊಡುಂದು ಒತ್ತಾಯ ಮಲ್ಪೆರೆಗಾತ್ರ ನಿರಶನ ಮಲ್ಪುವೆಂದ್ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್, ಸರಕಾರೊಗು ತೆರಿಪಾಯೆರ್. ಆಂಡ ಕಾಸರಗೋಡುದ ಧುರೀಣೆರ್ ಮುಖ್ಯವಾದ್ ಕಳ್ಳಿಗೆ ಮಹಾಬಲ ಭಂಡಾರಿಲು ಆರ್ನ ಮನಸ್ ಒಲಿಸಾದ್ ಉಪವಾಸೊನು ಬುಡ್ಪಾಯೆರ್.

ಸಮಾಜ ಸೇವೆ.

ಬೇತೆಕ್‌ಲೆ ಬಜ್ಜೊನು ತೂಂಡ ಕರವುನ ಉಡಲಿತ್ತಿನಾರ್ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್. ನಾಲ್‌ಜನೊತ್ತ ಎಡ್ಡೆಗಾದ್ ಬೆನ್ಪಿನವು ಅರೆನ ಜಮ್ಮೊಡೇ ಬಯಿದಿ ಗುಣ. ಜಾತಿಮತ ಯೆತ್ಯಾಸೊನು ಆರ್ ಒತ್ತೊಂದಿತ್ತಿಜೆರ್. ಹರಿಜನ-ಗಿರಿಜನ, ಮುಸ್ಲಿಂ-ಕ್ರೈಸ್ತ ಪಣ್ಪಿ ಯೆತ್ಯಾಸೊಲು ಅರೆಡ್ದ್ ಹರದಾರಿ ದೂರ. ಬಾರೀ ಇಂಚಪ್ಪ

ಮುಟ್ಟಲಾ ಬೈದನಕ್‌ಲೆನ್ ಹಿಂದೂ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಉಲಯಿ ಪೋಗ್ಯರೆ ಬುಡೊಂದಿತ್ತ್‌ಜೆರ್. ಅಕುಲು ಗುತ್ತು ಬರ್ಕಲೆದ ಚಾವಡಿಗ್ ಪೋಯೆರ್ಲಾ ಬಲ್ಲಿಂದ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಕೆಲವು ಜಾತಿ ದಕ್‌ಲೆನ ನಿರೆಲ್ ಮಿತ್ತ್‌ದ ಜಾತಿದಕ್‌ಲೆಗ್ ತಾಗ್ಯರೆ ಬಲ್ಲಿಂದ್‌ಲಾ ರಿವಾಜಿ. ಉಂದು ಮಾತ ಬುದ್ದಿದಾಂತಿ ಜನೊಕ್ಲೆ ಕೆಲಸ. ದೇವರೆಗ್ ಮಾತೆರ್ಲಾ ಒಂಜೇ ಪಂಡ್‌ದ್ ಆರ್ ಪನೊಂದಿತ್ತೆರ್. ತನ್ನ ಇಲ್ಲಡ್ ಈ `ಬಲ್ಲಿ' `ಆವಂದ್' ಪಣ್ಪಿನ ಮಾತ ನಡಪಂದ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಆರ್ ಇಲ್ಲದಾಕ್‌ಲೆಗ್ ತಾಕೀತ್ ಮಲ್ತ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಪುರಾಲ್ದ ಆರ್ನ ಇಲ್ಲಗ್ ಏರೇ ಬರಡ್ ಅಕುಲು ಚಾವಡಿದುಲಯೇ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಕುಲ್ಲುದು ಪಾತೆರೊಡು.

ಪೊಣ್ಜೊವು ಅಕ್‌ಲಕ್‌ಲೆ ಕಾರ್‌ದ ಮಿತ್ತ್ ಉಂತುಲೆಕ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ನಮುನೆಲೆದ ಕೆಲಸ ಕಲ್ಪೊಡುಂದು ಆರ್ ಒತ್ತಾಯ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್, ಸಮಾಜೊಡು ಪಿರವು ಒರಿದಿನ ಜಾತಿದಕುಲು ದುಂಬು ಬರಿಯೆರೆ ಆರ್ ತೀರಿನಾತ್ ಉಮೇದ್ ಕೊರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಮನಸ್ ದೀದ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಮಾತೆರ್‌ಲಾ ಏಳಿಗೆ ಆಪೊಲಿಂದ್ ಅಕ್‌ಲೆಗ್ ಧೈರ ಕೊರಿಯೆರ್. ಪರಿಯಾಲ ಮಡ್ನೇಲೆರ್, ಪರಿವಾರ ಬಂಟೆರ್, ಸಪಲ್ಯೆರ್, ಮೂಲ್ಯನಕುಲು, ಕೆಲೆಸಿಲು, ಬಿರುವೆರ್, ಹರಿಜನೊಕ್ಲು ದುಂಬು ಬರಿಯೆರೆ ಬರವು ಕಲ್ಪುನ , ಕಲಿಗಂಗಸರ ಬುಡ್ಪಿನ ಅಗತ್ಯಂದ್ ತೆರಿಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಮಾತೆರ್‌ಲಾ ಒಂಜೇ ಜಾತಿ, ಮಲ್ಪು ಕೆಲಸೊಡು ಬ್ರಾಣೆ , ಜೈನೆ, ಬಂಟೆಂದ್ ಆರ್ ಬುಡುಬುಡುಪಾದ್ ಪಂಡೆರ್. ಸಂದಿಪಾರ್ದನೊಲೆನ್ ಉದಾರ್ಮೆ ಕೊರ್ಬು ಮರಕಲೆರ್ಲಾ ಬಿರುವೆರ್ಲಾ ಬಂಟೆರ್ಲಾ ಮೂಲೊಡು ತಂಗಡಿಪಲಿಯಾಲ್ಲೆ ಜೋಕುಲುಂದು ಪೋಯಿ ಪೋಯಿನವುಲು ತೆರಿಪಾಯೆರ್.

ಈತೇ ಅತ್ತ್‌ಂದೆ ಪಿರವು ಜಾತಿದಕ್‌ಲೆನ್ ಸೇರಾದ್ ಅಕುಲು ಒಗ್ಗಟ್ಟ್‌ಡ್‌ಪ್ಪುನ ಅಗತ್ಯ, ತನ್ಕುಲೆ ಸಮಾಜೊನು ಅಕ್‌ಲಕುಲೇ ಮಿತ್ತ್ ಕಣವೊಡುಂದು ಸಾದಿತೋಜಾಯೆರ್. ತನ್ನನೆ ಸಂಪಾದನೆದ ಒಂಜಿ ಪಾಲ್‌ನ್ ಈ ಕೆಲಸೊಗಾತ್ರ ದೆತ್ತ್ ದೀಪಾದ್, ಆಪತ್ತ್ ಅನಪತ್ತೊಗು ಒದಗಾವು ವ್ಯವಸ್ತೆನ್ಲಾ ಆ ಕೂಟೊಲೆದ ಮೂಲಕ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಮಲ್ಪಾಯೆರ್. ಎಲ್ಯಮಟ್ಟ್‌ಡ್ ಉದಿಯಾಯಿನ ಕೆಲವು ಸಂಘೊಲು ಇನಿ ಮಲ್ಲರೂಪುಡು ಬುಳೆದ. ಆಂಡ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್, ವಾ ಸಂಘೊಡುಲಾ ತನ್ನ ಪುದರ್ ಬೋಡುಂದು ಪಂಡಿನಾರತ್ತ್. ಇನಿ ಆ ಸಂಘ ನಡಪಾವುನಕ್‌ಲೆಗ್ ಈ ಸಂಗತಿ ತೆರಿದಿತ್ತ್‌ಜಿಡಲಾ ಅಕ್‌ಲೆ ಹೆರಿಯಾಕ್‌ಲೆಗ್ ಗೊತ್ತಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಕುಲು ಅಪಗಪಗ ಅರೆಕಯಿತಡೆ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಆರ್ನ ಸಲಹೆ ಸಹಾಯ ಕೇನೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಪಿರ ಒರಿಯರಂಗಾತ್ರನೇ ಪುಣೆವುನಯೀ ಕಾಲೊಡು ದುಂಬು ಬರಿಯೆರೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ತಿನ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆನ್ ಆ ಸಮಾಜದ ಮುಖಂಡೆರ್ನಕುಲು ಮೆಚ್ಚುವೆರಾ? ಇಜ್ಜಾ?

ಜಾತಿ ಯೆತ್ಯಾಸೊಲೆನ್ ಲೆಕ್ಕೊಗು ಪತ್ತಂದಿನ ಆರ್, ಅವೆನ್ ತನ್ನ ಅಕೇರಿಮುಟ್ಟಲಾ ನಡಪಾವೊಂದು ಬತ್ತೆರ್. ಪಾಡ್ದನ , ಸಂದಿಲೆನ್ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ಪೆರೆ ಏತೋ ಸರ್ತಿ ಮೇರ್ ಪರವೆ. ಪಂಬದೆರ್, ಮನ್ಸೆರ್ ಇತ್ತಿನ ಕೊಪ್ಪೊಲೆಗ್ ಪೋದು ಅವುಲೇ ಕುಲ್ಲುದು ಬರೆತಿನಲಾ ಉಂಡು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ತಿಕ್ಕಿ ಬೊಕ್ಕ ಜನೊಕ್ಲೆನ ಎಡ್ಡೆಗ್ ಬೋಡಾದ್ ಸರಕಾರ ತಯಾರ್ ಮಲ್ತಿನ

ಯೋಜನೆಲೆದ ಪಲ ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚ ಜನೊಕ್ಲೆಗ್ ತಿಕ್ಕೊಡುಂದು ಆರ್ ಪುಣೆವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಪುರಾಲ್‌ಗ್ ಬತ್ತಿನ ಸರಕಾರೀ ಅಧಿಕಾರಿಲು ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆನ್ ತೂದು ಆರ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೇಣೊಂದಿತ್ತೆರ್. ವಾ ಬಗೆತ ಸ್ವಾರ್ತೊಲಾ ದಾಂತೆ ಆರ್ ಸಹಾಯಕೊರ್ಪಿನಾರ್‌ಂದ್ ಅಕ್‌ಲೆಗ್‌ಲಾ ಅರೆಡ ಜಿಂಜ ಇಸ್ವಾಸ.

ಬೆನ್ಪಾಟಿಕೆ

ಎಲ್ಯ ಪ್ರಾಯೊಡೇ ಅಪ್ಪೆಮ್ಮೆ ಸಯಿತ್‌ದ್ ಕಾಲಿಕಯಿಟ್ ನಂದೊಳ್ಗಡ್ಡ್ ಅಮುಂಜಗ್ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಬತ್ತೆರ್‌ಂದ್‌ಸುರುಟೇಪಣ್ತ್‌ಂಡ್. ತನ್ನ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪುಟ್ಟಿನಕ್‌ಲೆನ್ ಸಾಂಕುನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಲಾ ಅರೆಪುಗೆಲ್‌ಡೇ ಇತ್ತ್‌ಡ್. ಕೊಟ್ಟು ಪಿಕ್ಕಾಸ್ ಪತ್‌ದ್ ಗರ್ಪುನ ಲೆಕಂತಿ ಬೆಗರ್ ಜಪುಡಾವು ಬೆನ್ಪಾಟಿಕೆಡ್ ಅರೆಗ್ ಜಿಂಜ ಉಮೇದ್; ಸೂಕ್ಸ್ಮದ ಬೇಲೆಲೆಡ್‌ಲಾ ಆತೇ ಉಲ್ಲಾಸ್.

ಸುರುಸುರುಟು ಗುರುಪುರ ಪೇಂಟೆಡ್ ಬಸ್ ಏಜಂಟ್ ಆದ್ ಬೆನ್ದೆರ್. ಇಡೀ ದಿನೊಟು ನಾಲಾಜಿ ಬಸ್ಸ್, ಪತ್ತ್ ಪದ್ರಾಡ್ ಜನ ಬಸ್ ಮಿತ್ತೇರ್ದ್ ಪೋಪಿನಕುಲು. ರಡ್ದಾಣೆ ತಿಕ್ಕುನಲಾ ಬಜ್ಜ. ಅಯಿಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಕುಂಟು ಪೊಲ್ಯರೆ ಕಲ್ತೆರ್. ಟೈಲರ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತೆರ್ . ಈ ಕೆಲಸೊನು ತನ್ನ ಮಟ್ಟ್‌ಗ್ ಆರ್ ಅಕೇರಿ ಮುಟ್ಟಲಾ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅರೆನ ಉಳಅಂಗಿ, ಉದ್ದ ಕಯಿತ ಅಂಗಿ, ಚಡ್ಡಿ ಆರೇ ಕೈಟ್ ಪೊಲ್ಲೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಏರೆಗ್‌ಲಾ ತೋಜಂದಿನಾತ್ ಸೂಕ್ಸ್ಮೊಡು ಪತ್ತೆ ಪಾಡುನೆಟ್ಟ್ ಬಿರ್ಸೆ ಆದಿತ್ತೆರ್. ತುಳುನಾಡ್‌ದ ದೇವಸ್ತಾನೊಲೆಗ್, ಬೂತದ ಸಾನೊಲೆಗ್ ಉಚ್ಚಯದ ಸುರುಟು ಕೊಡಿಮರೊಕು ಏರ್ಪಾವುನ ಕುಂಟುದ ಗರುಡನ್ ತಯಾರ್ ಮಲ್ಪುನಕ್‌ಲೆಡ್ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆಗ್ ಒಂಜಿನೇ ಜಾಗ್ ಇತ್ತಿಂಡ್. ಪತ್ತಿರುವ ಅಡಿ ಉದ್ದದ ನರಮಾನ್ಯ ರೂಪುದ ಕುಂಟುದ ಉರ್ಬಿಲ್ ಗೊಂಬೆನ್ ಏರ್ಪಾಯೆರೆ ಗಟ್ಟಿದ ಕೊಡಿಮರ ಬಾರಿ ಅಗತ್ಯ. ಕೆಲವೇ ಒರ್ಸ ಬಾಳಿಕೆ ಬರ್ಪಿನ ಕುಂಟುದ ಗರುಡನ್ ಕಾಯಿಸ್ ಮಲ್ಪುನಕುಲು ಕಡಮೆ ಆಂಡ್. ಅಯಿತ ಜಾಗ್‌ಡ್ ಕಂಚಿದನಾ ಬೊಳ್ಳಿದನಾ ಎಲ್ಯ ಪತಾಕೆ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್

1928ನೇ ಇಸ್ವಿಡ್ ಮಲ್ಲಬೊಲ್ಲ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಊರುಲೆಡ್ ತಡೆಯೆರೆ ತೀರಂದಿನಾತ್ ಬಜ್ಜ ಜನೊಕ್ಲೆಗಾಂಡ್. ನೇತ್ರಾವತಿ ಬೊಕ್ಕ ಗುರುಪುರ ಸುದೆಕ್ಲೆದ ರಡ್ದ್ ಮೆಯಿಲತ್ತ ಬಯಿಲ್‌ದ ಬುಳೆ, ಇಲ್ಲ್ ಬದ್‌ಕ್ ಪೂರಾ ಬೊಲ್ಲೊಡುಪೋದು ಸಾರಗಟ್ಲೆ ಕುಟುಂಬೊಲು ಗತಿದಾಂತೆ ಸೊಂದ್ಯೆರ್. ಅಪಗ ದೇಶಭಕ್ತ ಕಾರ್ನಾಡ್ ಸದಾಶಿವ ರಾಯೆರೆನ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಾರ್ಯೊಡು ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಬೆಂದೆರ್. ಆತೇ ಅತ್ತ್‌ಂದೆ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಇಲ್ಲ್ ಕಳೆವೊಂದಿನಕ್ಲೆಗ್ ಬೊಲ್ಲ ಜಪ್ಪುನೆಟ್ಟ ಆರ್ನ ಇಲ್ಲಡೇ ಜಾಗ್ ಕೊರಿಯೆರ್.

ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಪುರಾಲ್‌ಡ್ ಉಪ್ಪುನಗ ಆ ಬಿತ್ತ್‌ಲ್‌ಡ್ ಬಗೆಬಗೆತ್ತ ಪೂ, ಪರ್‌ಂದ್‌ಲೆದ ದಯಿ, ಮರ, ಬೂರುಲೆನ್ ತಾಂಕೊಂದಿತ್ತೆರ್. ನಾಯಿ, ಪುಚ್ಚೆ, ಮುಗೆರ್, ಚನಿಲ್, ಮಂಗೆ, ನವಿಲ್ ಮಾತ

ಇತ್ತ್. ಅಂಜೂರ, ಪೇರಂಗಾಯಿ, ಸೀತಾಫಲ, ಕಸಿತ್ತ ಕಕ್ಕು, ಫಲ, ತಾರೆ, ಬಾರೆ, ಪಾರಿಜಾತ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಸೇವಂತಿಗೆ, ಸಂಪಾಯಿ ಇಂಚ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ನಮುನೆದ ಫಲ ಪುಷ್ಪೊಲು ಅವುಲು ಇತ್ತ್‌ಡ್. ಅವೆನ್ ಆರೇ ನಡ್ದ್ ತಾಂಕ್‌ದ್ ಬುಳೆಪಾಯಿನಾರ್. ಅವ್ವತ್ತಂದೆ ಪುರ್ಸೊತ್ತು ಉಪ್ಪುನಗ ಆರ್ನ ಬುಡಾರೊಡು ಪರತ್‌ಕೋಣೆ ಮಗ್ತ್‌ದ್ ಪೊಸಕೋಣೆ ಕಟ್ಟ್‌ನಗ ಮಣ್ಣ್‌ದ ಬೇಲೆನ್ ಆರೇ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್.

ಕಲೆ - ಸಂಸ್ಕೃತಿಡ್ ಉಮೇದ್

ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಎಡ್ಡೆ ರಸಿಕೆಂದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನಾರ್. ಭಜನೆ, ತಾಳ ಮದ್ದೊಳಿ, ಆಟ, ನೇಮ, ಕೋಲ ಈ ಮಾತ ನಮುನೆದ ಕಲೆಕ್ಕ್ ಆರ್ ತೀರಿನಾತ್ ಉಮೇದ್ ಕೊರಿನಾರ್. ಬಡಕಬಯಿಲ್ ಪರ್ಮೇಸ್ರಾಯೆರ್ನ ಉಮೇದ್‌ಡ್ ತಾಳ ಮದ್ದೊಳಿ ಕೂಟ ತಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಜವಣ್ಯೆರೆಗ್ ಉಮೇದ್ ಕೊರಿಯೆರೆ ಭಜನಮಂಡಳಿ ತಾಪನೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ವೊರ್ಸೊಗೊರ ಭಜನೆದ ಸಪ್ತಾಹ ಏರ್ಪಾಡ್ ಮಲ್ತೆರ್. ಅವು ಇತ್ತೆಲಾ ನಡತೊಂದುಂಡು.

ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿನ್ ತೋಜಾಯೆರೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟದಾತ್ ಎಡ್ಡೆ ಮಾಧ್ಯಮ ನನೊಂಜಿ ಇಜ್ಜಿಂದ್ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆಗ್ ಇಸ್ವಾಸ ಇತ್ತ್‌ಡ್. ಅಂಚಾದ್ ತುಳು ಪ್ರಸಂಗೊ ಗೊಬ್ಬುನಕ್‌ಲೆಗ್ ಉಮೇದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಆಟೊಗಾತ್ರೊ ತುಳು ಪ್ರಸಂಗೊಲೆನ್ ಬರೆಪಿನಕ್‌ಲೆಗ್ ತುಳು ಪಾಡ್ದನೊಲೆದ ಕತೆಕ್ಕ್‌ಲೆನ್ ಬರೆದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಕರಿನ ನಲ್ಪ ಒರ್ಸೊಡು ತುಳು ಪ್ರಸಂಗೊಲೆನ್ ಇಡೆ ಬುಡಂದೆ ಗೊಬ್ಬಿನ ಪುದರ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ನಾಟಕ ಸಭೆತ್ತಕ್‌ಲೆಗ್ ಸೇರ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಆ ಮೇಳದ ಯೆಜಮಾನ್ಯೆರಾದಿತ್ತಿನ ದಿ ಕಲ್ಲಾಡಿ ಕೊರಗ ಶೆಟ್ರೆಗ್‌ಲಾ ಅರೆಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಶ್ರೀ ಕೆ. ವಿಠಲ ಶೆಟ್ರೆಗ್‌ಲಾ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್, ಉಮೇದ್ ಕೊರಿನೆಡ್ಡಾತ್ರ ಜಿಂಜ ಪುದರ್‌ದ ಪ್ರಸಂಗೊಲೆನ್ ಆ ಮೇಳದಕುಲು ಗೊಬ್ಬಿಯೆರೆ ಸಾದ್ಯ ಆಂಡ್. ದೇವುಪೂಂಜ ಪ್ರತಾಪ, ತುಳುನಾಡ ಸಿರಿ, ಕೋಡ್ದಬ್ಬು ಬಾರಗ, ರಾಣಿ ಕಿನ್ಯಗ ಇಂಚಿನ ಏತೋ ಪ್ರಸಂಗೊಲೆದ ಮೂಲ ಕೊರಿನಾರ್ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್. ದೇವು ಪೂಂಜ ಪ್ರತಾಪ ಒಂಜೇ ಪ್ರಸಂಗ ಇಡೆ ಬುಡಂದೆ ನೂದುದಿನ ಕುಡಲದ ಮೈದಾನ್‌ಡ್ ಡೇರೆಡ್ ನಡತಿ ಸಂದರ್ಬೊಡು ಸನ್ಮಾನ ಮಲ್ತೆರ್.

ದೇವೆರೆ ಮಿತ್ತ್ ಬಗ್ತಿ

ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆಗ್ ದೇವೆರೆ ಮಿತ್ತ್ ಬಗ್ತಿಯಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಆಂಡ ದೇವೆರೆನ ಗುತ್ತಿಗೆ ದೆತೊಂದಿನಕ್‌ಲೆ ಮಿತ್ತ್ ಇಸ್ವಾಸ ಇತ್ತ್‌ಜಿ. ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಮೂಲದಕುಲಾಯಿನ ಬಂಟೆ, ಬಿರುವೆ, ಮೂಲ್ಯೆ, ಸಪಲ್ಯೆ, ಕೆಲೆಸಿ ಇಂಚ ಬ್ರಾಣೆರತ್ತಂದಿ ಜಾತಿತಕ್‌ಲೆನ ಸಂಸ್ಕಾರೊಲೆಗ್ ಬ್ರಾಣೆರ್ನ ಅಗತ್ಯ ದಾಲಾಯಿಜ್ಜಿಂದ್ ಆರ್

ಪನೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಪುರಾಲ್‌ದ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ ಆರ್ನ ಕುಟುಮದ ದೇವತೆ. ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಬತ್ತಿನಲ್ಪ ಪೋಯಿನಲ್ಪ ಪುರಾಲ್‌ದ ಪೆರ್ಮೆನ್ ಬೇತೆಕ್‌ಲೆಗ್ ತೆರಿಪಾಯಿನಾರ್. ೧೯೧೫ನೇ ಇಸವಿಡ್ ಬರೆಯಿನ ದ. ಕ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚರಿತ್ರೆ (ಕನ್ನಡ) ಅಯಿಡ್ದ್ ಇರ್ವ ವರ್ಸೊಡ್ದು ಬೊಕ್ಕ ೧೯೩೫ಟ್ಟ್ ಬರೆಯಿನ ಮಿತ್ಯನಾರಾಯಣ ಕತೆ (ತುಳು) ಈ ರಡ್ಡ್ ಬೂಕುಲೆಡ್‌ಲಾ ಪುರಾಲ್‌ದ ದೇವಸ್ತಾನದ ವರ್ಣನೆ ಕೊರ್ತೆರ್. ಈ ದೇವಸ್ತಾನೊದ ಪುದರ್ ನಾಲೂರು ತೆರಿಯೊಡುಂದು ಆರ್ನ ಇಷ್ಟೆರ್ನಕ್‌ಲೆ ಜತೆ ಸೇರ್‌ದ್ ಬೆಂದೆರ್.

ಪುರಾಲ್ ಮಲ್ಲ ಕಾರ್ನಿಕದ ತಲ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಅಲ್ತ ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣದ ಮಾಹಿತಿ ಜನೊಕ್ಲೆಗ್ ತೆರಿಪಾವುನಕುಲು ಇತ್ತ್‌ಜೆರ್. ಸಂಸ್ಕೃತ ಬಾಸೆಡ್ ಇತ್ತಿ ಸಂಗತಿಲು ಬಜೀ ಕೆಲ್ವೆರ್ನ ಸೊತ್ತಾದ್ ಬೀಗದ ಕೈದಾಂತಿ ಪೆಟಿಗೆಡ್ ಇತ್ತಿಲೆಕ ಬಾರಿ ಬಂದೊಬಸ್ತ್‌ಡ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ನಾಲೂರು ತಿರ್‌ಗ್‌ದ್, ತೆರಿನಾಕ್ಲೆಡ ಪಾತೆರ್‌ದ್, ಪದಗ್ರಂಥೊಲೆನ್ ಶಾಸನೊಲೆನ್ ಓದುದು ಓದಾದ್ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ತೆರ್. ಪುರಾಣ, ಕಾರ್ನಿಕದ ಸಂಗತಿಲು ಬೊಕ್ಕ ಚರಿತ್ರೆಡ್ ಬತ್ತಿ ವಿಷಯೊಲೆನ್ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಪುಳಿನಾಪುರ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪಣ್ಪಿ ಗ್ರಂಥೊನು ಬರೆದ್ ತಾನೇ ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ಪಾಯೆರ್. ಆಬೂಕು ಅಚ್ಚಿ ಆಯಿಬೊಕ್ಕ ಪುರಾಲ್‌ದ ಪುದರ್ ನಾಲೂರುಗು ಪರಡ್‌ಂಡ್. ಅವ್ವತ್ತ್‌ಂದೆ ಪುರಾಲ್‌ದಪ್ಪೆನ ಮಹಾತ್ಮೆನ್ ತೆರಿಪಾಯೆರೆಗಾದ್ ಹರಿದಾಸೆ ಶೇಣಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ರ್ ಬೊಕ್ಕ ಕೂಡೇಲ್ ಶಂಕರನಾರಾಣ ಶ್ಯಾನುಭಾಗ ಹರಿದಾಸೆರ್‌ಡ್ದ್ ಮೂಜಿ ನಾಲ್ ಊರುಲೆಡ್ ಹರಿಕತೆ ಮಲ್ಪಾಯೆರ್. ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಸಂಪಲಿತ್‌ದ್ ಬರೆದ್‌ಕೊರಿನ ಸ್ಥಳಪುರಾಣದ ಕೈ ಬರವುದ ಬೂಕು ಓದುದು ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜೆರ್ ೧೯೪೪ನೇ ಇಸಿವಿಡ್ ಕುಟುಮ ಸಮೇತ ಪುರಾಲ್‌ಗ್ ಬತ್‌ದ್ ಉಳ್ಳಾಲ್ದಿನ ದರ್ಶನ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಪರಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಾಯೆರ್.

ಈ ಬೂಕು ಅಚ್ಚಾಯಿ ಬೊಕ್ಕ ಮೆರೆನ್ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಕ್ತೇಸರೆ ಆದ್ ಸರಕಾರ ನೇಮಕ ಮಲ್ತ್‌ಂಡ್. ಪುರಾಲ್‌ಗ್ ಒಂಜಿ ಅಗೆಲದ ಮಾರ್ಗ ಅವೊಡು, ಸುದೆಕಡಪೆರೆ ಸಂಕ ಬೋಡು, ಬತ್ತಿನಕ್‌ಲೆಗ್ ಒಣಸ್, ಉಂತಿಯೆರೆ ಜಾಗ್ ಬೋಡುಂದು ಕೆಲವು ನಮುನೆದ ಯೋಜನೆಲೆನ್ ತಯಾರ್ ಮಲ್ತೆರ್.

ಊರುದಕ್‌ಲೆನ್ ಕೂಡ್ಸಾದ್ ತಾನ್ ಸೊತಾ ಕೊಟ್ಟು ಪತ್‌ದ್ ಅಪಗದ ಕಡಪುಡ್ದು ಪಡ್ಯಾಪುಗು ಅಗೆಲದ ರಸ್ತೆ ಮಲ್ತೆರ್.

ಪುರಾಲ್‌ದ ಅಮ್ಮೂರೆನ ಚಿತ್ರ ದೆಪ್ಪೆರೆ ಬಲ್ಲಿಂದ್ ದೇವಸ್ತಾನದ ಆಡಳ್ತೆದಕುಲು ತಾಕೀತ್ ಮಲ್ತ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಚಿತ್ರದೆತ್ತ್‌ಂಡ ಬಿಂಬೊದ ಸಗ್ತಿ ಪೋಪುಂಡುಂದು ಪಣ್ಪಿನ ನಂಬಿಕೆ ನೆಕ್ಕ್ ಕಾರಣ. ಇಂಚಿನೆನ್ ಮಾತ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ನಂಬೊಂದಿತ್ತ್‌ಜೆರ್. ಆರ್ ಒರಿ ಕಲಾವಿದನ್ ಲೆತೊಂದು ಪೋದು, ಆಕಲಾವಿದೆ ಕೈಟ್‌ಮಲ್ತಿನ ಚಿತ್ರೊನು ತನ್ನ ಬೂಕುಡು ಪಾಡಿಯೆರ್, ಆರ್ ಮೊಕ್ತೇಸರೆ ಆದುಪ್ಪುನಗ ತಾನೇ ದೈರ ಕೊರುದು ದೇವೆರ್ನ ಚಿತ್ರ ದೆಪ್ಪಾಯೆರ್. ಅವೆನ್ ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ಪಾದ್ ರಡ್ಡಾಣೆ ಕಿರಯೊಗು ತಿಕ್ಕುನ ವ್ಯವಸ್ತೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಇತ್ತೆ ಏತೊ ವೊರ್ಸೊಡ್ದು ಬೊಕ್ಕ ದೇವಸ್ತಾನದಕುಲೇ ಚಿತ್ರ ದೆಪ್ಪಾದೆರ್!

ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಉಳ್ಳಾಲ್ದಿನ ಮಲ್ಲ ಬಗ್ತೆ. ಆರ್ ಪುರಾಲ್‌ದ ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣ ಬರೆಯೆರೆ ಸುರುಮಲ್ತಿ

ಬೊಕ್ಕ ಅರೆಗ್ ಒದಗಿನ ಅಡ್ಡಿ ವಿಡ್ನೂರೊಲೆನ್ ಲೆಕ್ಕ ದೀತಿನಕುಲಿಜ್ಜಿ. ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣ ಬರೆಯಿನಾಯೆ ಒರಿಯುಜೆ ಪಣ್ಪಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಇತ್ತೆಲಾ ಕೆಲವು ಕಡೆಟ್ ಉಂಡು. ಆಂಡ ಆರ್ ಅವೆನ್ ಅಕೇರಿ ಮಲ್ತ್‌ದೇ ಬುಡಿಯೆರ್. ಅವೆನ್ ತನಡ ಮಲ್ಪಾದಿನಿ ಉಳ್ಳಾಲ್ದಿಯೇ ಪಂಡ್‌ದ್ ಅರೆಗ್ ನಂಬಿಗೆ. ಅವೆನ್ ಆರ್ ಇಂಚ ಪಣ್ತೆರ್.

`...ಸ್ಥಳಪುರಾಣ-ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆ-ಚರಿತ್ರೆ ಪಣ್ಪಿ ಮೂಜಿ ಭಾಗೊಲೆದ ಕೈ ಬರವುದ ಒಂಜಿ ಪ್ರತಿನ್ ತಯಾರ್ ಮಲ್ತೆ. ಯೆನ್ನ ದುರದೃಷ್ಟೊಡು ಆ ಪ್ರತಿ ಕಾಣೆ ಆಂಡ್. ಆಂಡಲಾ ಬುಡಂದೆ ಕುಡ ದುಂಬರಿಪುನಗ ಯೆಂಕ್ ಡಬ್ಬಲ್ ನಿಮೋನಿಯಾ ಪಣ್ಪಿ ಕಾಯಿಲೆ ಸುರುವಾಂಡ್. ಎಲು-ಚರ್ಮ-ಪ್ರಾಣ ಮಾತ್ರ ಒರಿಂಡ್. ಯೆಂಕ್ ತುಳಸಿ ತೀರ್ಥ ಕೊರೊಂದುಪ್ಪುನಗ ಪಗೆಲ್‌ಡ್ ಪತ್ತ್ ಗಂಟೆಗ್ ನಲ್ಪ ಒರ್ಸ ಪ್ರಾಯೊದ ಮಲ್ಲ ಸರ್ರೊದ ಒಂಜಿ ಪೊಂಜೊವು ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ಯೆನ್ನ ಕೈತಲ್ ಕುಲ್ಲ್‌ಂಡ್. ಯೆನ್ನ ಮೆಯಿ ಪೂಜಿದ್ `ಯೆನ್ನ ಕೆಲಸ ಪೂರ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಮುಗಿಪು. ನಿನ್ನ ಕಾಯಿಲೆ ಈ ಮರ್ದ್‌ಡ್ ಗುಣ ಅಪುಂಡು' ಪಂಡ್‌ದ್ ಪೋಂಡು. ಯೆನ್ನ ಕೈತಲ್ ಕುಲ್ದಿತ್ತಿನಕ್‌ಲೆಡ ಅವು ಯೇರ್‌ಂದ್ ಕೇಂಡೆ. ಯೇರ್‌ಲಾ ಬಯಿಜೆರ್‌ಂದ್ ಅಕುಲು ಪಂಡೆರ್. ಕೈಕಂಬದ ಡಾಕ್ಟ್ರ್ ರಾಮಬಟ್ರ್ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಮರ್ದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಅಯಿಟ್ಟ್ ಗುಣ ಆಯಿನೆಡ್ಡಾತ್ರ ಬತ್ತಿ ಪೊಂಜೊವು ಉಳ್ಳಾಲ್ದಿಯೇ ಆದುಪ್ಪೊವೊಡುಂದು ನಂಬುದು ಆ ಕೆಲಸೊನು ಕುಡ ಮುಂದರಿಸಿಯೆ...........'

ದೇವಸ್ತಾನೊಲು ಜನೊಕ್ಲೆನ್ ಪೋಡಿಕಟ್ಟಾವುನ ತಲೊಕ್ಕುಲಾವಂದೆ ಅಕ್‌ಲೆ ಮನಸ್ಸ್ ಆರಲ್ಪಾವುನ ಕೇಂದ್ರೊಲು ಆವೊಡುಂದು ಆರ್ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅರ್ಕುಳದ ವರದೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ ಒಂಜಿ ಸರ್ತಿದ ಮಲ್ಲ ಬೊಲ್ಲೊಡು ಬೂರ್‌ಂಡ್. ಅವು ಪುರಾಲ್‌ದ ಸೀಮೆಗ್ ಸೇರ್‌ದಿತ್ತಿ ದೇವಸ್ತಾನ. ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್, ಆ ಊರುದಕ್‌ಲೆನ್ ಸೇರಾದ್ ಊರು ಪರವೂರುಲೆದ ಉದಾರಿಲೆಡ್ದ್ ಪಣವು ಒಟ್ಟು ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಅರ್ಕುಳೊಡೇ ಕೆಲವು ತಿಂಗೊಳು ಇತ್ತ್‌ದ್ ಆ ದೇವಸ್ತಾನೊನು ಕುಡ ಕಟ್ಟಾಯೆರ್.

ಸಮಾಜದ ಮಾತೆರ್‌ಲಾ ದೇವೆರೆಗ್ ಬೋಡಾಯಿನಕುಲುಂದು ಅರೆನ ನಂಬೊಲ್ಗೆ. ಇಲ್ಲಡೆ ಬತ್ತಿನ ಏರೇ ಅವಡ್ ಅಕ್‌ಲೆ ಜಾತಿಗೀತಿ ತೂವಂದೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ದೇವಸ್ತಾನೊಗು ಲೆತೊಂದು ಪೋವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ದೇವೆರೆನ್ ನಂಬುಜಿಂದ್ ಪಣ್ಪಿ ನಾಸ್ತಿಕೆರ್ ಆಂಡಲಾ ಮಲ್ಲೆತ್ತ್. ಎಡ್ಡೆಂತಿ ಸಜ್ಜನೆರಾಂಡ ಅಂಚಿನಕ್‌ಲೆನ್ಲಾ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಮೆಚ್ಚೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಲೆಗ್ ಉಂದೆನ್ ತಡೆವೊಣಿಯೆರೆ ಬಜ್ಜ ಆಂಡಲಾ ಎದುರುಂತಿಯೆರೆ ತಾಕತ್ತ್‌ಯಿತ್ತ್‌ಜಿ. ಪಿರಾವುಡ್ಡು ಅರೆ ವಿಷಯೊಡು ಏತೇತೋ ಅಪವಾದ ಪಾಡೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್, ಅಯಿಕ್ ಮಾತ ತರಕೊರಂದೆ ಒಂಜಿ ಮುಗುರು ತೆಲಿಕೆದ ಉತ್ತರ ಕೊರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅರೆನ ಕಾರ್‌ಡ್ ಗರುಡ ರೇಕೆ ಇತ್ತಿನೆಡ್ಡಾದ್ ನಾಗೆ ಆರ್ ಇತ್ತಿನಲ್ಪ ಉಂತೊಂದು ಇತ್ತ್‌ಜಿ. ಅಂಚೆನೇ ನಂಜಿ ನಾಲಯಿದ ನರಮಾನಿ ಸರ್ಪೊಲ್ಲಾ ಅರೆ ಎದುರು ತರೆಕಂತ ಪಾಡೊಂದಿತ್ತೆರ್.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಧನೆ

ಸಂಶೋಧನೆತ್ತ ಕಳೊಟ್ಟು

ಯೆಲ್ಯ ಪ್ರಾಯೊಡ್ದೇ ತಮ್ಮಲೆ ಅಮ್ಮುಂಜ ಗುತ್ತುದ ಸಂಕು ಶೆಟ್ರೆನ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಮದಿಮೆ ಮಸಿರಿಲೆಗ್ ಪೋದು ಅಲ್ಪ ನಡಪುನ ರೀತಿ ರಿವಾಜಿಲೆನ್ ಮೇರ್ ಮನಸ್‌ಕೊರ್ದು ತೂವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅಪಗ ಮಾತ ಕಡೆಟ್‌ಲಾ ಭೂತಾಳ ಪಾಂಡ್ಯನ ಪುದರ್ ಕೇಣೊಂದಿತ್ತ್ಂಡ್. ತೆರಿನಕ್‌ಲೆಡ ಕೇಂಡೆರ್. ಅಕುಲು ಬಾರ್ಕೂರು ತುಳುನಾಡ್‌ದ ರಾಜಧಾನಿ. ಭೂತಾಳ ಪಾಂಡ್ಯೆಲಾ ಅವುಲೇ ಯಿತ್ತಿನಾಯೆಂದ್ ತೆರಿಪಾಯೆರ್. ಸರಿ, ಬಾರ್ಕೂರುಗು ಪೋಯೆರ್. ಒರಿಯಡ ಪಾತೆರ್‌ಂಡ ಅಯೆತನ್ಕ್ ತೆರಿನಾತೆನ್ ಪಂಡೆ. ನನೊರಿಯನ ಪುದರ್ ಪಂಡೆ. ಮೇರ್ ಅಡೆಗ್ ಪೋಯೆರ್ ಅಲ್ತ್ ಕುಡೊರಿಯನಡೆಗ್.

ಒಂಜಿ ಊರುಡ್ದು ಕುಡೊಂಜಿ ಊರುಗು, ಅಲ್ತ್ ನನೊಂಜಿ ಊರುಗು ಇಂಚ ಸಂಚಾರ ಸುರುವಾಂಡ್. ಪುಗೆಲ್‌ಗ್ ಪಾಡಿ ಚೀರವುಡು ದಿಂಜಾದಿ ಕಾಕಜಿಲೆಡ್ ಒಟ್ಟುಮಲ್ತ್ ಬರೆದ್ ದೀಯಿ ಸಂಗ್ರಹೊದ ದುನ್ನ ಎಚ್ಚ್ಯಾವೊಂದು ಪೋಂಡು. ತನ್ನ ಇರುವತ್ತ ಐನನೇ ಒರ್ಸೊದ ಪಿರಯೊಡು ಆರ್ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ತ್‌ದಿನ ಮಾಹಿತಿಲೆನ್ ಒಂಜಿ ಬೂಕುದ ರೂಪುಡು ಬರೆಯೆರ್. ಗುರು ಬಡಕಬಯಿಲ್‌ದಾರೆಗ್ ತೋಜಾಯೆರ್. ಆರ್ ಅವೆನ್‌ತಿದ್‌ದ್ ಒಪ್ಪ ಮಲ್ತ್ ಕೊರಿಯೆರ್. 'ದ. ಕ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಭೂತಾಳ ಪಾಂಡ್ಯರಾಮನ ಅಳಿಯಕಟ್ಟು' ೧೯೧೫ ಇಸವಿಡ್ ಬೊಲ್ಪುಗು ಬತ್ತ್‌ಡ್. ಈ ಬೂಕು ಛಾಪೆ ಆವೊಡಾಂಡ ಅಯಿಕ್ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಬತ್ತಿ ಬಜ್ಜೋನು ಇತ್ತೆ ನೆನೆಪುನಗ ನಂಕ್ ಚೋಜಿಗ ಆಪುಂಡು. ಕಾಂಡೆ ಲಕ್‌ದ್ ಪುರಾಲ್‌ಡ್ದ್ ಗುರುಪುರ ಮುಟ್ಟ ಮೂಜಿ ಮೈಲ್ ನಡಪು. ಅಲ್ತ್‌ಡ್ದ್ ಒಂಜಿ ಸೈಕ್‌ಲ್‌ನ್ ಕುಡಲಮುಟ್ಟ ತೊರಿಪು. ಬಯ್ಯಡ್ ಅಂಚನೇ ಪಿರ. ಐನ್ ನಿಮಿಸೊಗೊಂಜಿ ಬಸ್ ಉಪ್ಪುನ ಇನಿತ ಸ್ತಿತಿ ಎಂಚಿನ ? ಆನಿದ ಆ ದಿನೊಕ್ಕುಲೆಡ ಇಂಚಿನ ಪುಣೆಪಾಟ ಮಲ್ತಿನ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆನ್ ಜನೊಕ್ಲು ವಿಚಿತ್ರೊಡು ತೂಯೆರ್. ಆ ಬೂಕುಡ್ದಾತ್ರ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆನ ಪುದರ್ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಕೊಡಿಮುದೆಲ್‌ಡ್ ಮಾತೆರೆಗ್‌ಲ ತೆರಿಂಡ್.

ಅರೆಗ್ ಅರ್‌ಮಲ್ತಿ ಕೆಲಸ ಏತ್‌ಮಲ್ಲ ಪಂಡ್‌ದ್ ಗೊತ್ತು ಇಜ್ಜಂದೆ ಉಪ್ಪೆರೆಯಾರು! ಆಂಡ, ಇತ್ತೆ ತೆರಿದಿ ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್ನಕುಲು ಆರ್ನ ಬೇಲೆದ ಮಹತ್ವೊನು ಬುಡು ಉಡಲ್‌ಡ್ ಪುಗರೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಆರ್ನ ಏಕಾಂಗ ಸಾಹಸೊಡ್ದಾತ್ರ ಆರ್ ನಮ್ಮ ದೇಶೊಡೇ ಒಂಜಿ ಜಿಲ್ಲೆದ ಚರಿತ್ರೆನ್ ಬರೆಯಿನ ಸುರುತ್ತ ದೇಶೀಯ ಸಂಶೋಧಕೆ ಪಣ್ಪಿ ಪುದರ್ ಪಡೆಯೆರ್. ಮೇರ್ನ ಬೂಕು ಅಚ್ಚಾಯಿಬೊಕ್ಕ ಏತೋ ಜನ ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್ ಕಣ್ಣ್ ಬುಲಾದ್ ಜಿಲ್ಲೆದ ಚರಿತ್ರೆ -ಸಂಶೋಧನೆಗ್ ಜತ್ತೆರ್. ಆ ಬೂಕುಡು ಆರ್ ನಾಡ್‌ಪತ್‌ದ್ ತೆರಿಪಾಯಿ ಸಂಗತಿಲು ಇನಿಕ್ಕ್‌ಲಾ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಲ್ಪುನಕ್‌ಲೆಗ್ ಬಾರಿ ಪ್ರೇಜನೊಗು ಬೂರುಂಡುಂದು ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್ ಪುಗರ್‌ದೆರ್.

ಒಂಜಿ ಬೂಕು ಅಚ್ಚಾಯಿಬೊಕ್ಕ ನನಲಾತ್ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ತೆರಿಯೊಡುಂದು ಬೆಂದೆರ್. ಆರ್ ಜೈಲ್‌ಡುಪ್ಪುನಗ ಆರ್ನ ಜತೆಗಾರೆರಾದಿತ್ತಿನ ಪಣಿಯಾಡಿದಾರ್, ಕಿಲ್ಲೆರ್, ವೆಂಕಪ್ಪರೈಕ್ಕುಲು, ಕಾರ್ನಾಡ್ ಸದಾಶಿವ ರಾಯೆರ್ ಮೇರ್ನ ಸಂಶೋಧನೆನ್ ಮುಂದೆರ್ಸಾವೊಡುಂದು ಉಮೇದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಇಡೀ ತುಳುನಾಡ್ ತಿರ್ಗಿಯೆರ್. ಕಾಸರಗೋಡುಡ್ದು ಬೈಂದೂರು ಮುಟ್ಟ, ಕುಡಲಡ್ದ್ ಚಾರ್ಮಾಡಿ ಮುಟ್ಟ ಆರ್ ತೂವಂದಿ ಊರಿಜ್ಜಿ. ಕೆಬಿಟ್‌ಕೇನಂದಿ ಸಂಗತಿನ್ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತೂವೊಡು, ತೂಯಿನೆನ್ ತೆರಿದಿನಾಕ್‌ಲೆ ದುಂಬುದೀಡ್ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಲ್ಪೊಡು, ಅಯಿತ್ತ ಸತ್ಯ ದಾನೆಂದ್ ತೆರಿದ್ ಬೊಕ್ಕ ದಾಕಲ್ ಮಲ್ತೊಣುನ ಒಂಜಿ ಕ್ರಮ ಅರೆನವು.

ತುಳುತ್ತ ಗಾದೆ, ನುಡಿಗಟ್ಟ್, ನಂಬಿಗೆ, ಪಾಡ್ದನ, ಸಂಧಿ, ಓಬೇಲೆ, ಕಬಿತೊ, ದೇವಸ್ತಾನೊಲೆದ ಇತಿಹಾಸ, ಗ್ರಾಮೊದ ವಿವರೊಲು ಇಂಚ ಮಾತಾ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಆರ್ ಈ ಸಂಗ್ರಹ ಮಲ್ಪು ಕಾಲೊಡು ಜಾನಪದ ಪಣ್ಪಿ ಸಬ್ದೊ ರೂಡಿಗ್ ಬತ್ತ್‌ದಿತ್ತ್‌ಜಿ. ಸರಕಾರ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊಲೆದ ಚಾವಡಿ ಬುಡಿ, ಜಾಲ್‌ದ ಬರಿಕ್ಕ್ ಕೂಡ ಇಂಚಿನಕಲೆಗ್ ಪೋಯೆರೆ ಸಾಧ್ಯ ಇತ್ತ್‌ಜಿ. ಪಣವುದ ಸಹಾಯ ತಿಕ್ಕುನ ಸಂಗತಿ ಅಂಚಿದೀಕ. ಓಹೋ ಇಂಚಿನ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತೆರತ್ತಾ ಪಂಡ್‌ದ್ ಬೆರಿ ಬೊಟುದು ಉಮೇದ್ ಕೊರ್ಪಿನಕುಲು ಬಾರಿ ಕಡಮೆ. ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಈ ಕೆಲಸೊನು ನಾಲ್ ಜನೊಕ್ಕು ಪ್ರೇಜನೊಗು ಬರಡ್‌ಂದ್ ಮಲ್ತೆರ್. ಅಯಿಟ್ ಆರ್ನ ಉಡಲ್‌ಗ್ ಜಿಂಜ ಸಂತೋಸಾವೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್.

ಮೆರೆನ ಕೆಲಸೊಗು ಉಮೇದ್ ಕೊರಿನ ಇಷ್ಟೆರೆಡ್ ಮಲ್ಲಪುದರ್ ದೇಶಭಕ್ತೆ ಎನ್. ಎಸ್, ಕಿಲ್ಲೆರ್. ಕಾನಿಗೆ ಪಣ್ಪಿ ಪುದರ್‌ಡ್ ತುಳು ಪದೊಕ್ಲೆನ್ ಆರ್ ಬರೆದ್ ಇಡೀ ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಮಲ್ಲ ಪುದರ್ ಪಡೆತಿನಾರ್. ಶೀನಣ್ಣೆ ಈ ಕೆಲ್ಸೊನು ಬುಡಿಯೆರೆ ಬಲ್ಲಿಂದ್ ದೈರ ಕೊರಿಯೆರ್. ಈ ಜತೆ ಕೂಡುದು ಮಲ್ತಿ ಕೆಲಸದ ಪಲೊನೇ ಪ್ರಾಚೀನ ತುಳುನಾಡು ಪಣ್ಪಿ ಕನ್ನಡದ ಬೂಕು. ಆ ಬೂಕು ಅಚ್ಚಿ ಆಯಿನಿ ಮಾತ್ರ ಕಿಲ್ಲೆರ್ ಈ ಲೋಕೊಡ್ದು ಸಂದಿಬೊಕ್ಕನೇ. ೧೯೫೪ಟ್ಟ್ ಕಿಲ್ಲೆರ್ನ ಬೊಡೆದಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾ ಕಿಲ್ಲೆರ್ ಆರ್ನ ನೆನಪುಗಾದ್ ಈ ಬೂಕುನು ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ಪಾಯೆರ್. ಆ ಬೂಕುಡಿತ್ತಿನಿ ಎಚ್ಚಿನ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ತಿನಾರ್‌ಲಾ, ಅಕೆರಿಗ್ ಅವೆನ್ ಮುಗಿತ್‌ದ್ ಕೊರಿನಾರ್‌ಲಾ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್. ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಆ ಬೂಕುಗು ಬಿಲೆಕಟ್ಟೆರೆ ತೀರಂದಿನಾತ್ ಯೇಗಿತೆದ ದುಂಬುನುಡಿ ಬರೆತೆರ್. ಸಂಶೋಧನೆದ ಸಾದಿಡ್ ನಡಪುನಕ್‌ಲೆಗ್ ಉಂದೊಂಜಿ ಕೈಕಮ್ಮಂದ್ ಪುಗರಿಯೆರ್.

ಈ ಸಾಲ್‌ಡೇ ಬತ್ತಿನ ಬೂಕು ಪುಳಿನಾಪುರ ಮಹಾತ್ಮೆ. ನೆತ್ತ ಸಂಗತಿನ್ ಈ ದುಂಬೇ ತೆರಿಪಾದ್ ನಿಕುಲು ಓದುದುಲ್ಲರ್. ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಉಪ್ಪುನ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರೊಲೆಡ್ ಯೀತ್ ವಿವರವಾಯಿನ ಸ್ಥಳಪುರಾಣ ಆತ್‌ನೆಟ್ಟ ಯೇರ್‌ಲಾ ಬರೆತ್‌ಜೆರ್‌ಂದ್ ಆ ಬೂಕುನು ಪ್ರಭಾತ ಪಣ್ಪಿನ ಪತ್ರಿಕೆಡ್ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಲ್ತಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ದೆರ್ತ್ ಪಣ್ತೆರ್.

ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಒಟ್ಟು ಮಳ್ತಿನ ಏತೇತೋ ಸಂಗ್ರಹೊಲು ಬೊಲ್ಪುಗು ಬರಂದೆ ಮದೆಯಾಂಡ್. ಹೆಗ್ಗಡೇರೆ ತುಳುನಾಡ್ ಪಣ್ಪಿನ ಒಂಜಿಮಲ್ಲ ಗ್ರಂಥೊನು ಆರ್ ತಯಾರ್ ಮಲ್ತ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಇಡೀ ಜೀವಮಾನೊಡು ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಚರಿತ್ರೆ, ಬದ್‌ಕ್, ಸಂಪ್ರದಾಯೊಲೆದ ವಿಷಯೊಲೆಡ್ ಆರ್ ಸಂಪಲಿತಿನ ಮಾತ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಆರ್ ಆ ಗ್ರಂಥೊಡು ಸೇರಾದಿತ್ತೆರ್. ಪುದರ್ ಪೋಯಿ ಸಂಶೋಧಕೆ ಡಾ. ಬಿ. ಎ. ಸಾಲೆತ್ತೂರು ನೆಕ್ಕ್ ದುಂಬುನುಡಿ ಬರೆದಿತ್ತೆರ್. ತಾನ್ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ವಿಷಯ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಲ್ಪೆರೆ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆ ಕಾರಣ. ಆರ್ನ ದ. ಕ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚರಿತ್ರೆ ಪಣ್ಪಿ ಬೂಕೇ ತನ್ಕ್ ಉಮೇದ್ ಪುಟ್ಟಾದಿನಿಂದ್ ಆರ್ ಅಯಿಟ್ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ್ ಪಂಡ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಕಾರವಾರದ ವಕೀಲೆ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಸ್. ಸಿಲ್ವಾ ಪಣ್ಪಿನಾರ್‌ಲಾ ಈ ಬೂಕು ಓದುದು ತಾನ್ ಮೆಚ್ಚಿನೆನ್ ಕೊಂಡಾಡ್‌ಡ್ ಬರೆತೆರ್. ಆ ಬೂಕು ಆರ್ನ ಜೀವಮಾನೊಡು ಬೊಲ್ಪುಗು ಬತ್ತ್‌ಜಿ. ನಾಲಾಜಿ ವ್ಯಕ್ತಿಲು, ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆದಕುಲು ಆ ಬೂಕುನು ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ಪಾವ ಪಂಡ್‌ದ್ ದೆತೊಂದು ಪತ್ತಿರ್ವ ಸರ್ತಿ ನಲಿಪಾದ್ ಬಜ್ಜ ಕೊರ್ಯೆರ್. ಆರ್ ಸಯಿತಿ ಬೊಕ್ಕ ಈ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿನ್ ದೆತೊಂಡಿನ ಬುದ್ಯಂತೆ ಒರಿ ಪಿರಕೊರಂದೆ ಅವು ಬೊಲ್ಪು ತೂವಂದಿಲೆಕ ಸಾಸ್ವತೊ ಆಯಿನ ಅಡ್ಡ ಕಟ್ಯೆರ್.

ಜಾನಪದ

ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಲ್ಪುನಗ ಜಾನಪದ ಪಣ್ಪಿಪದ ಚಾಲ್ತಿಡ್ ಇತ್ತ್‌ಜಿ. ಆಂಡ ಆರ್ನ ಸಂಗ್ರಹೊಡು ಅವು ನಿಲ್ಕೆ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ತಾನ್ ತೆರಿದ್ ಸಂತೋಸು ಪಡೆಯಿ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಆರ್ ಬೇತೆಕ್ಲೆಗ್ ಪಣೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅಂಚಿನ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಕೇಂಡ್‌ದ್, ಬರೆತಿನೆನ್ ಓದುದು ತೆರಿನ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಕೆಲವೆರ್ ಒಂತೊಂತೆ ಯೆಚ್ಚಿಕಮ್ಮಿ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಅಕ್‌ಲ್ನ ಪುದರ್‌ಡೇ ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ಪಾಯಿನವುಂಡು. ಅವೆನ್ ಯೇರಾಂಡಲಾ ಮೆರೆಗ್ ಪಂಡ್‌ಡ ಓಹೋ ಅಂಚನಾ! ಯೆಡ್ಡೆನೇ ಆಂಡ್. ಎಂಚಾಂಡಲಾ ನಾಲ್ ಜನೊಕ್ಕು ತೆರಿಂಡ ಯಾವುಂದು ತೆಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಆಂಡ ಅಂಚಿನ ಮೂಜಿನಾಲ್ ಅನುಭವ ಆಯಿಬೊಕ್ಕ ಈ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಪಣಿಯೆರೆ ನಂಬೊಲ್ಗೆದ ಜನೊಕ್ಲೆನ್ ನಾಡ್ ಪತ್ತೊಡುಂದು ಅರೆಗ್ ಮನವರಿಕೆ ಆಂಡ್. ಆ ಸಂಗತಿನ್ ಪಂಡಿನಾರ್ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್‌ಂದ್ ಒತ್ತೊಣಿಯೆರೆಲಾ ಕೆಲವರೆಗ್ ನಾಮೂಸು! ಆರ್ ತುಳುನಾಡ ಸಿರಿ ಪ್ರಸಂಗೊ ಮೂಲಕತೆನ್ ಪಾಡ್ದನೊಗು ಸರಿಯಾದ್ ಕನ್ನಡೊಡು ಬರೆಯೆರ್. ಅವು ಕರಡ್ ರೂಪೊಡು ಬೂರ್ದಿತ್ತ್‌ಡ್. ಅಯಿಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಯೇತೇತೋ ಬಿರ್ಸೆ ಬುದ್ಯಂತೆರ್ನಕುಲು ಸಿರಿ ಸಂಧಿದ ಕತೆನೆ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ತುಂಡಾದ್, ಇಡಿಯಾದ್ ಬರೆಯೆರ್. ಕೆಲವು ಕತೆಕ್ಲೆನ್ ವಿರೂಪ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಬರೆಯಿನಲಾ ಉಂಡು. ಆಟೊಡುಲಾ ಜನೊಕ್ಲೆಗ್ ತೆಲಿಪಾಯೆರೆಗ್ ಅಲ್ಪ ಮುಲ್ಪ ಒಂತೆ ಬದಲ್ ಮಲ್ತೆರ್. ಉಂದೆನ್ ಪೂರ ತೂಯಿನ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ತನಡ ಇತ್ತಿ ಸಂಗ್ರಹೊನು ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ಪಾಯೆರೆ ಪೋಯಿಜೆರ್.

ಅಕ್ಕರಸು ಪೂಂಜೆದಿ ತುಳುನಾಡಸಿರಿನ ಕತೆನ್ ಆರ್ನ ನೂದನೇ ಪುಟ್ಟುವೊರ್ಸದ ನೆಂಪುಗಾತ್ರ ಅಚ್ಚಿಮಲ್ಪಾಯಿನ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ (1991) ಸಂಪುಟೊಡು ಸೇರಾದ್‌ಂಡ್. ಓದಿನ

ಮಾತೆರ್‌ಲಾ ಅವೆನ್ ಮೆಚ್ಚಿದೆರ್. ಆರ್ ಸಂಗ್ರಹ ಮಲ್ತ್‌ದಿನ ಬೇತೆ ತುಳು ಪಾಡ್ದನದ ಕತೆಕ್ಕ್‌ಲೆನ್ ಕನ್ನಡೊಡು ಬರೆತುವೆರ್‌ಡ ಅವು ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಜಾನಪದ ಸಂಪತ್ತ್‌ನ್ ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕೊಗು ತೆರಿಪಾಯೆರೆ ಸಹಾಯ ಆತು. ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ದಿ. ಗೀತಾ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಡಾ. ಬಿ. ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ, ವಾಮನ ನಂದಾವರ, ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್ ಇಂಚಿನ ಮಹನೀಯೆರ್‌ನಕುಲು ಇತ್ತೆ ಯೀಕೆಲಸೊನು ಮಲ್ತೊಂದುಪ್ಪುನವು . ಆರ್ ನಡತಿ ಸಾದಿ ಪೊಟ್ಟತ್ತ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ತೋಜಾವುಂಡು. ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಬುಡಿನ ಕೆಲಸೊನು ಅವುಲೇ ಉಂತುಲೆಕ ಬುಡಂದೆ ನನಲಾತ್ ಯೆಚ್ಚಿನ ಯೇಗಿತೆಡ್ ಮುಂದೆರುನವು ಮಾತೆರೆಗ್‌ಲ ಸಂತೋಸ ಕೊರ್ಪಿನ ಸಂಗತಿ.

ಪೊಸ ಲಿಪಿದ ಕರ್ತುೆ

ಒಂಜಿಸರ್ತಿ ಪುರಾಲ್‌ದ ದೇವಸ್ತಾನದ ಮಾಡ್ ಕದೆಪುನಗ ಒಂಜಿ ತಾಮ್ರದ ತುಂಡು ಮೆರೆಗ್ ತೋಜಿಂಡ್. ಅವೆನ್ ಪೆಜಿದ್ ಓದುನಗ ಅಯಿಟ್ ಒಂಜಿ ಎಲ್ಯ ಶ್ಲೋಕ ಇತ್ತ್‌ಡ್. ಅತಲಮೇಕಂ, ಕದವದ್ವಿತೀಯಂ, ಗನಶತ್ರಿಣಿ ಚಪಷ ಚತುರ್ಥ, ಜಬಸ ಬಾಣ, ಟಮಹ ಷಷ್ಠಂ, ಡಯಳ ಸಪ್ತಮ, ಕ್ಷಣರ ಅಷ್ಟಮ ಜ ಞಂ ನವಮ ಪಂಡ್‌ದ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆನ ಮನಸ್ಸ್ ಕೆಲವು ದಿನ ನೆತ್ತ ಸುತ್ತನೇ ತಿರ್‌ಗ್‌ಡ್. ಉಂದೆನ್ ಎಂಚ ಉಪಯೋಗ ಮಲ್ಪೊಲಿ, ನಾಲ್ ಜನೊಕ್ಕು ಪ್ರೇಜನ ಆಪಿ ಬೇಲೆ ಮಲ್ಪೊಲಿ ಪಂಡ್‌ದ್ ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಉಂದೆತ್ತ ಪಲವಾದ್ ಪೊಸತ್ತೊಂಜಿ ಲಿಪಿ ತಯಾರಾಂಡ್. ಕನ್ನಡದ ೧ಡ್ದ್ ೯ ಮುಟ್ಟದ ಅಂಕೆಲೆಡ್ದ್ ಇಡೀ ಲಿಪಿ. I, II, III ಇಂಚ ಮೂಜಿ ನೀಟ್‌ಗೆರೆ ಒಯಿತ್‌ಂಡ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಅಕ್ಷರ. ಉದಾ:ಗನಶತ್ರಿಣಿ. ಅಂಚಪಂಡ ಖ|ಗ, ಖ||ನ ಖ|||ಶ ಪಣ್ಪಿ ಅಕ್ಷರೊಲು. ಕನ್ನಡದ ಸ್ವರ ಚಿನ್ನೆಲೆನ್ ಸೇರಾಯೆರ್. ಇಂಚ ತಯಾರಾಯಿನ ಲಿಪಿಯೇ ನವನವಾಂಕ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಲಿಪಿ. ಅವೆನ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಊರುಲೆಡಿತ್ತಿನ ಕೆಲವೆರೆಗ್ ಕಲ್ಪಾಯೆರ್. ಅವು ಕಲ್ಪೆರೆ ಸುಲಬಂದ್ ಅಕುಲು ಪಂಡಿನ ತೂದು ಅಯಿಕ್ ಕಲ್ಪೆರೆ ಪಾಠೊಲೆನ್ ಬರೆಯೆರೆ ಚಿತ್ರೊಲೆನ್ ಬರೆಪಾಯೆರ್. ೧೯೧೭ಟ್ಟ್ ಒಡಿಪುದ ಪ್ರಭಾಕರ ಪ್ರೆಸ್ಸ್‌ಡ್ ಈ ಬೂಕು ಅಚ್ಚಾಂಡ್.

1960ನೇ ಇಸ್ವಿಡ್ ಸಿರಿಭೂವಲಯ ಪಣ್ಪಿನ ಒಂಜಿ ಅದ್ಭುತ ಗ್ರಂಥದ ವಿವರೊಲು ಬೊಳ್ಪುಗು ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ಹೆಗ್ಗಡೆರ್ನ ಕಣ್ಣಿದುಂಬು ಒಂಜಿ ವಿಸ್ಮಯ ಪ್ರಪಂಚನೇ ತೂಯಿನ ಅನುಭವ ಆರೆಗಾಂಡ್. ಜೈನ ಪುರಾಣೊಲೆಡ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಿಗ್ 64 ಅಕ್ಷರಲಾ ಸುಂದರಿಗ್ 9 ಅಕ್ಷರೊನ್ಲಾ ಕೊರಿಯೆರ್‌ದ್ ಉಂಡು. ಅವು 9 ಅಕ್ಷರ ಅತ್ತ್ ಅಂಕೆಲು, ಸುಂದರಿ ಲಿಪಿ ಈ ಒಂರ್ಬ ಅಂಕೆದ ಲಿಪಿ ಪಂಡ್‌ದ್ ಆರ್ ಊಹನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಉಂದು ಸಮಂದ್ ದಿ. ಕೆ. ಬಿ. ಜಿನರಾಜ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್‌ಲಾ ದಿ. ಡಿ. ಪುಟ್ಟುಸ್ವಾಮಿಯೆರ್‌ಲಾ ಮೆರೆನ ಅಂದಾಜಿ ಸತ್ಯೊಗು ಕಯಿತಲುಂಡುಂದು ಪಂಡ್‌ದ್ ಮೇರ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ ಮುಂದೆರ್ಪಾವೊಡುಂದು ಉಮೇದ್ ಕೊರಿಯೆರ್.

ಆ ಲಿಪಿನ್ ಲಿಪಿದಾಂತಿ ಮಾತ ಬಾಸೆಲೆಗ್‌ಲ ಉಪಯೋಗ ಮಲ್ಪೊಲಿ ಪಂಡ್‌ದ್ ಅರೆಗ್ ಆಸೆ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಂಚಾದ್, ತನ್ನ ಎಳ್ಪನೇ ಪ್ರಾಯೊಡು ಆರ್ ಕುಡೊರ ಆ ಲಿಪಿನ್ ಪ್ರಚಾರೊಗು ಕಣಯೆರೆ ಬಾರಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ತೆರ್. ಆ ಲಿಪಿತ್ತ ವಿಶೇಷ ದಾನೆಂದ್ ತೆರಿಪಾವುನ ಲೇಖನೊಲೆನ್ ಬರೆದ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪತ್ರಿಕೆಲೆಡ್ ಅಚ್ಚಾಂಡ್. ವಿಶೇಷವಾಯಿನ ಮುಳೆ ತಯಾರ್ ಮಲ್ಪಾಯೆರ್. ಆಂಡ ಆ ಬೂಕು ಆರ್ನ ಜುವಮಾನೊಡು ಅಚ್ಚಾಯಿಜಿ. ಆರ್‌ನ ಕಾಲಕರಿಬೊಕ್ಕ ಆ ಬೂಕುನು ಆರ್ನ ಪುದರ್‌ಡ್ ಅಚ್ಚಿಮಲ್ಪಾದ್ ಅಯಿಟ್ ಉಮೇದ್ ಇತ್ತಿನಕ್‌ಲೆಗ್ ದರ್ಲ್ಮೊಗು ಪಟ್ಟುನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಂಡ್.

ತುಳುಸಾಹಿತ್ಯ

ತುಳುಬಾಸೆದ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗಾತ್‌ರ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ಯೆನಾತ್ ಬೆಂದಿನಕುಲು ಮಸ್ತ್ ಇಜ್ಜೆರ್. ತುಳುವ ಮಹಾಸಬೆತ್ತ ಕಾರ್ಯಸ್ತೆ ಆದ್‌ಲಾ ಆರ್ ಜಿಂಜ ಪುಣೆಯಿನಾರ್. ಆಂಡ, ಆರ್ ತುಳುಬಾಸೆಡ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬರೆಯಿನವು ಪೂರ ೩ಂನೇ ದಶಕೊಡು. ತುಳುವ ಮಹಾಸಬೆತ್ತ ಪಣಿಯಾಡಿದಾರ್ನ ತುಳುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆದಕಾಲೊಡು. ಅವುಲಾ ಪಣಿಯಾಡಿದಾರ್ ಕೊರಿನ ಉಮೇದ್‌ಡ್ಡಾತ್ರನೇ.

ಬರೆದ್ ಅಚ್ಚಾತಿನವು ನಾಲೇ ಬೂಕುಲಾಂಡಲಾ ಅವು ತುಳುಬಾಸೆ ಇತ್ತಿನೆಟ್ಟ ಒರಿಯುನ ಯೇಗಿತೆದ ಬೂಕುಲು. ಅಯಿಟ್ ರಡ್ಡ್ ಬೂಕುಲು ಇತ್ತೆ ತೂಯೆರೆ ತಿಕ್ಕುವ. ತುಳುನಾಡ್‌ದ ದೀಪಾವಳಿ ಪರ್ಬೊದಪಗ ಬಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಇಡೆಗ್ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಪೋಪೆ ಪಣ್ಪಿನ ಒಂಜಿ ನಂಬೊಲ್ಗೆ ಉಂಡು. ಓಣಂ ಪರ್ಬದಪಗ ಬರ್ಪೆಂದ್ ಪಣ್ಪಿ ನಂಬಿಗೆ ಕೇರಳೊಡು ಇಂಚೆನೇ ಉಂಡು. ಹೆಗ್ಗಡ್ಯೆಯೀ ಪರ್ಬದ ಮಾಹಿತಿನ್ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ತೆರ್. ಅಯಿತ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿನ ಕತೆನ್ ಪಾಡ್ದನದ ರೂಪುಡು ಬರೆಯೆರ್. ಅವುತುಳುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆಡ್ ೧೯೩೯ನೇ ಯಿಸ್ವಿಡ್ ಸುರುಟು ಅಚ್ಚಾಂಡ್. ಅಯಿಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಇತೊರ್ತು ಪತ್ತೊ ಪದಿನಾಜಿ ಸರ್ತಿ ಅಚ್ಚಾಯಿನವು ಅವೆನ್ ಜನೊಕ್ಲು ಮೆಚ್ಚಿನೆಕ್ಕ್ ಸಾಕ್ಷಿ.

1935ಟ್ಟ್ ಹೆಗ್ಗಡ್ಯೆ ಬರೆದ್ ತುಳುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆಡ್ ಬೊಳ್ಪುಗು ಬತ್ತಿನ ಮಿತ್ಯನಾರಾಯಣ ಕತೆ ತುಳುಬಾಸೆಡ್ ಅಚ್ಚಾದ್ ಬತ್ತಿನ ಸುರುತ್ತ ಕಾದಂಬರಿ. ಅಯಿತ ಕತೆನ್ ಅರೆಗ್ ಜೈಲ್‌ಡ್ ಪಣ್ತಿನಾರ್ ಅರೆನ ಇಷ್ಟೆ ನಾರಾಯಣ ಕಿಲ್ಲೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ಅಯಿಕ್ಕ್ ಆರ್ ಮಿತ್ಯನಾರಾಯಣ ಕತೆ ಪಣ್ಪಿ ಪುದರ್ ದೀತೆರ್. ಯೀ ಬೂಕುಗು ದುಂಬುದ ನುಡಿ ಬರೆತಿನ ಬಡಕಯಿಲ್ ಪರ್ಮೇಸ್ರಾಯೆರ್ ಬೂಕುದ ಯೇಗಿತೆನ್ ದೆರ್ತ್ ಪಣ್ತೆರ್. ಪುದರ್ ಪೋಯಿನ ಪಾ. ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯೆರ್, ಮುರಳೀಧರ ಉಪಾಧ್ಯೆರ್ ಇಂಚಿನ ಮಹನೀಯೆರ್ನಕುಲು ಈ ಬೂಕುನು ಪುಗರ್‌ದ್, ತುಳುಬಾಸೆದ ಸಂಪೊತ್ತುನು ದೆರ್ತ್ ತೋಜಾವುನ, ಮನಸ್ ಮರ್ಲ್ಪಾವುನ ಬೂಕುಂದು ಪಣ್ತೆರ್. ಅವೆನ್ ಬರೆಯಿನ ಕಾಲೊಡು ಯೆಂಚನಾ ಯಿನಿಕ್ಕ್‌ಲಾ ಅಂಚನೇ ಯೀ ಬೂಕುದ ಬಾಸೆದ ಪೊರ್ಲುನು ಮೀರ್ಯಾವುನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿ ಬಯಿದ್‌ಜಿ ಪಂಡ ಪೊಕ್ಕಡೆದ

ಪುಗರ್ಪಾಟ ಆವಂದ್. ಯಿ ಬೂಕುಡ್ಡಾತ್ರನೇ ಅರೆನ್ ತುಳುಗದ್ಯದ ಶಿಲ್ಪಿ ಪಂಡ್‌ದ್ ತೆರಿನಕುಲು ಪುಗರಿಯೆರ್

ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಬರೆದ್ ಅಚ್ಚಾಯಿನ ನಾಲ್ ತುಳು ಬೂಕುಲೆಡ್ ರಡ್ಡ್ ಬೂಕು ಇತ್ತೆ ತೂಯೆರೆಲಾ ತಿಕ್ಕುಜಿ. ಬಂಗಾರ್‌ದಂಗಿದ ಕತೆ ಪಣ್ಪಿನ ಕತೆ, ಅಜ್ಜೆರೆನ ಮಂಡಲ ಮದಿಪು ಪಣ್ಪಿ ನೀತಿ ಪಾತೆರದ ಗೊಂಚಿಲ್. ಉಂದತ್ತಂದೆ ಆರ್ ಬರೆತಿನ ಪ್ರಭಾವತಿನ ಮದಿಮೆ ಪಣ್ಪಿ ನಾಟಕಲಾ ಬೇತೆ ಏತೋ ಸಂಗ್ರಹಲಾ ಉದಲ್‌ದ ಪಾಲಾದ್ ಪಣಿಯೆರೆ ತೀರಂದಿನಾತ್ ನಷ್ಟ ಅತ್ತ್‌ಡ್.

ಅಕೇರಿದ ದಿನೊಕ್ಕುಲು

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿ, ಸಮಾಜ ಸೇವೆ, ಅಯಿಡ್ದ್ಲಾ ಯೆಚ್ಚಾದ್ ಸಂಶೋಧನೆದ ಕಳೊಕ್ಕು ಜತ್ತಿನೆಡ್ಡಾತ್ರ ಬಂಜಿ ದಿಂಜಾಯೆರೆ ಸಂಪಾದನೆದ ಬೇತೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮಲ್ಪೆರೆ ಅರೆಗ್ ಪುರ್ಸೊತ್ತು ಇತ್ತ್‌ಜಿ. ದುಂಬಾಂಡ, ಇನ್ಶೂರೆನ್ಸ್ ಏಜನ್ಸಿ, ವಾರ್‌ಫಂಡ್‌ಗ್ ದುಡ್ಡು ಸಂಗ್ರಹ, ಟೈಲರ್, ಗರುಡ ಶಿಲ್ಪಿ, ಬಸ್‌ಏಜಂಟ್, ಯಿಂಚ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಬಗೆತ ವೃತ್ತಿಲೆನ್ ಮಲ್ತ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಗಾಂಧಿಯೆರ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಕ್ ಜತ್ತಿಬೊಕ್ಕ ವಾ ಉದ್ಯೋಗ ಮಲ್ಪೆರೆಲಾ ಪುರ್ಸೊತ್ತಿಜ್ಜಿ. ಮದ್ಯಪಾನ ನಿಷೇಧ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆ, ಖಾದಿ ಪ್ರಚಾರ, ಇಂಚಿನ ಗಡಿಬಿಡಿಟ್ ಮುರ್ಕಿನರೆಗ್ ವಾಗಳಿಗೆಡ್‌ಲಾ ಜೈಲ್‌ಗ್ ಪೋಯೆರೆ ತಯಾರ್ ಉಪ್ಪೊಡಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ ತನ್ನ ಬೊಡೆದಿ ಜೋಕ್ಲೆನ ಎಡ್ಡೆ ಪಡಿಕೆ ತೂಯೆರೆಗ್‌ಲಾ ಪುರ್ಸೊತ್ತಿತ್ತ್‌ಜಿ.

ಒಕ್ಕೆಲ್‌ದಕುಲು ಕೊರಿನ ಅರಿ, ತಾರಾಯಿ, ಬೆಲ್ಲ ಅರೆಗ್ ಇತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಇಂಚಾದ್ ಸ್ವಂತ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಯೆಡ್ಡೆ ವಿದ್ಯೆ ಕೊರಿಯೆರೆ ತೀರ್‌ಜಿ. ಕಲ್ಪೆರೆ ಉಸಾರಿತ್ತಿ ಮಗೆ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಂದೆರಿಸಯೆರೆ ತೀರಂದೆ ಇಲ್ಲ್ ಬುಡ್ಡು ಬಲಿತ್‌ದ್ ನೌಕಾಪಡೆ ಸೇರ್‌ದ್ ಕಡೆಕ್ ದಾನೆ ಆಯೆಂದೇ ತೆರಿಜಿ.

ಅಮುಂಜ ಗುತ್ತುದ ಜವನ್ಯೆರ್ ಸಾಗೊಳಿ, ಆವೆಮಣ್ಣ್‌ದ ಬೇರ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಬೊಡೆದಿ ಬಾಲ್ಲೆಗ್ ಇಲ್‌ಕಟ್ಟಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಆಸ್ತಿ ಬದ್‌ಕ್ ಮಲ್ತ್ ಪಾಡಿಯೆರ್. ಮೆರೆಗ್ ತಾಗಿನ `ಬಿಂಗ್ರಿಲೆ'ಡ್ದಾತ್ರ ಬೊಡೆದಿ ಬಾಲೆಲೆಗ್ ಕೊರಿನಿ ಆರ್ನ ಪುದರ್ ಮಾತ್ರ. ಒಕ್ಕೆಲ್‌ದಾಕುಲ್ನಾ ಭೂಸುಧಾರಣೆ ಕಾನೂನು ಬತ್ತಿಬೊಕ್ಕ ಕೊರ್ಪಿನೆನ್ ಕಡಮೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಅಕುಲು ಕೊರಿ ಪುರ್ಸಾದೊಡೇ ಬದ್‌ಕೊಡಾಂಡ್. ರಾಜಮರ್ಪಿಡ್ ಬದ್‌ಕ್‌ದ್ ದಿನೊಲ ನಾಲಾಜಿ ಬಿನ್ನೆರ್ ಬರೊಂದಿತ್ತಿ ಯಿಲ್ಲ್‌ನ್ ನಡಪಾಯೆರೆ ಅರೆಗ್ ತೀರ್‌ಜಿ. ಅಂಚಾದ್ 1959-60ಡ್ ಆರ್ ಪುರಾಲ್‌ದ ಯಿಲ್ಲ್ ಬುಡ್ದು ಕುಡ್ಲಗ್ ಪೋಯೆರ್. ವಲೆನ್ಸಿಯಾಡ್ ಎಲ್ಯ ಒಂಜಿ ಬುಡಾರ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕುಲ್ಯೆರ್.

ಕುಡ್ಲಡ್ ಅರೆಗ್ ಜಿಂಜ ಜನತ್ತ ಇಷ್ಟ ಸಂಪಾದನೆ ಆಂಡ್. ಸ್ವತಂತ್ರ ಪಕ್ಷ ಉದಿಯಾನಗ

ರಾಜಾಜಿನ ತತ್ವೊಲೆನ್ ಒಪ್ಪಿದ್ ಆರ್ ಅಯಿತ್ತ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆ ಆದ್ ಬೆಂದೆರ್. ಆರ್ನ ಪುದರ್‌ನ್ ಲೆಗಿತ್ತ್‌ದ್ ಬೇಲೆ ಮಲ್ಪಾಯಿ ನಾಯಕೆರ್ನಕುಲು ಅರೆನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ವಿಚಾರ್ತಿಜೆರ್. ಓಟುಡು ಗೆಂದ್‌ದ್ ಕಾಸ್‌ದಕುಲು ದುಂಬಾನಗ, ಪರನೀರ್‌ನ್ ಪೊಸನೀರ್ ಪಿರನೂಕುಲೆಕ, ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಪಿರ ಬೂರಿಯೆರ್. ಕಾಡ್‌ಡ್ ಸೊರ್ಕುದಿನ ಆನೆ ಗುಡ್ಡೆ ಮಿತೆರ್ದ್ ಬೇಲಿದ ಚೊಪ್ಪುನಾಡುನ ಯೇಡ್‌ದಂಚ ಯೆಲ್ಲಿಯಾಯೆರ್. ಆಂಡಲಾ ತನ್ನ ಬಜ್ಜೊನು ಲಕ್ಷಾಧೀಶರಾಯಿ ಇಷ್ಟೆರ್ನಕ್‌ಲೆಡ ಒಂಜೀತ್‌ಲಾ ಪಣಂದೆ ಅಕೆರಿ ಮುಟ್ಟಲಾ `ಸ್ವಾಭಿಮಾನ' ಒರಿತೊಂದು ಬಾಳಿಯೆರ್.

ಏತೇ ಕಷ್ಟ ಇತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಅಕೇರಿದ ಉಸುಲು ಇತ್ತಿನೆಟ್ಟ ತರೆದೆರ್ತ್‌ದ್ ಬದ್‌ಕಿಯೆರ್. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಡ್ ಮೂಜಿ ಸರ್ತಿ ಜೈಲ್‌ಗ್ ಪೋತಿನಾರ್, ಲಾಟಿದ ಪೆಟ್ಟ್ ತಿನ್ತ್‌ನಾರ್ ಆಂಡಲಾ ಅರೆಗ್ ಪೆನ್ಶನ್ ತಿಕ್ಕ್‌ಜಿ. ಪತ್ತ್ ಎಕ್ರೆ ಭೂಮಿ ಕೊರ್ಪಂದ್ ಸರ್ಕಾರ ದುಂಬು ಬತ್ತಿನಪಗ ಅಯಿಕ್ ಮಚ್ಚೆರೊಡು ಅಡ್ಡಿ ಮಲ್ತಿನಕುಲು ಬೇತೆ `ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಯೋಧೆರ್ನ'ಕುಲೇ. ಆರ್ ಸಯಿತಿ ಬೊಕ್ಕ ಆರ್ನ ಬೊಡೆದಿ ಜೋಕ್ಲೆಗ್‌ಲಾ ಯೀ ಪೆನ್ಶನ್ ತಿಕ್‌ಜಿ. ಅಂಚ ಆರ್ ಕೂಡ್ಪಾಯಿನಿ ಅಭಿಮಾನದ ಸಂಪತ್ತ್‌ನ್. ನನಲಾ ನಾಲ್ ಕಾಲ ಬದ್‌ಕ್‌ದ್ ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಮೂಲಕ ತುಳು ಜನಜೀವನೊದ ರಿತಿಕಯಿಪೆನ್ ತೆರಿಪಾವುನ ಉಮೇದ್ ಅರೆಗಿತ್ತ್‌ಂಡ್

ಬಂಧುಲು - ಯಿಷ್ಟೆರ್

ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಸರ್ವಸಮದರ್ಶಿ ಭಾವನೆಯಿತ್ತಿನ ಒರಿ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿ. ಗುತ್ತುದಾರಾಂಡಲಾ ಗತ್ತ್‌ದಾರತ್ತ್. ಜವಣಾದಿಗೆದ ದಿನೊಕುಲೆಡ್ದೇ ಆರ್ನ ಮನಸ್ಸ್, ಬುದ್ಯಂತಿಗೆಲೆಡ್ ಆರ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತಿನವು ಲೋಕೊದ ಯೆಡ್ಡೆಗಾತ್‌ರನೇ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಗ್ ಲಾಗಿ ಬೊಕ್ಕ, ತನ್ನ ಆಸ್ತಿ, ಕುಟುಮ, ಬೊಡೆದಿ ಬಾಲ್ಲು ಪಣ್ಪಿ ಸಂಗತಿಲೆಗ್ ಯೆಚ್ಚ ಮನಸ್‌ಕೊರಿನಾರತ್ತ್. ತುಳುಬಾಸೆದ ಮೂಲಕ ಗಾಂಧಿಯೆರೆನ ಸಂದೇಶೊನು ಜನೊಕ್ಲೆಗ್ ಮನವರಿಕೆ ಮಲ್ಪೊಡುಂದು ಆರ್ ತುಳುಚಳವಳಿಟ್ ಪಾಲ್‌ದೆತೊಂಡೆರ್. ದೇಶೊಗು ಬುಡುಗಡೆ ತಿಕಿ ಬೊಕ್ಕ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷೊಡು ಯಿತ್ತಿನಕುಲು, ಯಿಜ್ಜಂದಿನಕುಲು, ಆತ್‌ನೆಟ್ಟ್ ಅವೆನ್ ನೆರೊಂದಿತ್ತಿನಕುಲು ಮಾತ ಅಧಿಕಾರೊಗಾತ್ರ ಆಪಕ್ಷೊಗು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾದ್ ಸೇರಿಯೆರ್. ಅಪಗ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆನ್ ಕೇಣುನಕುಲು ಯೇರ್‌ಲ ಯಿತ್ತ್‌ಜೆರ್. ಓಟು ಬನ್ನಗ ಆರ್ ಬೋಡಾಯಿನಿ ಜನೊಕ್ಲೆ ಕಯಿತಡೆ ಪೋದು ಓಟು ನಟ್ಯೆರೆ ಸಲಾದ್ ಮಾತ್ರ. ಆಂಡ ಆರ್ ಉಡಲ್‌ನ್ ಕಯಿಪೆ ಮಲ್ತೊಣಂದೆ ಬೆಂದೆರ್.

ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಜೀವಮಾನೊಡು ಸಂಪಾದನೆ ಮಲ್ತಿನ ಆಸ್ತಿ ಪಂಡ ಊರುರುಲೆಡಿತ್ತಿನ ಇಷ್ಟೆರ್. ಜಾತಿಮತ ಭೇದ ದಾಂತೆ ಆರ್ನ ಇಷ್ಟೆರ್ನಕುಲು ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಉಲಯಿ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಕಾರವಾರ,

ಧಾರವಾಡ, ಮೈಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮದ್ರಾಸ್, ಬೊಂಬಾಯಿ ಯಿಂಚಿನ ಪರ ಊರು ರಾಜ್ಯೊಲೆಡ್‌ಲಾ ಯಿತ್ತೆರ್.

ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಖಾವಂದೆರ್ ಮಂಜಯ್ಯಹೆಗ್ಗಡ್ರ್, ಕವಿಭೂಷಣ ವೆಂಕಪ್ಪ ಶೆಟ್ರ್, ಬಡಕಬಯಿಲ್ ಪರ್ಮೇಸ್ರಾಯೆರ್, ಡಾ. ಎಫ್.ಎಚ್. ಒಡೆಯರ್, ದೇಶಭಕ್ತೆ ಕಾರ್ನಾಡ್ ಸದಾಶಿವ ರಾಯೆರ್, ಎನ್. ಎಸ್. ಕಿಲ್ಲೆರ್, ಕೆ. ಬಿ. ಜಿನರಾಜ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್, ಕಮಲಾ ದೇವಿ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯೆರ್, ಯು.ಪಿ. ಮಲ್ಯೆರ್, ಆರ್. ಕೆ. ಸಾಲಿಯಾನೆರ್, ಲೋಬೊ ಪ್ರಭು, ಗೋಪಾಲ ಸಾಲೆನ್ನ, ವೈಕುಂಟ ಬಾಳಿಗೆರ್, ತೆಕ್ಕುಂಜ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಬಟ್ರ್, ಸೇವ ನಮಿರಾಜ ಮಲ್ಲೆರ್, ಬೆದ್ರದ ಅರಸುಲು, ಎಚ್.ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡೆರ್, ಪೊಳಲಿ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿಲು, ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಞ್ಞಣ್ಣ ರೈ, ಸುರತ್ಕಲ್‌ದ ವಾಸುದೇವ ರಾಯೆರ್, ಅಮ್ಮೆಂಬಳ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ನಾವಡೆರ್, ಅಗ್ರಾಳ ಪುರಂದರ ರೈ, ಬಿ. ಎಸ್. ಭಾಸ್ಕರ ರೈ, ಕೆ. ಸುಂದರ ರಾಮ ಶೆಟ್ರ್ , ಡಾ. ಪಾದೂರು ಗುರುರಾಜ ಭಟ್ರ್, ಹುರುಳಿ ಭೀಮರಾಯೆರ್, ಬಿ. ಶಂಕರ ಭಟ್ರ್, ಬಿ. ಎ. ಸಾಲೆತ್ತೂರು, ಎಸ್. ಎಸ್. ಸಿಲ್ವಾ, ಚಕ್ರಕೋಡಿ ನಾರಾಯಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿಲು, ಪುತ್ತೂರು ನಟ್ಟೋಜಿ ಶಿವರಾಯೆರ್, ಡಾ. ಐ. ಕೆ. ಪಿ. ಶರ್ಮೆರ್, ಡಾ. ಎಂ. ಎಸ್ ಶರ್ಮೆರ್, ನವಯುಗದ ಹೊನ್ನಯ್ಯ ಶೆಟ್ರ್ ಮೂಡಿಗೆರೆತ ಡಾ. ಅದ್ಯಂತಾಯೆರ್ ಆಯುರ್ವೇದ ಭೂಷಣ ಎಂ. ವಿ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಮುಳಿಯ ಮಹಾಬಲ ಭಟ್ರ್, ಪಡಾರು ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಬಟ್ರ್, ಕೊಡೆತ್ತೂರು ಗುತ್ತು ಶ್ರೀಧರ ಶೆಟ್ರ್, ಕಟೀಲ್ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಸ್ರಣ್ಣೆರ್, ಕೆ. ಎಸ್. ಉಪಾಧ್ಯಾಯೆರ್ ಇಂಚ ಏತೇತೋ ಜನ ಆರ್ನ ಆತ್ಮೀಯೆರಾದ್ ಇತ್ತೆರ್. ಆರ್ ತನ್ನ ಮಿತ್ತ್ ಎಲ್ಲಿಡ್ದೇ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರ್‌ದ್ ಚರಕದ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊರಿನಾರ್‌ಂದ್ ಡಾ. ನಾಗಪ್ಪ ಆಳ್ವೆರ್ ಪಣ್ತೆರ್.

ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆನ ಮಲ್ಲ ಇಷ್ಟೆ ಪಂಡ ಆರ್ನ ಗುರು ಬಡಕಬಯಿಲ್ ಪರ್ಮೇಸ್ರಾಯೆರ್. ತುಳುಚಳವಳಿತ್ತ ದುಂಬಾಳು ಪಣಿಯಾಡಿದಾರ್, ಕವಿಭೂಷಣ ವೆಂಕಪ್ಪ ಶೆಟ್ರ್ ಬೊಕ್ಕ ಎನ್. ಎಸ್, ಕಿಲ್ಲೆರ್ ಕಯಿತಲ್ದ ದೋಸ್ತಿಲು. ಕೆದಂಬಾಡಿಗ್ ಆರ್ ಪೋಯೆರ್‌ಂದಾಂಡ ನಾಲಾಜಿ ದಿನ ಕುಲ್ಲೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಬೇತೆ ಕಡೆಟ್ ಮೌನಿ, ಮಿತಭಾಷಿ ಪಂಡ್‌ದೇ ಇತ್ತಿನ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಅಡೆಗ್ ಬತ್ತೆರ್‌ಡ ಪಟ್ಟಾಂಗನೇ ಪಟ್ಟಾಂಗ. ಗಂದೊಗು ಗಂದೊನು ಒರೆಸ್‌ಂಡ ಬರ್ಪಿ ಕಮ್ಮೆನದಂಚ ಮೊಕ್ಲೆನ ಚರ್ಚೆ ಕೇಣಿಯೆರೆ ರಸಪರ್ವ! ಕವಿಭೂಷಣ ಶೆಟ್ರ್ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡೊಡು ವಿದ್ವಾಂಸೆ. ಪುದರ್‌ಪೋಯಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅರ್ಥಧಾರಿ. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಮಾತ ಅಂಗೊನ್ಲಾ ತೆರಿ ಸಮರ್ಥೆ. ಆಂಡ ತುಳುಬಾಸೆ ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್ನ ಬಾಸೆ ಆಯರೆ ತೀರುಜಿಂದ್ ಆರ್ ಪಂಡ್‌ಂಡ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆಗ್ ತಡೆವರೆ ತೀರಂದ್. ತನ್ಕುಲೆಗಿತ್ತಿ ಸಬ್ದೊಲೆದ ಬಡಪತ್ತ್‌ಗಾತ್ರ ಬಾಸೆನ್ ದೂರೊಡ್ಡಿಂದ್ ಪಣೊಂದಿತ್ತೆರ್‌ಂದ್ ಖ್ಯಾತ ಸಾಹಿತಿ ಶ್ರೀ ಕೆದಂಬಾಡಿ ಜತ್ತಪ್ಪ ರೈಕ್ಕುಲು ನೆನಪು ಮಲ್ಪುವೆರ್.

ಕಿಲ್ಲೆರ್ಲಾ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್‌ಲಾ ಮೆಗ್ಯಪಲಯಲೆಕ್ಕ ಇತ್ತಿನಕುಲು. ಅಕ್‌ಲೆಗ್ ಜೈಲ್‌ಡ್ ಉಂಡಾಯಿ ಯಿಷ್ಟ ಪಿದಯಿ ಬತ್ತಿ ಬೊಕ್ಕ ನನಲಾತ್ ಬುಳೆಂಡ್. ಕಿಲ್ಲೆರ್ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ರೋಗತಾಗ್‌ದ್ 1953

ಜುಲಾಯಿ ತಿಂಗೊಳುಡು ತೀರ್‌ದ್ ಪೋಪಿನೆಟ್ಟ್‌ಲಾ ಒಂಜೇ ನಮುನೆಡ್ ಆಮೋಕೆ ಒರಿದ್ ಬತ್ತ್ಂಡ್. ಪಾತೆರ ದೆತ್ತ್ಂಡ ಕಿಲ್ಲೆ, ಭಾಷಣನಾ ಕಿಲ್ಲೆ, ಪದೊನಾ ಕಿಲ್ಲೆ, ಅನುವಾದನಾ ಕಿಲ್ಲೆ, ಪತ್ರಿಕೆದ ಭಾಷೆನಾ ಕಿಲ್ಲೆ, ತಾಳಮದ್ದೊಳಿಡ್ ಅರ್ತನಾ ಕಿಲ್ಲೆ ಇಂಚ ಓಲು ತೂಂಡಲಾ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆಗ್ `ಕಿಲ್ಲೆಮಯ'. ಕಿಲ್ಲೆ ಪಂಡ ತನ್ನ ಬಲಕ್ಕೆಂದ್ ಪಣೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಏರ್ ಸೈತ್ಂಡಲಾ ಬುಲಿಪಂದಿನಾರ್ ಕಿಲ್ಲೆರ್ನ ಪುಣತೂದು ಗೋಳೋ ಪಂಡ್‌ದ್ ಬುಲಿತೆರ್ಂಡ್ ಕಿಲ್ಲೆರ್ನ ಬಾವೆ ದಿ ಎ. ಟಿ. ಮೋಹನ ರೈಕ್ಲು ನೆಂಪು ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ತನ್ನ ಕಂಡನ್ನನಲಾ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆನಲಾ ಇಷ್ಟೊನು ಕಿಲ್ಲೆರ್ನ ಬೊಡೆದಿ ದಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾ ಕಿಲ್ಲೆರ್ಲಾ ನೆನೆತ್‌ದೆರ್.

ಪುರಾಲ್‌ಡ್ ಆರ್ ಪಾಪದಾಯೆ ಮಲ್ಲಾಯೆ ಪಣ್ಪಿ ಬೇದ ದಾಂತೆ ಮಾತೆರೆಡಲಾ ಒಂಜೇ ಭಾವೊಡು ಯಿತ್ತೆರ್. ಆರ್‌ನ ಈ ಭಾವೊಗು ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ್ ಯಿಲ್ಲದ ಗುವೆಲಿತ್ತ್ಂಡ್. ಊರುದಕುಲು ಪರವೂರು ದಕ್ಲು ಪಣ್ಪಿ ಭೇದ ದಾಂತೆ ಸಾದಿಡ್ ಪೋಪಿನಕ್ಲು ಬತ್ತ್‌ದ್ ಉಗ್ಗೆಲ್‌ದಲ್ಪ ದೀತಿ ಕೊಡಪಾನೊಡು ನೀರ್ ಒಯಿತ್‌ದ್ ಕೈಕಾರ್ ಮೋನೆ ದೆಕ್‌ದ್ ಬಾಜೆಲ್‌ಗ್ ನೀರ್ ಪರ್ಪ್ದ್ ಪೋಪಿ ಕ್ರಮ ಆರ್ ಅವುಲು ಇತ್ತಿನೆಟ್ಟ್‌ಲಾ ಇತ್ತ್ಂಡ್. (ಇತ್ತೆ ಆ ಇಲ್ಲ್ ಬೇತೆಕ್‌ಲೆ ಪಾಲಾತ್ಂಡ್) ಧರ್ಮದ ಪುದರ್‌ಡ್ ಅನ್ಯಾಯ ದೇವೆರೆ ಪುದರ್‌ಡ್ ಅನಾಚಾರ, ಅಧಿಕಾರಿಲೆನ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರ, ಶ್ರೀಮಂತೆರೆನ ಅನರ್ತೊಲೆನ್ ತೂಂಡ ಅರೆಗ್ ಕೋಪ ಬರೊಂದಿತ್ತ್ಂಡ್. ಊರುಡಾಪಿ ಅನ್ಯಾಯೊಲೆನ್ ಆರ್ ಸಯಿಸೊಂದಿತ್ತ್‌ಜೆರ್. ಆರ್ ಏಪಲಾ ಸೋತಿನಾಯ ಕಡೆ. ಗುತ್ತುದಾಯೆ ಪಣ್ಪಿ ಅಮ್ಮು ಅರೆಗಿತ್ತ್‌ಜಿ. ಅವ್ವತ್ತ್ಂದೆ ತಾನೊರಿ ಬೂಕು ಬರೆತಿನ ಸಾಹಿತಿ ಪಣ್ಪಿ ಮಲ್ಲಾದಿಗೆನ್ ಆರ್ ತೋಜಾದಿನಾರತ್ತ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಹೆರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸೆರಾಯಿನ ಶ್ರೀ ಸೇಡಿಯಪು ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ರ್ ಪಣ್ಪೆರ್.

ವಾಕೂಟನೇ ಆಂಡಲಾ ತಾನಾದ್ ದುಂಬು ಲಾಗ್ಯುನ ಸುಬಾವು ಅರೆಗಿತ್ತ್‌ಜಿ. ಒಣಸ್‌ಗ್ ತತ್ವಾರ ಆಯಿ ಕಾಲೊಡುಲ ಉಣಂದೆ ಬರೆಲಿಯೆರತ್ತ್ಂದೆ ದೇಹಿ ಪಂಡ್‌ದ್ ಕಯಿನೀಡ್‌ದ್‌ಜೆರ್.

ಸಬೆಕ್ಲೆಗ್ ಪೊಂಡ ದೆರ್ತ್ ತೋಜುನ ಮಲ್ಲ ಸರ್ರೊ. ಗಂಬೀರೊ ಆಯಿನ ಮೋನೆ, ಪೊರ್ಲುದ ಮೆಯಿಕಟ್ಟ್. ಜವಣ್ಯೆ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಪುರಾಲ್‌ದ ದೇವಸ್ಥಾನೊದ ಗೋಪುರೊಡು ಕುಲ್ಯೆರ್‌ಡ ಅಲ್ಪ ಬತ್ತಿ ಪೊಣ್ಣುಲು ಮೆರೆನೇ ತೂವೊಂದಿತ್ತೆರ್‌ಗೆ. ಏಪಲಾ ಬೊಲ್ದು ದಿರೆಸ್. ಕದ್ದರ್‌ದ ಕುಂಟು ಜವಣಾದಿಗೆಡ್ ತರೆಕ್ಕ್ ಮುಂಡಾಸ್ ಇತ್ತ್‌ಡ್. ಬೊಕ್ಕ ಗಾಂದಿ ಟೊಪ್ಪಿ ಬತ್ತ್ಂಡ್. ದೇಶೊಗು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬತ್ತ್‌ದ್ ರಾಜಕೀಯದ ದುಂಬಾಳುಲು ಬೇತೆಕ್‌ಲೆಗ್ ಟೊಪ್ಪಿ ದೀಯೆರೆ ಸುರುಮಲ್ತಿ ಬೊಕ್ಕ ಮೇರ್ ಅವೆನ್ ಬುಡಿಯೆರ್. ವಾಸ್‌ಕೋಟ್, ಪುಗೆಲ್‌ಗೊಂಜಿ ಸಾಲ್ ಬತ್ತ್‌ಡ್. ಕುಡ್ಲದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ನಶ್ಯ ಪಣ್ಪಿನ ಮೂಂಕುದ ಪೊಡಿ ಒಯಿಪುನ ಅಬ್ಬೇಸ ಒಂಜಿ ಅಕೆರಿ ಮುಟ್ಟ್‌ಲ ಇತ್ತ್ಂಡ್

ದಿನಚರಿ

ಪುರಾಲ್‌ಡ್ ಉಪ್ಪುನ ದಿನೊಕ್ಲೆಡ್ ಆರ್ನ ದಿನಚರಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ್ ಯಿಂಚ ಯಿತ್ತ್‌ಂಡ್ ಕಾಂಡೆಲಕ್‌ದ್ ಚೌಳಿನೀರ್‌ಡ್ ಮೀವೊಡು. ಅರೆಗಾಲ ಮರಿಯಾಲ ಪಂಡ್‌ದಿಜ್ಜಿ. ಏಪಲಾ ಚೌಳಿನೀರೇ. ಕಚ್ಚೆ ತತ್ತುದು ಅಂಗಿ ಪಾಡ್‌ದ್ ದೇವಸ್ತಾನದಡೆ ಪೋವೊಡು. ಅ ಮಟ್ಟ್‌ಡ್ ಆರ್ ನಿತ್ಯ ಮದಿಮಾಯೆಂದ್ ಆರ್ನ ಬೊಡೆದಿ ಪಣೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಪಿರಬತ್ತಿ ಬೊಕ್ಕ ಒಂಜಾ ಕೊಟ್ಟು ಪಿಕ್ಕಾಸ ಪತ್‌ದ್ ಬೇಲೆ. ಇಜಿಂಡ ಬರೆಪಿನ ಬೇಲೆ. ದಿನೊಲಾ ಬರೊಂದಿತ್ತಿ ಕಾಕಜಿಲೆನ್ ಓದುದು ಉತ್ತರ ಬರೆಪಿನ ಶಿಸ್ತ್. ಪೊರ್ಲುದ ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕೈ ಬರವು. ಇಲ್ಲಡ್ ನಾಲಾಜಿ ಕಪಾಟ್‌ಲೆಡ್ ಸಾರೊಡ್ದುಲಾ ಯೆಚ್ಚ ಬೂಕುಲು. ಕನ್ನಡದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾತ ಪೇಪರ್‌ಲೆನ್ಲಾ ತರ್ಪಾದ್ ಓದೊಂದಿತ್ತೆರ್.

ಇಲ್ಲಡ್ ಇಜ್ಜಂದಿನ ಸಮಯ ಪೂರಾತಿರ್‌ಗಾಟನೇ. ಪ್ರತಿ ಊರುಡುಲಾ ಒಂಜಿ ರಡ್ಡ್ ಇಷ್ಟೆರ್ನಕುಲು ಇತ್ತೆರ್. ಪುರಾಲ್ದ ಚೆಂಡ್‌ದ ಉಚ್ಚಯದಪಗ ಅಕುಲುಲಾ ಬರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಬತ್ತಿನ ಬಿನ್ನೆರ್ ಪಂಡ ಪೊದ್ದೆರ್ನಾತ್ ಪಿರಿತಿ, ಮೋಕೆ. ಪಿದಾಡ್‌ನಗ ಒಂಜಿ ನಮುನೆದ ಬೇಜಾರ್‌ಡೇ ಪೋವೊಂದಿತ್ತೆರ್.

ಅಕೇರಿದ ದಿನ

1966, ಸಪ್ಪಂಬರ ತಿಂಗೊಳು ಮೂಜನೇ ತಾರೀಕ್. ಕಾಂಡೆಲಕ್‌ದ್ ಕಂಕನಾಡಿ ಗರೋಡಿದಲ್ಪ ಇತ್ತಿನ ಅಕ್ಷರದ ಮೊಳೆ ತಯಾರ್ ಮಲ್ಪುನಾರ್ನ ಇಲ್ಲಡೆ ಪೋಯೆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಲಿಪಿ ಬೂಕುಗಾತ್ರ ಪೊಸಮೊಳೆಕ್ಕ್ ಲೆನ್ ಅವುಲು ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಿನೆನ್ ತೂಯೆರ್. ಅಲ್ತ್‌ಡ್ದ್ ಸರವು ಗಣಪತಿ ದೇವಸ್ತಾನೊದ ಕಯಿತಲ್ ಯಿತ್ತಿನ ಕೆ. ಎಸ್. ಉಪಾಧ್ಯಾಯೆರೆನ್ ತೂಯೆರ್. ಕೆನರಾಪ್ರೆಸ್‌ಗ್ ಪೋಯೆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಲಿಪಿ ಬೂಕುದ ಅಚ್ಚಿಗ್ ಬೋಡಾಯಿನ ಏರ್ಪಾಡ್ ಮಲ್ತೆರ್. ಅಲ್ತ್‌ಡ್ದ್ ಪೆಂಟ್‌ಲೆಂಡ್ ಪೇಟೆಡಿತ್ತಿನ ಐ. ಕೆ. ಪಿ. ಶರ್ಮೆರೆನಡೆ ಪೋಯೆರ್. ತೂವಂದೆ ಜಿಂಜ ಸಮಯ ಆಂಡ್‌ಂದ್ ಬತ್ತೆ. ಒಂಜಿ ಲೋಟೆ ನೀರ್ ಕೊರ್ಲೆಂದ್ ಕೇಂಡ್‌ದ್ ಪರಿಯೆರ್. ಅಲ್ತ್ ಪಿದಾಡ್‌ದ್ ಆರ್ನ ಪುಲ್ಲಿ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ್ ನಾಡೊಂದು ಮಾರ್ನೆಮಿ ಕಟ್ಟೆದ ಕಯಿತಲ್ ಮಹಾಕಾಳಿ ಪಡ್ಪುದ ಇಲ್ಲಡೆ ಪೋಯೆರ್. ರಡ್ಡ್ ಉಂಡೆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಲಿಪಿ ಬೂಕುದ ಅಚ್ಚಿಗ್ ತಯಾರಾತ್‌ಂಡ್. ನನ ಎಂಕ್‌ತೀರುಜಿ. ಎಲ್ಲೆಡ್ದಂಚಿ ಈಯೇ ಅಯಿತ ಕೆಲಸ ತೂವೊಡುಂದೆರ್. ಆತ್‌ನೆಟ್ಟ ಅಯಿತ ಸಂಗತಿಯೇ ಆಯಗ್ ಗೊತ್ತಿಜ್ಜಿ. ಆಂಡಲಾ ಹಾಂ ಹೂಂ ಪಂಡೆ. ಅಲ್ತ್ ಮದ್ಯಾನ ದೊಂಬುಗೇ ಲಕ್‌ದ್ ಪೋಯೆರ್. ಬಯ್ಯ ಆಯಿಬೊಕ್ಕ ದೊಂಬು ಮಾಯಿಬೊಕ್ಕ ಪೋಲೆಂದ್ ಪಂಡಲಾ ಕೇಂಡ್‌ಜೆರ್. ಬತ್ತಿ ಕೆಲಸ ಆಂಡ್. ಪೋಪೆಂದೆರ್. ಲಕ್‌ದ್ ಪೋಯೆರ್. ಅಂಚ

ಪೋದು ಪತ್ತ್ ನಿಮಿಸೊಡೇ ಆರ್ ಈ ಲೋಕ ಬುಡುದು ಪೋಯೆರ್. ಉಂದು ಕತೆ ಅತ್ತ್ ನಿಜವಾದ್ ನಡತಿ ಸಂಗತಿ.

ತಾನ್ ಬಜ್ಜೊಬರಂದೆ ಬೇತೆಕ್‌ಲೆಗ್ ಕಷ್ಟಕೊರಂದೆ ತಯ್ಪಿನವು ಮಲ್ಲ ಭಾಗ್ಯ. ಸಂಸ್ಕೃತೊಡು ಸುಭಾಷಿತಕಾರೆ ಪಂಡಿಲೆಕ, `ವಿನಾದೈನ್ಯೇನ ಜೀವನಂ ಅನಾಯಾಸೇನ ಮರಣಂ' ಪಣ್ಪಿ ಪಾತೆರೊಗು ಸರಿಯಾದ್ ಬದ್‌ಕ್‌ನಗಲಾ ಸೈನಗಲಾ ಆರ್ ಗೌರವೊಡೇ ಇತ್ತೆರ್. ಶ್ರೀ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ತುಳುನಾಡ್ ಭಾರತ ದೇಶೊಗು ಕೊರಿನ ಮಲ್ಲ ಕಾಣಿಕೆ. ಕನ್ನಡೊಡು ಸಂಶೋಧನೆ ಪಣ್ಪಿ ಪುದರ್ ಉಪ್ಪುನೆಟ್ಟ ಒರಿಯುನ ಮಲ್ಲ ಪುದರ್ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ನಂದೊಳ್ಗೆ ಅಮುಂಜೆಗುತ್ತು ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಪೊಳಲಿ.

ಶತಾಬ್ದ ಆಚಾರಣೆ

ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಪುಟುದು 1989 ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗೊಳುಡು 8ನೇ ತಾರೀಕ್‌ಗ್ ನೂದನೇ ವೊರ್ಸ ಸುರುವಾಂಡ್. ಶತಾಬ್ದದ ನೆಂಪುಗಾತ್ರ ಒಂಜಿವೊರ್ಸ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಊರುಲೆಡ್, ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಲೆಡ್ ಉಚ್ಚಯೊಲೆನ್ ನಡಪಾಯೆರ್. 1990 ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗೊಳುದ 9-10 ತಾರೀಕ್‌ದ ರಡ್ಡ್ ದಿನೊ ಪುರಾಲ್‌ಡ್ ಮಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್ನಕುಲು ಕೂಡುದು ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ತುಳು-ಕನ್ನಡ ಬಾಸೆಲೆಗ್ ಮಲ್ತಿ ಸೇವೆನ್ ಪುಗರಿಯೆರ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಬೊಕ್ಕ ಬೊಂಬಾಯಿಲೆಡ್ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿಲೆನ್ ಏರ್ಪಾಡ್ ಮಲ್ತೆರ್. ತುಳುಟು ಬೇಲೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಅಯಿಕ್ ಮಿತ್ತ್‌ದ ಮಣೆ ತಿಕ್ಯೆರೆಗಾತ್ರ ಪುಣೆಯಿನಕ್‌ಲೆಗ್ ಸನ್ಮಾನ ಮಲ್ತೆರ್. ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಬರೆತಿನ ನಾಲ್ ಕನ್ನಡ ಬೊಕ್ಕ ರಡ್ಡ್ ತುಳು ಬೂಕುಲೆನ್ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟೊನು ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ಪಾಯೆರ್. ಅವ್ವತ್ತಂದೆ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆನ ವಿಷಯವಾದ್ ಆರೆನ್ ಜಿಂಜ ಕಯಿತಲ್‌ಡ್ ತೆರಿನಕುಲು ಬರೆಯಿ ಬರವುಲೆನ್‌ಲ ಆರ್ನ ಬೂಕುಲೆದ ವಿಷಯೊಡು ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್ ಬರೆಯಿ ಪ್ರಬಂಧೊಲೆನ್‌ಲ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ತ್‌ದ್ ತುಳುವಾಲ ಪಣ್ಪಿ ಬೂಕುನು ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ತೆರ್. ಆ ಬೂಕುಲೆನ್ ಓದ್‌ಂಡ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಬೊಕ್ಕ ಸಾಧನೆದ ಒಂಜೀತಾಂಡಲಾ ಗುರ್ತ ಆಪುಂಡು. ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಾನೊಡು ಧ್ರುವ ಬೊಳ್ಪಿಯಾದ್ ಬೆಳಗುನ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆ ಪುದರ್ ಶಾಶ್ವತ !

*****

ಅನುಬಂಧ ೧

ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆನ ವಿಷಯೊಡು ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಜನೊಕ್ಲೆನ ಅಬಿಪ್ರಾಯೊಲು

(1) ಆರ್ ಎಂಕ್ ಗುರುಸಮಾನ. ತುಳುನಾಡ್‍ದ ಜಾನಪದ ಕಲೆತ್ತ ವಿಷಯ ಎಂಕ್ ಸುರುತ್ತ ಪಾಟ ಮಲ್ತಿನಾರ್ ಆರ್.

- ದಿ ಕೆ. ಎಸ್. ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

(2) ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಜಾನಪದ ವಿಶ್ವಕೋಶ

-ಡಾ. ಎಚ್. ಎಲ್ ನಾಗೇಗೌಡ

(3) ತುಳು ವಾಙ್ಮಯ ಬೊಕ್ಕ ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನೆದ ಕಳೊಕ್ಕ್‌ಲೆಡ್ ಆರ್ನವು ಶಾಶ್ವತವಾದ್ ಒರಿಯುನ ಪುದರ್

- ಡಾ. ಜಿ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ

(4) ಆರ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ಸಮಾಜ ಸೇವಕೆ. ತುಳು ಬಾಸೆದ, ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಏಳಿಗೆಗಾದ್ ಬೆಂದಿನಾರ್. ತುಳುಬಾಸೆನ್ ಊರ್ಜಿತೊಗು ಕಣಯೆರೆ ಬೆಂದಿನ ಆದಿಪುರುಷೆರೆಡ್ ಒರಿ.

- ದಿ ಜಸ್ಟೀಸ್ ಕೆ. ಎಸ್. ಹೆಗ್ಡೆ

(5) ಪಣಿಯಾಡಿದಾರ್‌ಲಾ ಕಿಲ್ಲೆರ್ಲಾ ತುಳುಬಾಸೆಗಾದ್ ಬೆಂದಿನಕುಲಾಂಡಲಾ ಅಕ್‌ಲೆಗ್ ಉಮೇದ್ ಕೊರಿನಾರ್ ಶ್ರೀ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್, ಅರೆನ್ ತುಳುಬಾಸೆದ ನವೋದಯ ಶಿಲ್ಪಿಂದ್ ಪಣೊಲಿ.

- ಕೆದಿಂಜೆ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಹೆಗ್ಡೆ

(6) ದಿ. ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ಸಾಹಿತಿ ಬೊಕ್ಕ ಆಡಂಬರದಾಂತಿನ ಎಡ್ಡೆ ನಡತೆದ ಸಾದಾ ಸೀದಾ ಜನ.

- ಬಂಟ್ವಾಳ ನಾರಾಯಣ ನಾಯಕ್

(7) ನಾಡ್, ನುಡಿ ಬೊಕ್ಕ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಸೇವೆಡೇ ತನ್ನ ಜೀವನೊನು ತರೆತ್‍ದ್ ಕೃತಾರ್ಥೆರಾಯಿನಾರ್ ಶ್ರೀ ಹೆಗ್ಡೆರ್

- ದಿ. ಟಿ. ಎ. ಪೈ

(8) ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಡೆರೆನವು ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಬೊಕ್ಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಇತಿಹಾಸೊಡು ನೆಂಪು ಮಲ್ಪೊಡಾಯಿ ಪುದರ್.

- ದಿ. ಪಾ. ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯ

(9) ಆರ್ ಆದರ್ಶ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವೊಡು ದೈರದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ್ ಸಂಘಟನ ಶಕ್ತಿ ಬೊಕ್ಕ ತ್ಯಾಗೊಡ್ಡು ಕರ್ತವ್ಯ ಪಾಲನೆ, ಸೇವಾ ಶಕ್ತಿ, ಬೊಕ್ಕ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ದಿಂಜಿನಾರ್ ಆದಿತ್ತೆರ್.

- ಡಾ. ಕೆ. ನಾಗಪ್ಪ ಆಳ್ವ

(10) ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಇತಿಹಾಸ ಬರೆತಿನಕ್‌ಲೆಟ್ಟ್ ಸುರುತ್ತಾರ್ ದಿ. ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್.

-ಸೇಡಿಯಾಪು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟ

(11) ಈ ಶತಮಾನದ ಸುರುಟ್ಟು ಆರ್ ಈ ಜಿಲ್ಲೆದ ಇತಿಹಾಸ ಬರೆತೆರ್ ಪಣ್ಪಿನನೇ ಒಂಜಿ ವಿಸ್ಮಯೊ.

-ಡಾ. ಎಂ. ಎಂ. ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ

(12) ದಿ. ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಡೇರ್ ತುಳು ಬಾನೊಡು ಮೂಡುದು ಬತ್ತಿನ ಧ್ರುವ ತಾರಗೆನೇ ಸರಿ

- ಪಡಾರು ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ

(13) ಆರೊರಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಜ್ಞಾನಾಪೇಕ್ಷಿ, ಸಂಶೋಧಕೆ. ಸಹಾಯಮಲ್ಪುನ ಧಾರಳ ಕೈ.

- ಅಗ್ರಾಳ ಪುರಂದರ ರೈ

(14) ಹೆಗ್ಡೆರ್ ಸೂಜಿಕಲ್ಲ್‌ದಂಚ ಜನೊಕ್ಲೆ ಮನಸ್ ಒಯಿಪು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಾರ್. ಆರ್ ನಾಡ್‌ನುಡಿಕ್ಲೆದ ಸೇವೆ ಮಲ್ತಿನೆನ್ ನಮ ಯೇಪಲ ಮದಪೆರೆ ತೀರಂದ್.

- ಸುರತ್ಕಲ್ ವೆಂಕಟರಾಯಚಾರ್ಯ

(15) ಆರ್ ಶಾಂತ ಮೆದು ಸುಬಾವುದಾರ್. ಯೇಪಲಾ ಚಿಂತನೆಡೇ ಮುರ್ಕುದಿತ್ತಿನ ಆರ್ ಗೌರವದ ಬದ್‌ಕ್ ಬಾಳಿಯೆರ್.

- ಎಸ್. ವಿಠಲಶೆಟ್ಟಿ, ಮಂಗಳೂರು

(16) ಪ್ರಾಕ್‌ದ ಆಚಾರ ವಿಚಾರೊಲೆದ ಬಗ್ಗೆ ದೈರೊಡು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ್ ಪಾತೆರುನ ಆರ್ನ ಶೈಲಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪ್ರಿಯತೆ, ಜೈಲ್‌ವಾಸೊದ ಅನುಭವ, ತುಳುಬಾಸೆದ ಮಿತ್ತ್ ಅರೆಗಿತ್ತಿನ ಮೋಕೆ, ಧರ್ಮದ ಮಿತ್ತ್ ಇತ್ತಿನ ವಿಶ್ವಾಸೊ ಎನ್ನ ನೆಂಪುಡು ಒರಿದ್‌ಂಡ್

- ಪಟೇಲ್ ಕೆ. ಇ. ಜಿನರಾಜ ಹೆಗ್ಡೆ, ಕಾವಳ ಕಟ್ಟೆ

(17) ತುಳುವೆರೆನ ಪ್ರಾಚೀನ ಚರಿತ್ರೆನ್ ಕನ್ನಡೊಡು ಒಟ್ಟು ಮಲ್ಪುನ ಆ ಪ್ರಯತ್ನೊನು ಸುರು ಮಲ್ತಿನಾರ್ ಹೆಗ್ಡೆರ್‌ಂದ್ ಎಂಕ್ ತೆರಿಂಡ್. ಹೆಗ್ಡೆರ್ನ ಬೂಕುನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗ್ ಭಾಷಾಂತರ ಮಲ್ತೆ. ಇಂಚಾದ್ ಎಂಕ್ ಅರೆನ ಮಿತ್ತ್ ಅಳಿಯಂದಿ ಅಭಿಮಾನ ಉಂಡಾಂಡ್.

-ದಿ. ಸೇವ ನಮಿರಾಜ ಮಲ್ಲ, ಮಂಗಳೂರು

(18) ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಮಲ್ಲ ಛಲವಾದಿ. ಎಂಚಿ ಬಜ್ಜೊದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಆರ್ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶ, ನಂಬಿಕೆ ಬೊಕ್ಕ ಕೆಲಸೊದ ಕ್ರಮೊನು ಬದಲ್ ಮಲ್ಪುನಾರತ್ತ್

- ಪಿ. ಕಮಲಾಕ್ಷ, ಮಂಗಳೂರು

(19) ತುಳುನು ಬರವುಗು ಜಪುಡಾದ್ ಒರಿಪಾವೊಡುಂದು, ಅಯಿಕ್ಕಾದ್ ಪುಣೆದ್, ಬೆಂದ್‌ದ್ ಸಾರ್ಥಕ ಬದ್‌ಕ್‌ನ್ ತುಳು ಪೀಳಿಗೆಗ್ ಕೊರ್ದು ಅಮರೆರಾಯಿನ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಅತ್ತ್ ಮಲ್ಲ ಸಗ್ತಿ ತುಳುವಾಲೆ ನಂದೊಳ್ಗೆ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್.

-ಕೆದಂಬಾಡಿ ಜತ್ತಪ್ಪ ರೈ, ಪಾಣಾಜೆ

(20) ಪುದರ್‌ಪೋಯಿ ಮಡತನೊಟು ಪುಟುದು ಪುರಾಲ್‌ಡ್ ವನರಾಜೆ ಆನೆದಲೆಕ ಮೆರೆಯಿನ ಜುವೊ ಪಣವುದ ಬಜ್ಜೊಡು ಸಾದಿತೋಜಂದೆ ಕಂಗಾಲಾಯಿನೆನ್ ತೂದು ಬೇಜಾರಾಂಡ್. ಆ ಸೌಜನ್ಯದ ಅಭಿಮಾನದ ಮೂರ್ತಿನ್ ತೂದು ಕರ್ಲ್ ಚುಂಯಿಂದ್‌ಂಡ್.

- ಕೆ. ಜಿ. ಮಾಣ್ಯಾ ವಿದ್ವಾನ್, ಮಂಗಳೂರು

(21) ವಾ ಬಗೆತ ಸೌಕರ್ಯೊಲ ಇಜ್ಜಂದಿ ಕಾಲೊಡು ಇಡೀ ಜಿಲ್ಲೆ ಸುತ್ತುದು ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ದುಂಬುದ ಪೀಳಿಗೆಗ್ ಕೊರಿನ ಆರ್ನ ಸಾಧನೆ ಮಾತೆರೆಗ್‌ಲಾ ಆದರ್ಶ.

- ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿ ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಪೆರ್ಗಡೆ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

ಅನುಬಂಧ ೨

I. ತುಳುವಾಲ ಬಲಿಯೇಂದ್ರೆ

ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಬರೆತಿನ ಬೂಕುಲೆಡ್ ಇತ್ತೆಲಾ ತಿಕ್ಕುನವು ತುಳು ಬಲಿಯೇಂದ್ರೆ ಪಣ್ಪಿ ಖಂಡ ಕಾವ್ಯ ಬೊಕ್ಕ ಮಿತ್ಯ ನಾರಾಯಣ ಕತೆ ಪಣ್ಪಿ ಕಾದಂಬರಿ. ಬಲಿಯೇಂದ್ರೆ ಪಾಡ್ದನೊಲೆದ ದಾಟಿಡ್ ಬರೆತಿನ ಕಾವ್ಯ. ಮುದ್ದಣೆ ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧ ಕಾವ್ಯೊನು ತಾನೇ ಬರೆದ್‌ಲಾ ಬೇತೆಕುಲು ಬರೆತಿನಿಂದ್ ಪಂಡೆ. ಅಂಚನೇ, ತಾನೇ ಬರೆಂಡಲಾ ಅವು ಸಂಗ್ರಹ ಮಲ್ತಿನ ಬೂಕುಂದು ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಪಂಡೆರ್. ಆಂಡ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ್ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಲ್ತ್ಂಡ ಆರ್ನನೇ ಸ್ವಂತರಚನೆಂದ್ ತೆರಿಯುಂಡುಂದು ತುಳು ಮಹಾಕವಿ ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಬಟ್ರ್ ಅಬಿಪ್ರಾಯ ಪಣ್ತೆರ್.

ವಾಮನಾವತಾರದ ಕತೆನ್ ಆಧಾರ ಪತೊಂದು ಬರೆತಿನ ಈ ಖಂಡ ಕಾವ್ಯೊಡು ಬರ್ಪಿ ಬಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಸಜ್ಜನೆ. ಆಯನ ರಾಜ್ಯ ತುಳುನಾಡ್. ದೇವತೆಲು ಆಯನ ರಾಜ್ಯೊನು ಹಾಳ್‌ಮಲ್ಪೆರೆ ಕಲಿನ್ ಕಡಪುಡುವೆರ್. ಆ ಕಲಿನ್ ಅಟ್ಟೆಮುಟ್ಟೆ ಕಟ್‌ದ್ ಪಾಡುವೆ. ಬೊಕ್ಕ ನಾಲ್ಕಯಿತ ನಾರಾಯಣ ದೇವೆರ್ ವಾಮನ ಮಾಣಿಯಾದ್ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಮೂಜಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಜಾಗ್ ನಟ್ಟುವೆ. ಒಂಜೆಟ್ಟ್ ಭೂಮಿ, ನನೊಂಜೆಟ್ಟ್ ಬಾನ ಲತ್ತ್‌ದ್ ಮೂಜನೇ ಕಾರ್‌ನ್ ಬಲಿನ ತರೆತ ಮಿತ್ತ್ ದೀಪೆ.

ಯೀ ಬೂಕುನು ಓದಿಯೆರೆ ಸುರುಮಲ್ತ್ಂಡ ಈತ್ ಬೇಗ ಮುಗಿಂಡತ್ತಾ ಪಂಡ್‌ದ್ ಬೇಜಾರಾ ಪುಂಡುಂದು ಆಕಾಲದ ವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಬೊಕ್ಕ ಮಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸೆ ದಿ ತಾತಾಚಾರ್ ಪಣ್ತೆನೆಟ್ಟ್ ದಾಲಾ ಅತಿ ಶಯೋಕ್ತಿ ಇಜ್ಜಿ. ತುಳುವಾಲ ಬಲಿಯೇಂದ್ರ ಕತೆನ್ ಮೂಲ ದೆತೊಣ್ದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ, ನಾಟಕ, ನೃತ್ಯ ನಾಟಕೊನು ತೆರಿದಿನಾಕುಲು ರಚನೆ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್. ಈ ಕಾವ್ಯೊದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದೊನು ಈ ಲೇಖಿಕೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಅವು ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆನ ಶತಾಬ್ದ ಉಚ್ಚಯದಪಗ ಬೊಲ್ಪುಗು ಬತ್ತ್ಂಡ್.

ನೆಟ್ಟ್ ಬರ್ಪಿ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ವರ್ಣನೆಲು ಓದುನಕ್‌ಲೆನ್ ಮರ್ಲ್ ಕಟ್ಟಾವುಂಡು. ತುಳುವಾಲ ಬಲಿಯೇಂದ್ರದ ರೀತಿ ಎಂಚ ಉಂಡುಂದು ತೆರಿಪಾಯೆರೆಗಾತ್ರ್‌ನಾಲ್ ಪದೊಕ್ಲೆನ್ ಪೆಜಿದ್ ಕೊರ್ತೆ. ಇಡೀ ಕಾವ್ಯೊನು ಓದುಂಡ ತಮ್ಮನದ ಒಣಸ್ ಉಂಡಿಲೆಕ. ಒಣಸ್‌ದ ಕಮ್ಮೆನ ಉಂಡುದಾದ್ ಯೇತೋ ಪೊರ್ತು ಮುಟ್ಟ ಒರಿಯುಂಡು. ಅಂಚನೇ ಉಂದೆನ್ ಓದಿನ ಸಂತೋಸು ಮನಸ್ಸ್‌ಡ್ ಜಿಂಜ ದಿನ ತಮೆಲುಂಡು.

1. ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿನ ರಾಜ್ಯ:

ಜಂಬೂದೀಪೊಡು, ಭಾರತ ದೇಶೊಡು, ನೀರ್ ಕಡಲ್, ಪೇರ್‌ಕಡಲ್, ಅಲ್ಲೀ ಕಡಲ್, ಸುಲ್ಲೀ ಕಡಲ್, ನೆತ್ತೆರ್ ಕಡಲ್, ಮಂಜಿ ಕಡಲ್, ಕಡಲಾ ನಡುಟುಪ್ಪು

ದೇಸೊಡು, ಜಾತಿಡ್ ಮೇಲ್, ನೀತಿಡ್ ಮಲ್ಲೇ, ಸತ್ಯೊಡು ಮಿಗಿಲಾದ್, ಊರುಗು ಅರಸಾದ್ ಇತ್ತೆನಾ ಭೂಮಿ ಪುತ್ರೆ ಬಲಿಯೇಂದ್ರೆ.

2. ಬಲಿಯೇಂದ್ರನ ದುಸ್ತು ಪದ್ದೆಯಿ :

ಭೂಮಿಪುತ್ರೆ ಬಲಿಯೇಂದ್ರೆ ಭೂಮಧ್ಯ ದೇಸೊಡು, ನಾಮಂದ ತುದೆ ಸಾಲ್‌ಡ್, ಪುಣ್ಯೆತ್ತಿ ಜಾಗೆಡ್, ಕರ್ಮೊಗು ಓಮ, ಧರ್ಮೊಗು ನೇಮ ಮಲ್ಪಾವೊಡಿಂದೆಗೇ. ನೇರನ ಕಾಂಡೆ ಲಕ್ಕಿಯೆಗೇ. ಸುದ್ದೊಗು ಜಲಕಾವೊಡಿಂದೆಗೇ. ಸಾರ ಕಂದೆಲ್ ಬೆಂದ್ರ್, ಸಾರ ಕಂದೆಲ್ ಚಂಡಿರ್ ತರೆಕ್ ಮೆಯಿಕ್ ಮಯಿಪಾಯೆಗೇ. ಸಿರಿಮುಡಿ ಗಟ್ಟಿಯೆರೆ ಕಾವೂರ ಕರಿಯ ಪಟ್ಟೆ, ಬೋಳೂರ ಬೊಲಿಯ ಪಟ್ಟೆ, ಮಣೇಲ ಮಂಜಲ್ ಪಟ್ಟೆ, ಇಟ್ಟೇಲ ಪಚ್ಚೆ ಪಟ್ಟೆ, ಕಾಸಿ ಕಂಬಾಯಿ, ಈರ ಮದರ ಪಟ್ಟೆ, ಪರ್ದೇಸಿ ಪಟ್ಟೆ, ಕಣ್ಣ ನೀರ್‌ಡ್ ನೆನೆಪಿ ಕಾಂಚಿ ಪಟ್ಟೆ, ಉಗುರುದಿಡೆಟ್ ದೆಂಗು ಮದವೂರ ಪಟ್ಟೆ ತರ್ಪಾಯೆರ್‌ಗೇ. ಯೇಲ್ ಪೆಟ್ಟಿಗೆದ ಪಟ್ಟೆ ಕುಂಟುಲೆನ್ ಕೊಂಡತ್ತೆರ್‌ಗೇ. ಭೂಮಿಪುತ್ರೆ ಬಲಿಯೇಂದ್ರೆ ಬಗ್ತಿಗ್ ಬುಗುತಿ ಪೂಜಿದ್ ಪೊರ್ಲುಗು ಗಂದ ಅಂದೊಗು ಚಂದನ ಪೂಜೊಂಡೆಗೇ. ಎದೆಕ್ ಪದಕ, ಕೆಕ್ಕಿಲ್‌ಗ್ ಚಕ್ರಸರ, ಪೊರ್ಲುಗು ನೆಲ್ಲಿಮಾಲೆ, ಗೆಲವುಗು ಗೆಲವಂದ ಮಾಲೆ ಏರಾವೊಂಡೆಗೇ.

ನಡುಕು ಒಡ್ಯಾಣ, ಕಯಿಟ್ ದಂಡೆ, ಬಳೆ, ಸರಪೊಳಿ, ಸರಿಯ ದೀವೊಂಡೆಗೇ. ಕೆಬಿಕ್ ಮುತ್ತು `ಮಾಣಿಕದ' ಚೌಕುಳಿ ಬಾವೊಲಿ, ಬಿರೆಲ್‌ಗ್ ಸುರಿಯ ಮುತ್ತು ಮುದುರೆದ ಉಂಗಿಲೊ ಗೆತೊಂಡೆಗೇ. ಬಂಟಕತ್ತಿ ಬಿರುಪಗರಿ ಕೈಟ್ ಪತ್ತೊಂಡೆಗೇ. ಬಂಗಾರ್ ಸಿಂಗಾರ ಆದ್ ಓಲಗದ ಚಾವಡಿಡ್ ಗದ್ದಿಗೆಡ್ ಕುಲ್ಲುದು ಬುದ್ಯಂತ ಪೆರದಾನಿಗ್ ಮಾನಿ ಬುಡುದು ತರ್ಪಾಯೆಗೇ.

3. ವಾಮನನ ಅಬತಾರ

ಹ್ವೊ! ಜಂಬೂ ಉಡೇಂಡ್‌ಗೇ, ನೀರ್ ನಿಲ್ತ್‌ಡ್‌ಗೆ, ಪೇರ್ ಪೆರ್ತ್ಂಡ್‌ಗೇ, ಕೆಸರ್ ಕೆರ್ತ್ಂಡ್‌ಗೇ, ಬೂಮಿ ಬುಲೆಂಡ್‌ಗೇ, ಆವಾ ಸಮಯೊಡು ಕರಿಮಿನಾ ಸಾಲೆಡ್, ಪೂವಿನಾ ಬಿತ್ತ್‌ಲ್‌ಡ್, ಮುತ್ತು ತಾಮರೆದಾ ಕೆರೆಟ್, ಪಾಲಿ ಕುಲೊಟು, ಬೊಲಿಯ ತಾಮರೆದ ಪೂಟು, ಆಜಿ ಎಸಲ್‌ಡ್, ಮೂಜಿ ಕುಸುಮೊಡು, ಉದಿಯಕೊಂದು ಜನ್ಮೇಯೆರ್‌ಗೇ ಇಂದ್‌ದ್ ಪನ್ನಗಾ

ಉದಿಯಕೊಂದು ಬೆಂದೆರಪ್ಪಾ-ಅಂಗಯಿಡ್ ಆಜಿ ಅಚ್ಚರ ಮುಂಗಯಿಡ್ ಮೂಜಿ

ಅಚ್ಚರ, ಪಾದೊಡು ಪಣಿ ಕಾವೆರ್, ಒಕ್ಕೊಡು ಯಮಕಾವೆರ್ ಉದಿಯಕೊಂದು ಬೆಂದ್‌ದ್ ಬೆರ್‌ಮಾಚಾರಿ ವಾಮನೆ ಆಯೆರ್‌ಗೇ

4. ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ಪಿರಬರ್‍ಯೆರೆ ಇತ್ತಿ ಶರ್ತೊಲು

ಸಿರಿ ನಾರಾಯಿಣ ದೇವೆರ್ ಪಂಡೆರ್. ಓ ಭೂಮಿಪುತ್ರ ಬಲಿಯೇಂದ್ರಾ. ಮನಸ್ಸ್ ಬೇನೆ ಮಲ್ತೊನಡಾ. ಈ ಆಂಡಾ ಕರ್ಗಲ್ಲ್ ಬೋರ್ಗಲ್ಲ್ ಪೂಪೋನಗಾ ಉಪ್ಪು ಕರ್ಪೂರಾನಗಾ ಜಾಲ್ ಪಾದೆ ಆನಗಾ, ಉರ್ದು ಮದ್ದೋಲಿ ಆನಗಾ, ತುಂಬೆದಡಿಟ್ ಕೂಟ ಆನಗಾ, ದೆಂಬೆಲಿಗ್ ಪಾಪು ಪಾಡ್ನಗಾ, ಅಲೆಟ್ ಬೊಲ್ನೆಯಿ ಮುರ್ಕುನಗಾ, ಗುರುಗುಂಜಿದ ಕಲೆ ಮಾಜಿನಗಾ, ಮಂಜಲಕ್ಕಿ ಮೆಯಿದೆಪ್ಪುನಗಾ, ಕೊಟ್ರುಂಞ ಕೊಡಿ ಜಾನಗಾ ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯೊಗುಯಿೀ ಬತ್ತ್‌ದ್ ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯ ಮಾಡೊಡು ಅರತ್ತಾನ ಆಳಿಯೊಂದು ಸುಕ ಸಂತೋಸೊಡುಪ್ಪುಲಾ ಬಲಿಯೇಂದ್ರಾ ಇಂದ್‌ದ್ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ ಮಲ್ತ್ ಕಡಪುಡಿಯೆರಾ ನಾಲ್ಕಯಿತ ನಾರಾಯಿಣ ದೇವೆರ್‌ಗೇ.

II. ಮಿತ್ಯನಾರಾಯಣ ಕತೆ

ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ಅಚ್ಚಾತಿನ ಸುರುತ್ತ ಕಾದಂಬರಿ ಮಿತ್ಯನಾರಾಯಣ ಕತೆ. ಬಾಸೆದ ಪೊರ್ಲು, ತುಳು ಬದ್‌ಕ್‌ದ ತಿರ್ಲ್, ಚರಿತ್ರೆ ಬೊಕ್ಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿವರೊಲು ಓದುನಕ್‌ಲೆನ್ ಮರ್ಲ್ ಕಟ್ಟಾವುನೆಟ್ಟ್ ಅಲ್ಮಾನಯಿಜ್ಜಿ. ತುಳುಬಾಸೆ ಉಪ್ಪುನೆಟ್ಟ್ ಒರಿಯುನ ಕೃತಿ, ಬರೆತಿನಾರೆನ ಪುದರ್ ಒರಿಪಾವುನ ರಚನೆಂದ್ ವಿಮರ್ಶಕೆರ್ ಉಂದೆನ್ ಪುಗರ್‌ದೆರ್.

ಜಯಿಲ್‌ಡುಪ್ಪುನಗ ಪೊರ್ತು ಕಳೆಯೆರೆಗ್‌ಂದ್ ನಾರಾಯಣ ಕಿಲ್ಲೆರ್ ಪಂಡಿನ ಜಿಂಜ ಎಲ್ಯ ಕತೆನ್ ಹೆಗ್ಗಡ್, ಬುಳೆಪಾದ್ ಪದ್ರಾಡ್ ತಿಂಗೊಲುದ ಕತೆ ಬರೆಯೆರ್. ಗುತ್ತುದ ಪೊಂಜೆವು ಪಾತೆರುನ ಕ್ರಮ, ತುಳುನಾಡ್‌ದ ನಾಗಾರಾಧನೆ, ಪುರಾಲ್‌ದ ದೇವಸ್ತಾನೊದ ಪೂಜೆ ಉಚ್ಚಯೊಲು, ಪುತ್ತೆದ ಅರಮನೆ, ಜೈನೆರ್ನ ಆಡಳಿತೆ ಸಂಪ್ರದಾಯೊಲೆದ ವಿವರೊಲು, ಪುತ್ತೆದೇವಸ್ತಾನೊಡು ನಡತಿನ ಜಾತ್ರೆ, ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಜಾತಿದಕುಲು ಪಾತೆರುನ ತುಳು ಇಂಚ ಈ ಪದ್ರಾಡ್ ತಿಂಗೊಲುದ ಕತೆತ್ತ ನಡುಟ್ಟು ಅಲ್ಪಲ್ಪ ಬರ್ಪುಂಡು. ಆಣಪೊಣ್ಣು ಪಿರಿತಿ, ಜಾತಿದ ಮೋಕೆಡ್ ಕುರುಡೆ ಆಯಿ ಅರಸು, ಲಡಾಯಿದ ತಯಾರಿ, ಉಂದೆನ್ ಮಾತ ಬುಡು ಬುಡುಪಾದ್ ಈ ಕಾದಂಬರಿಡ್ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ತೆರಿಪಾದೆರ್. ಓದುನಕುಲು ಬೂಕುನು ತಿರ್ತ್ ದೀವಂದಿಲೆಕ ಮಲ್ಪು ಒಯಿಪು ಸಗ್ತಿ ಈ ಬೂಕುಗುಂಡು. ಕರಿಕಾಲದ ತುಳು ಬದ್‌ಕ್‌ಗ್ ಈ ಬೂಕು ಕನ್ನಟಿ ಪತ್ತುಂಡು. ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊಡು ತುಳುಮ ಒಂಜಿ ವಿಷಯ ಆದ್ ಕಲ್ಪುನಕುಲು ಓದೊಡಾಯಿನ ಒಂಜಿ ಬೂಕಾದ್ ನೆಕ್ಕ್ ಮರ್ಯಾದಿ ತಿಕ್‌ದ್‌ಡ್. ನಾಲನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಕಲ್ತಿನ

ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಬರೆಯಿ ಬೂಕುನು ಎಂ. ಎ. ಕಲ್ಪುನಕುಲು ಓದೊಡಾಯಿನವೇ ಆ ಬೂಕದ ಯೇಗಿತೆನ್ ಪಣ್ಪುಂಡು.

ಈ ಬೂಕುನು ಈ ಲೇಖಕೆ ಕನ್ನಡೊಗು ಅನುವಾದ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಅವು ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆನ ಜನ್ಮ ಶತಾಬ್ದದ ಒರ್ಪೊಡು ಅಚ್ಚಾಂಡ್. ಅವೆನ್ ಓದಿನ ಕರ್ನಾಟಕೆರ್ ಸತ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆನ ಕತೆ ಪಣ್ಪಿ ಪೊರ್ಲುನು ಮೆಚ್ಚಿದ್ ಸೈ ಸೈ ಪಂಡ್‌ದ್ ಪುಗರ್‌ದೆರ್. ಇಡೀ ಬೂಕುನು ಓದುದು ಪಂಡ ತಿಗತ ಮುರೆಳ್‌ಗೇ ಬಾಯಿಪಾಡ್ದ್ ಜುಂಬುನ ಸಬಿ. ತಿಗತನೆಯಿ ಪಂಡ ಸಬಿಕ್ ಸಬಿ, ಜುವ್ವೊಗು ಎಡ್ಡೆ. ಆ ರಿತಿ ಎಂಚಂದ್ ತೆರಿಯೆರೆ ರಡ್ಡ್ ಚಮುಟು ನೆಯಿ ಕಯಿಕ್ ಪಾಡಿಲೆಕ ರಡ್ಡ್ ಸಂದರ್ಬೊನು ಪೆಜಿದ್ ಕೊರ್ತ್‌ಂಡ್. ನೆಡ್ದ್ ಏತೋ ಮೇಲ್‌ದ ಸಾರೆಸೊದ ಭಾಗೊಲು ಬೂಕುಡು ಉಂಡುಂದು ಓದ್‌ನಕುಲು ನೆಂಪುಡು ದೀವೊಣೊಡು.

೧. ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಪುಲ್ಯ

ಕತ್ತಲೆದ ಇರ್ಲ್ ಕರಿದ್ ಪೋನಗ, ಪುಲ್ಯಕೆಲದ ಕೋರ್ಳು ನೇಲ್ಯದನಿಟ್ `ಲಕ್ಕ್‌ಲೆ ಉಲ್ಲಾಯಾ ಲಕ್ಕ್‌ಲೇ' ಇನ್ಪಿಲೆಕ ಕೊಕ್ಕೋ ಕೋ ಕೋ ಇಂದ್‌ದ್ ನಾಲ್ ದಿಕ್ಕ್‌ಡ್ ಕಿಲೆತ್ತ್ ಕಿಲೆತ್ತ್‌ದ್ ಲೆತ್ತ್ ಪನ್ಪೇದ. ಆ ದನಿ ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ಗುತ್ತುದ ಗುರ್ಕಾರ್ರೆನ್ ಮೆನಿತ್‌ಂಡ್. ಅಪಗ ಚಿಲಿಪಿಲಿ ಪಕ್ಕಿಲು ಆಯಿಕ್ಲೆ ಬಾಸೆಡ್ ಎಲ್ಯೆಲ್ಯ ಜೋಕ್ಲೆನ್ ಮೆನಿಪೆರೆ ಸುರುಮಲ್ತ್. ಉಂದೆನ್ ತೂದು `ಅಕ್ಕಾ ಅಕ್ಕಾ ಲಕ್ಲೆಕ್ಕಾ ಲಕ್ಲೆ' ಅಂದ್‌ದ್ ಕಕ್ಕೆಲು ಪೊನ್ಜೇವುಲೆನ್ ಲೆತ್ತ್ ಲೆತ್ತ್‌ದ್ ಲಕ್ಕಾಯ. ಯೆಜಮಾನ್ಯೆರ್ನಾಕ್ಲು ಲಕ್ಕ್‌ದ್ ಕಟ್ಟಾನ್ಜೀರವು ಬುಡ್ಪಾದ್ ಬಚ್ಚಿರೆ ಪೂಲು ತಿಂದ್‌ದ್ ಮೂಲದ ಮಾನ್ಯೆರೆನ್ ಲೆಪ್ಪುನ ಸೊರೊಕು ಇಲ್ಲಾಲ್ದ ಜವನ್ಯೆರ್ ಮಾತ ಲಕ್ಕ್‌ದ್ ಅಕ್ಲಾಕ್ಲೆ ಬೇಲೆದಡೆಗ್ ಪಿದಾಡಿಯೆರ್. ಒಕ್ಕೆಲ್ ಸಕ್ಕೆಲ್ ದಾಕ್ಲು ದನಿಕ್ಲು ಲಕ್ಯೆರ್ ಬೇಲೆಗ್ ಪೋವೊಡ್‌ಂದ್ ಬೇಗ ಲಕ್ಕ್‌ದ್ ಪಜೆ ಮಡಿತ್‌ದ್ ಗಂಜಿಗ್ ತೂವು ಪೊತ್ರ್‌ನಗ ತೂವು ತೆಕ್ಕ್‌ದಿನಾಕ್ಲು ನಿರೆಕರೆಕ್ ಪೋದು ತೂವು ಕನತದ್ ಗಂಜಿ ಮಲ್ಪೆರೆ ಸುರು ಮಲ್ತೆರ್. ಅಟ್ಟಿಲ್ದ ಪೊನ್ಜೋವು ಲಕ್ಕ್‌ದ್ ಗಂಜಿಗ್ ನೀರ್ ದೀದ್ ತೂವು ಪೊತುರ್ದು ಕರಬಿಸಲೆ ದೆತೊಂದು ಉಗ್ಗೆಲ್‌ದಾಡೆಗ್ ದೆಕ್ಯೆರೆ ಪೋಯೆರ್. ಮದಿಮಾಲ್ ಬಾಲೆಲು ಲಕ್ಕ್‌ದ್ ತಲೆ ಕುಡ್ತ್ ಪೂಜಿಕಟ್ಟ್‌ದ್ ಮಯ್ಯುಸೂಡಿ ಪತ್‌ದ್ ಕಜವು ಅಡಿಪುನಗ ಎಲ್ಯೆಲ್ಯ ಜೋಕ್ಲು ಮಾತ ಲಕ್ಕ್‌ದ್ ಈ ಪಜೆಡ್ದ್ ಆ ಪಜೆಕ್ ಪುರೆಲ್‌ನಗ ಜೋಕ್ಲೆನ್ ಲಕ್ಕಾದ್ ಪಜೆಮಡಿತ್‌ದ್ ಕಜವು ಅಡಿತೆರ್. ಜೋಕ್ಲು ಲಕ್ಕ್‌ದ್ ಪಾಕ ಅರ್ಕಂಜಿದ ಕೊಟ್ಯಗ್ ಚಲಿಕ್ಯೆಪೆರೆಲಾ ಪಾಕ ಕಂಡದಡೆಗ್ ಪಾಂತೆ ಮೋಂಟೆ ಪತ್ಯೆರೆಲಾ ಪಾಕ ತೋಡುದ ಬರಿಕ್‌ಲಾ ಪೋಯ. ಪೊನ್ನು ಜೋಕ್ಲು ಪೂ ಪೆಜ್ಜೆರೆ, ಕೊಯ್ಯೆರೆ ಪಾರ್ಯ. ಒಂತೆ ಮಲ್ಲ ಜೋಕ್ಲು ಎಲ್ಯೆಲ್ಯ ಬಾಲೆಲೆನ್ ಗೊಬ್ಬಾವೊಂದುಲ್ಲ. ಈತಾನಗ ದೇವತ್ತಾನೊಡು ದೋಲುಗಂಟೆ ಕೇನ್ದ್. ಅಪಗ ಜೋಕ್ಲು ಕೈಕಾರ್ ಕೂಲಿ

೨ ಒಂಜಿ ಪಾತೆರಕತೆ

ಸುಬ್ರಾಯಾಚಾರಿ : ಓಹೋ ಹೋ ! ಉಂದು ಯೇರ್. ಬಾರೀ ಅಪ್ರೂಪದಾಕ್ಲು. ಪುರಾಲ್ದ ಸಂಕ್ರಾಯನ್ನೆನಾ? ಏತೊರ್ತ್‌ನಗ ಬರ್ತ್‌ನೆ? ಏರ್‌ಮಾತ?. ಪೊಂಜೋವು ಮಿನಿ ಬಯ್ದೆರಾ?

ಸಂಕ್ರಾಯೆ : ಇಜ್ಜಿಯೆ. ಪೊಂಜೋವುದಾಯೆ. ಎಂಕ್‌ಲು ಪತ್ತ್‌ಮುಪ್ಪ ಜನ ಒಟ್ಟುಗು ಬತ್ತ್‌ನೆ.

ಸು. ಆ : ನಮ್ಮಾಕ್ಲು ಬೇತೆ ಏರ್ಲಾ ಉಲ್ಲೆರೇ !

ಸಂಕ್ರ: ಇದ್ದಿಯೊಡೊ. ಪುರಾಲ್‌ದ ಪಾಕ ಬಟ್ರ್‌ನ್ನಾಕ್ಲು ಪಾಕ ಕಾಲಿ ಜನೊಕ್ಲು ಬತ್ತ್‌ದ

ಸು. ಆ: ಆವಡ್ ಇಲ್ಲಲ್ಪದಾಯೆ ಬರಂದಿನೆ? ಉಂದಾ ನಿಕ್ಲೆನ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆ. ಎಂಕ್ಲೆಲಾ ಓಲ್ಲಾ ಸಾದಿ ತತ್ತ್‌ದ್ ಬರುವಂದಾ! ನಮ ಮಾತೆ ಒಂಜೇ ಅತ್ತೆ? ನಿಕ್ಲೆನ ಅಪ್ಪಯ್ಯೆಲಾ, ಎಂಕ್ಲೆ ಅಮ್ಮನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪೆಲಾ ಮೂಸೆ ಕೇಯಿಯವುಲು ಒಟ್ಟುಗೇ ಬೇಲೆ ಮಲ್ತ್‌ದಿನಿಗೇ. ನಿಕ್ಲೆಗ್ ಎನ್ನ ಗುರ್ತ ಇಜ್ಜಿ. ಎಂಕ್ ನಿಕ್ಲೆನ ಗುರ್ತ ಉಂಡು.

ಸಂಕ್ರ : ಅಂಚಮಿನಿ ಅತ್ತ್‌ಯೆ. ನಿಕ್ಲು ದಾಲಾ ಎನ್ನಿಲೆ. ಪುರಾಲ್ದ ಪೂಜೆ ಬಲಿಕರಿಬೊಕ್ಕ ಉಣಸ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಪಿದಾಡಿನಿ. ಅಯಿಕ್ ನಿಕ್ಲು ಬೇಸರ್ ಮಲ್ಪುನು ದಾಯೆ? ನಮ ಬರಿಯೆರೆ ಪೋವೆರೆ ಇತ್ತಿನಾಕ್ಲೆ ಅತ್ತೇ? ಅಂದೇ ಉಂದು ಏರ್? ಕಾರ್ಲದಾಕ್ಲೆ ಮಗೆನಾ? ಅಪ್ಪಯೆ ಯೆಂಚ ಉಲ್ಲೆರ್? ಏರೇರ್ ಬತ್ತ್‌ನೆ? ಸೇಸಮಕ್ಕೆ ಎಡ್ಡೆ ಉಲ್ಲೆರಾ?

ಲಿಂಗಪ್ಪೆ: ಅಪ್ಪಯೆ ಉಳ್ಳೆರಂಚ! ಆಕ್ಲೆಗೊಂಜಿ ಬಂಜಿಬೇನೆ ಉಂತುನೆನೇ ಇಜ್ಜಿ. ಅಮ್ಮ ಉಳ್ಳಾಲಂಚ

ಸಂಕ್ರ : ಅಕ್ಲು ಬಂಗಿ ಒಯಿಪುನ ಬುಡಿಜೆರ್‌ಡ ಬಂಜಿಬೇನೆ ಉಂತಂದ್. ಉಂದುಯೇರ್? ಮೊಕ್ಲೆನ್ ತೂತಿಲೆಕ್ಕ ಉಂಡು.

ಲಿಂಗಪ್ಪೆ: ಉಂದು ನಂದೊಳಿಗೆದಾಕ್ಲೆ ಮಗೆ. ಮೊಕ್ಲೆ ಪುದರ್ ದ್ಯಾವಪ್ಪನ್ನೆ, ಮೊಕ್ಲೆ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಗೊತ್ತಿಜ್ಜೆ? ಮೂಂಕುತ್ತಿದ ಬೇಲೆಡ್ ಪುದರ್ ಪೋಯಿನಾಕ್ಲು, ನಂದೊಳಿಗೆ ಮಾಲಿಂಗನ್ನ ಮಗೆ ಅತ್ತೇ?

ಸಂಕ್ರ : ತಯ್ತ್ ಪೋವಡ್. ಅಂಚನೆ ಮಾಲಿಂಗನ್ನ ಮಗೆನಾ? ಅಕ್ಲೆನ ಗುರ್ತ ಉಂಡು. ಮೊಕ್ಲೆಗ್ ಓಲು?

ಲಿಂಗಪ್ಪೆ : ಉಂದು ಎಲ್ಲೂರ್ದಾಕ್ಲೆ ಮಗೆ. ಮೊಕ್ಲು ದೇರ್ಲಾಯಿ ಚಂದ್ರಯಾನ್ನನ ನೇಲ್ಯ ಮಗೆ, ಮೊಕ್ಲೆ ಸಂಗಡಿನ್ನೇ ಮಿಜಾರ್‌ದಾಕ್ಲೆ ಮೆಗ್ಯೆ ಜನ್ನನ್ನಗ್ ಕೊರ್ತಿನೇ. ನಿಕ್ಲೆ ಅಪ್ಪಯ್ಯೆ ಎಂಚ ಉಲ್ಲೆರ್?

ಸಂಕ್ರ: ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ದಿನ ಪೊರ್ಲುಡು ಪೋಯೆನ್ನ. ಅಕ್ಲು ತೀರ್‌ದ್ ಐನ್ ವೊರ್ಸ ಕರೀದ್ ಪೋಯೆನ್ನು ತೂಲೆ. ಅಂದೇ ಸುಬ್ರಾಯನ್ನಾ ನಿಕ್ಲೆಗ್ ಮಾತೆರ್ನಾವುಲಾಗುರ್ತ ಉಂಡತ್ತೇ. ಉಪ್ಪರಿಗೆಡ್ ಗುಲಾಬಿ ಕುಂಟುತುತೊಂದಿನ ಪೊಂಜೋವು ಏರ್ಯೆ? ಅಲೇ ಎಂದ್‌ದ್ ಕಯ್ಯಿಟಾದ್ ಆ ನಾಲ್ ಜನೊಟ್ಟು ಅಂಚಿದಾಲೆ ಒತ್ತುದವು. ಅಪಗ ಸುಬ್ರಾಯಾಚಾರಿ ಕನ್ನ್‌ದ ಮಿತ್ತ್‌ಕಯ್ಯತ್ತ್‌ದ್ ತೂದು ಉಪ್ಪರಿಗೆಡಾ? ಅವು ನಮ್ಮ ಚಪ್ಪೆರಸುಲೆ ಮರ್ಮಾಲತ್ತೆ? ಸಿರಿದೇವಿಯಕ್ಕೆ ಅಯಿಕ್ ಸೊಂಟದ ನೂಲು ಸರಪೊಲಿ ನಮನೇ ಮಲ್ತ್‌ದ್ನೆ. ನೂಲುಡು ರಡ್ಡ್ ಸೇರ್ಲಾ ೧೨ ತೂಕ. ಸರಪೊಲಿಡ್ ೫ ಸೇರ್ಲಾ ಪತ್ತ್‌ತೂಕ. ರಡ್ಡೆಟ್ ೧೫ ತೂಕ ತೇಮಾನ್ ಕೊರ್ತೆರ್. ಬಂಗಾರ್ ಬೇಸ್ ಮಾಯಣದ ಲೆಕ್ಕಂತಿನ ಪುತ್ತೊಳಿ ಬಂಗಾರ್. ಇತ್ತೆ ಅರ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಸುದ್ದ ಎಡ್ಮ ಬಣ್ಣ ಉಂತು ತೂಲೆ. ಅಯಿಕ್ ಇಯ್ಯೊಡೆ ಮದ್ಮೆ ಮಲ್ಪೊಡಿಂದ್ ಅಟ್ಟಣೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಬೊಕ್ಕ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬೇಲೆಡ್ ಪಿರ ಬೂರ್ನ.

ಸುಬ್ರಾಯೆ : ಅಂದೇ ಸಂಕ್ರಯಾನ್ನ. ನಿಕ್ಲು ಅಸ್ಟೆಮಿ ಕರಿನೆ ರಡ್ಡ್ ತಿಂಗೊಲುದ ಬೇಲೆಗ್ ಬರುವರಾ? ಅರಸುಲೆಗ್ ಪಾಕ ಪೊಸಮಟ್ಟ್‌ದ ನಗ ಆವೊಡುಗೇ. ನಿಕ್ಲೆನ್ ತೂಂಡ ಅರಸುಲು ಬುಡಯೆರ್. ನಿಕ್ಲೆ ಕಂಟಾಲ್ದೆ ಬರೊಡು.

ಸಂಕ್ರ: ಬರ್ಪುಂಡ ಬರೊಲಿ. ನಿಕ್ಲು ಉಳ್ಳರತ್ತಾ. ನಿಕ್ಲು ಪಂಡಿನೆ ಅಂದಾಂಡ ಓಡೆ ಬರ್ಪಿನೆಕ್ಕ್ ದಾನೆ ? ಅಂದೆಯೇ, ನಮ್ಮ ಅರಸುಲೆಗ್ ಏತ್ ಜನ ಮರ್ಮಲಾಲ್ಲು?

ಸುಬ್ರಾಯೆ: ಒಲ್ತುಯೇ ಮರ್ಮಲಾಲ್ಲು? ಅನಗ್ ಆನ್, ಪೊನ್ನಗ ಪೊನ್ನು ಇನ್ಪಿಲೆಕ ಒಂಜೇ ಒಂಜಿ ಉಪ್ಪುನೆ. ಬಾಲೆಂದ್‌ನ್ನ ಬಂಗಾರ್ದ ಕೊರಲ್ ತೂಲೆ. ಒಂಜೇ ಒಂಜಿ ಕಟಿಪಿಟಿತ ಪಾತೆರ ಅಯ್ತು ಬಾಯಿಡ್ ಪಿದಾಡಂದ್. ಅವು ಇತ್ತೆಲಾ ಬರವು ಸರವು ಕಲ್ತೊಂದೇ ಉಂಡು. ಬಾರಿ ಬಿರ್ಸೆದಿ. ಯೆಂಚಿ ಬಿಗುತ್ತ ಸಾಸ್ತ್ರದಕುಲು ಬತ್ತೆರ್‌ಡಲಾ ಈ ಬಾಲೆಡ ಪಾತೆರ್ದ್ ಗೆಲಿಪರೇ ಬಲ್ಲಿಗೇ. ಪೊನ್ನಗ್ ಸಮಕಟ್ಟ್‌ದ ಆನ್ ತಿಕ್ಕಂದೆ ಮದ್ಮೆ ಆತಿಜಿ. ಅಯ್ತು ಉಪ್ಪರಿಗೆಡ್ ಒಂಜಿ ಅದೆ ನಿಲ್ಕೆ ಒಲಿತ ಬೂಕೇ ಉಂಡುತೂಲೆ. ಅಯ್ತು ಪಿರಪ್ಪದ ಮಾಮಿ ಅರಸುಲೆ ಪಟ್ಟದಬ್ಬೆ. ಬಲತ್ತ್‌ದ ಕಾರ್ಲದರಸುಲೆ ಮಗಲ್ಗೆ. ದತ್ತ್‌ದ ಗುಮ್ಮಕ್ಕ. ಆಕ್ಲೆ ಕಂಡನ್ಯೆ ತೀರ್‌ದೆರ್. ಬಾಕಿದಾಕ್ಲೆನ ಎಂಕ್ ಹೆಚ್ಚ ಗೊತ್ತಿಜ್ಜಿ.

ಸಂಕ್ರ: ನಿಕ್ಲು ಇತ್ತೆ ಒಂಚಿ ಪೋಪರ್? ಎಂಕ್ಲೆ ಕಡೆತಾಕ್ಲು ಮಾತ ಅಲ್ಪಲ್ಪ ಉಲ್ಲೆರ್. ಯಾನ್ ಅಂಚಿ ಪೋಪೆ. ಬೊಕ್ಕ ನಿಕ್ಲೆಗ್ ತಿಕ್ಕುವೆ.

ಸುಬ್ರಾಯೆ: ಅಂದೆ ಸಂಕ್ರಯಾನ್ನ. ಕಾಂಡೆ ಯಾನ್ ನಿಕ್ಲೆಗ್ ತಿಕ್ಕಂದೆ ಇತ್ತ್‌ನ್ಡಲಾ ನಿಕ್ಲು ಇಲ್ಲಲ್ಪ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಚೆಂಬು ನೀರಾಂಡಲಾ ಪರ್ದ್ ಪೋವೊಡು ತೂಲೆ. ಬತ್ತಿಜರ್‌ಡ ನಿಕ್ಲೆ

ಮೋನೆ ಯಾನ್ ತೂವಯೆ. ನಿಕ್ಲೆ ಕಂಟಾಲ್ದೆ ಕೋಪ ಮಲ್ಪೆ. ದಾನೆ ಪನ್ಲೆ.

ಸಂಕ್ರ: ಆವು ಯಾನ್ ಬರ್ಪೆ. ಎಂಕ್ಲ್ನ ದಿಂಜ ಜನ ಉಲ್ಲ. ದಾಯೆ ನಿಕ್ಲೆಗ್ ತೊಂದರೆ?

ಸುಬ್ರಾಯೆ: ತೊಂದರೆ ದಾನೆ? ದೇವೆರ್ ಕೊರ್ತಿನ ಉಂಡು. ಜನಯೇತ್ ಇತ್ತ್ಂಡ ದಾನೆ? ಒಂಜಿ ಬಚ್ಚಿರೆ ತಿಂದ್‌ದಾನ್ಡಲ ಪೋವೊಲಿಯತ್ತ್? ಎನಕಂಟಾಲ್ದೆ ಪಾಡಿ. ಎನನ್ ಕೆರ್ದ್ ತಿನ್ತೆರ್. ದಾನೆ ಪನಿ.

ಸಂಕ್ರ: ನಿಕ್ಲೆ ಕಂಟಾಲ್ದೆ ಬರ್ಪೆಂದ್ ಅಗಪ್ಪುನಗ....

೩ ಅಚ್ಚಾವಂದಿ ಬೂಕು- ಪ್ರಭಾವತಿನ ಮದ್ಮೆ

ಮೇರ್ ಬರೆತಿನ ಬೂಕುಲೆಡ್ ಪ್ರಭಾವತಿನ ಮದ್ಮೆ ಪಣ್ಪಿ ಬೂಕು ಇತ್ತೆ ಕಾಲದ ಪಾಲಾತ್‌ಂಡ್ ಗ್ರಾಮ ಜೀವನೊದ ಉಳ ಮರ್ಗಿಲ್‌ನ್ ತೋಜಾವುನ ಎಲ್ಯ ಕತೆನ್ ನಾಟಕದ ರೂಪುಡು ನಾಟಕ ಮುಡೆತೆರ್. ಅಳಿಯ ಸಂತಾನದ ಒಂಜಿ ಗುತ್ತುದ ಇಲ್ಲದ ಯೆಜಮಾನ್ಯೆ, ಅಪ್ಪೆ ಸಯಿತಿನ ಆಯನ ಒರ್ತಿಯೇ ಮಗಳ್. ಕಂಡನಿ ಸಯಿತಿ ಮೆಗಿದಿ ನಾಗಮ್ಮ , ಅಲೆಗ್ ಒರಿಯೇ ಮಗೆ. ಆ ಮಗೆ ಪೇಂಟೆಡ್ ವಕಾಲತ್ತ್ ಕಲ್ತೊಂದುಲ್ಲೆ. ನಾಗಮ್ಮ ಬೇತೆನೆ ಇಲ್ಲಡ್‌ಇತ್ತ್ಂಡಲಾಮರ್ಮಾಲೆ ಮಿತ್ತ್ ಮೋಕೆ. ಅರುವತ್ತೆ ಆಪೀಸರ್‌ನ ಯೇಸ ಪಾಡೊಂದು ಬತ್ತ್‌ದ್ ತಮ್ಮಲೆನ್ ಬೆಪ್ಪು ಕಟ್ಟಾವೆ. ಜಿಂಜ ಕಲ್ತಿನಾಲತ್ತ್‌ಡಲಾ ವ್ಯವಹಾರ ತೆರಿದಿನ ಮಗಳ್ ಆಯನ ಹಿಕ್ಮತ್ತ್‌ನ್ ಅಪ್ಪೆಗ್ ತೆರಿಪಾವಲ್. ತಾನ್ ಮಲ್ತಿನವು ತಪ್ಪುಂದು ತೆರಿನ ಅರುವತ್ತೆ ಅಪ್ಪೆ ಪಂಡಿಲೆಕನೇ ಅಪ್ಪೆ ಮರ್ಮಾಳೆನ್ ಮದಿಮೆ ಆಪಿನಡೆಗ್ ನಾಟಕ ಮುಗ್ಯುಂಡು. ಗುತ್ತಿನಾರೆನ ಮಗಳೆ ಪುದರ್ ಪ್ರಭಾವತಿ. ಈ ನಾಟಕದ ನಡುಟು ಬೇರದಕ್‌ಲೆನ ಬುದ್ಯಂತಿಗೆ, ಬೇಲೆದ ಬೀರನ ತಮಾಸ್‌ದ ಪಾತೆರೊಲು, ಮಲೆಯಾಳಿ, ಪಂಡಿತನ ಬೆರಕೆ ತುಳು, ಪ್ರಶ್ನೆತೂದು ಪರಿಹಾರ ಪಣ್ಪಿನ ಕ್ರಮ ಉಂದೆನ್ ಮಾತ ಸೇರಾದಿತ್ತೆರ್.

ಬಂಗಾರ್‌ದಂಗಿದ ಕತೆ ಬೊಕ್ಕ ಅಜ್ಜೆರೆನ ಮಂಡಲ ಮದಿಪುಲು ಸದ್ಯ ಈ ಲೇಖಕನ ಕೈಕ್ ತಿಕ್ಕಂದಿನೆಡ್ಡಾತ್ರ ಅಯಿತ ಪೊರ್ಲು ಪೊಲಿಕೆನ್ ಬರೆಯೆರೆ ತೀರದ್‌ಜಿ. ಏರೆಡಾಂಡಲಾ ಈ ಬೂಕುಲು ಇತ್ತ್‌ಡ ದಯಮಲ್ತ್‌ದ್ ತೆರಿಪಾಯೆರ್ಡ ಅವು ಇಣೆದ್ದಾಂತಿ ಉಪಕಾರ ಆಪುಂಡು.

ಅನುಬಂಧ- ೩

ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಬರೆತಿನ ಸಾಹಿತ್ಯೊ

ಪ್ರಕಟ ಆಯಿನವು

1. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಭೂತಾಳ ಪಾಂಡ್ಯರಾಯನ ಅಳಿಯಕಟ್ಟು - (ಕನ್ನಡ 1915, 1981)
2. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಲಿಪಿ (ಪೊಸ ಅಂಕೆಲಿಪಿ 1917, 1966)
3. ತುಳುವಾಲ ಬಲಿಯೇಂದ್ರ (ತುಳು ಖಂಡ ಕಾವ್ಯ 1929 ಈತ್‌ನೆಟ್ಟ 15 ಸರ್ತಿ ಅಚ್ಚಾಯಿನ ಬೂಕು)
4. ಮಿತ್ಯ ನಾರಾಯಣ ಕತೆ (ತುಳು ಕಾದಂಬರಿ 1935, 1989)
5. ಪುಳಿನಾಪುರ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆ (ಕನ್ನಡ-ಸ್ಥಳಪುರಾಣ 1949)
6. ಪ್ರಾಚೀನ ತುಳುನಾಡು (ಕನ್ನಡ-ದಿ. ಎನ್. ಎಸ್. ಕಿಲ್ಲೆರ್ನ ಒಟ್ಟುಗೆ 1954)
7. ಬಂಗಾರ್‌ದಂಗಿದ ಕತೆ (ತುಳು 1933)
8. ಅಜ್ಜೆರೆನ ಮಂಡಲ ಮದಿಪು (ತುಳು 1933)
9. ಅಕ್ಕರಸು ಪೂಂಜೆದಿ ತುಳುನಾಡ ಸಿರಿಯ ಕತೆ (1991)

(2, 7, 8 ಸಂಖ್ಯೆದ ಬೂಕುಲೆನ್ ಬುಡುದು ಬಾಕಿದ ಪೂರ ಬೂಕುಲೆನ್ 1991ನೇ ಇಸ್ವಿಡ್ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪಣ್ಪಿ ಸಂಪುಟೊಡು ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ತ್‌ದ್‌ಂಡ್).

ಅಚ್ಚಿ ಆವಂದಿನ ಬೊಕ್ಕ ಕಳೆದ್ ಪೋಯಿನವು

1. ಪ್ರಭಾವತಿನ ಮದಿಮೆ (ತುಳುನಾಟಕ)
2. ಹೆಗ್ಗಡೇರ ತುಳುನಾಡು (ಕನ್ನಡ)
3. ರತ್ನಾವಳಿ ಕಲ್ಯಾಣೊ (ತುಳು ಯಕ್ಷಗಾನ)

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹೆಗ್ಗಡೆರ್ನ ಮಿತ್ತ್ ಬತ್ತಿ ಬೂಕು

ತುಳುವಾಲ - ಸಂಪಾದಕೆ: ಅ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ, ಪೊಳಲಿ

ನೆಟ್ಟ್ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆನ ಬೂಕುಲೆದ ಮತ್ತ್ 7 ಪ್ರಬಂಧೊಲು, ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಚಾರ

ತೆರಿಪಾವುನ 16 ಬರವುಲು ಉಂಡು.

ಬೊಲ್ಪುನು ಕಣತಿನಕುಲು : ಪೊಳಲಿ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಡೆ ಜನ್ಮ ಶತಾಬ್ದ ಸಮಿತಿ, ಮಣಿಪಾಲ,

ಸಂದರ್ಭ: ಶತಾಬ್ದ ಉಚ್ಚಯ ಪುರಾಲ್‌ಡ್ ನಡತಿನಪಗ

1990 ಮಾರ್ಚ್ 9-10

ಅನುಬಂಧ - ೪

ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ಕಬಿತೊಲೆನ್ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ತ್‌ದಿನ ಉಂಡು. ಆಂಡ ಆರೇ ಕಬಿತೊ ಬರೆತಿನ ಯೆನ್ನ ಗಮನೊಗು ಬತ್ತ್‌ದಿತ್ತ್‌ಜಿ. 1989-90 ಇಸ್ವಿಡ್ ಅರೆನ ನೂದನೇ ಪುಟ್ಟು ಪರ್ಬೊದ ಉಚ್ಚಯ ಮಲ್ಪುನ ಸಂದರ್ಬೊಡು ತುಳುವಾಲ ಪಣ್ಪಿ ಬೂಕು ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ಪಾಂಡ್. ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡ್ರೆನ ಕಯಿತಲ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಮೊಕೆದ ಸಮ್ಮಂದಿಕೆ ಶ್ರೀ ಎ. ತ್ಯಾಂಪಣ್ಣ ಬಲ್ಲಾಳೆರ್ ತನ್ನ ನೆಂಪುದ ಬಲೊಟ್ಟು 1943ನೇ ಇಸ್ವಿಡ್ ಹೆಗ್ಗಡ್ರ್ ರಚನೆ ಮಲ್ತಿನ ಕಂಬುಳದ ಓಲೆನ್ ಇಡಿಯಾದ್ ಪಂಡೆರ್. ಅವೆನ್ ಆರ್ನ ಗುರು ದಿ| ಬಡಕಬಯಿಲ್ ಪರ್ಮೇಶ್ವರಯ್ಯೆರಡ ತೋಜಾದೆರ್ಂದ್‌ದ್‌ಲಾ ಬಲ್ಲಾಳೆರ್ ಪಣ್ತಿನೆನ್ `ನನ್ನ ದೊಡ್ಡತಂದೆಯವರ ಕೆಲವು ನೆನಪುಗಳು' ಪಣ್ಪಿ ಆರ್ನ ಬರವುಡು ತೂವೊಲಿ. ವಾರ್ಧಿಕ ಷಟ್ಪದಿಡ್ ಉಪ್ಪುನ ಆ ಕಬಿತೊನು ಮೂಲು ಕೊರ್ತುಂಡು. ಉಂದೆನ್ ಪಣ್ತಿನ ಬಲ್ಲಾಳ್ರೆಗ್ ಸೊಲ್ಮೆಲು. - ಲೇಖಕ

ಕಂಬುಳದ ಓಲೆ

ಸಿರಿಮಾನದಕುಲು ಕೇನೊಡು ನಮ್ಮ ತಲನಾಡ್ದ್
ಸಿರಿಯಾಯಿ ಮಾಮಲ್ಲ ಮಡತಾನ ಬೂಡುವ್ವೆ-
ಸಿರಿಯನ್ನಿ ಕಂಬುಳದ ಕಳವೊಂಜಿ ಮಲ್ಪಾವೊಡುಂದುದೆಂಕುಲು ಗೆರಮದ ||
ಕರೆತಕುಲು ಪಂಡೊಂಡಿನೆಡ್ದ್ ನಮ್ಮ ಪುರಾಲ್ದ್
ಕರೆಟ್ ತೇರದ ಲೆಂಕಿಮಾರ್ಡ್ ಪೊಸತಾದ್‌ಪೂ-
ಕರೆದಾಂತಿನೊಂಜಿ ಕಲಕಂಬುಲ ಮಲ್ಪಾವ ಪುಯಿಂತೆಲ್ಡ್ ಇರುವತ್ತ ಆಜಿ ಪೋಪೀ ||

ಅಂಗಾರೆದಾನಿ ಏಳರೆಕೋಲ್ದ್ ನೀರ್ದೈಕ್
ಬಂಗಾರ್ದ್ ತಾಳಿ ಏಳ್‌ಕೋಲು ಪಂದರ್‌ದ ಕೈಲ್
ಸಿಂಗಾರ್ದಿ ಪುಡಿಪುದೆರ್ಲೆಗ್ ತಾಳಿ ಬೊಳ್ಳಿದವು ಬೊಂಡಲಾ ಬಲ್ಮಾನೊಗು ||
ಸಿಂಗಾರ ಮಲ್ತ್ ದೀಪುಂಡು ನಿಕ್‌ಲೆನೆರ್ಲೆನಿಡೆ
ಸಿಂಗಾರ ಮಲ್ತ್ ಕೊಣತ್‌ದ್ ಕಂಬ್ಲ ಮೆರೆಪಾದ್
ಬಂಗಾರ್ ಬೊಳ್ಳಿ ಬಿರುದುಲೆನ್ ಕೈಕೋನೊಡುಂದು ಕೈ ಮುಗಿದ್ ಪಂಡೊನುವ ||

ಸಾಯಿರದ ಮಿತ್ತೊಂರ್ಬ ನೂತ್ತನಲ್ಪತ್ತ್ಮೂಜ -
ನೇಯಿಸವಿ ಪೆಬ್ರುವರಿ ಒಂರ್ಬನೇ ತಾರೀಕ್-
ಗೇಯಿಂದ್ ದುಂಬುಪಿರ ಸೋಮಾರ ಬುದವಾರ ಮೂಜಿದಿನಲಾಟವುಂಡು ||
ಬಾಯಿಡ್ದ್ ಬಾಯಿ ಪನ್ಪಿನ ಕೇಂಡ್‌ದಾಂಡ್ಲ ಬತ್-
ದ್ಲ್‌ಯಿ ವಿಶೇಷೊನು ತೂಲೆ ಸಂತೋಸಾವುಮುಗಿದ್
ಪೋಯಿಬೊಕ ತಿಕ್ಕಂದ್ ಬೆಂಗೊನಡೆ ನೆನೆಪುಪ್ಪಡ್ಂದ್ ಎಂಕ್‌ಲೆನ ಅರಿಕೆ ||

ತುಳುನಾಡ್, ತುಳುಬಾಸೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಉಂಡತ್ತ್ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್‌ಗಾದ್ ಎಕ್ಕೆನ ಬೇಲೆ
ಬೆಂದಿನ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯಾಕುಲೆನ ಸಾದನೆಲೆನ,
ಅಕುಲು ತುಳುಕು ಸಂದಾಯಿನ ಕಾನಿಗೆಲೆನ
ಮುತಿರಿಗಲಾ ತೋಜಾದ್ ಕೊರ್ಪುನ ಉದ್ದೇಶೊಡು
'ಮದಪ್ಪಂದಿನಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್' ಪನ್ಪಿ ಮೊಕುಲೆ
ಸರಮಾಲೆನ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
ನಿಕುಲೆ ಮುಟ್ಟೆಲ್‌ಗ್ ಸಾರೊಂದುಂಡು.

ತುಳು ಬಾಸೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ತುಳುನಾಡ್
ಉಂಡತ್ತ್ ಮಿತ್ತ್ ಈ ಹಿರಿಯಾಕುಲೆಗ್ ಇತ್ತಿ ಮೋಕೆ
ಅಭಿಮಾನೊಲೆನ ಈ ಪುಸ್ತಕುಲು ತೋಜಾದ್ ಕೊರ್ಪೆ.
ತುಳುತ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್‌ಗ್ ಬೋಡಾದ್ ನನ ಮಿತ್ತ್‌ಗ್
ನಮ ಎಂಚೆಂಚ ಕಜ್ಜೊಲೆನ ಮುಲ್ಪೆರೆ ಎಂಚ
ದುಂಬು ಪೋವೊಡುಂದು ಪ್ರೇರಣೆಲೆನ ಉಕ್ಕು
ಉಲ್ಲಾಸೊಲೆನ ಅಕುಲು ನಡತ್ತ್ ಸಾದಿಲು ನಂಕ್
ತೋಜಿಪಾದ್ ಕೊರ್ಪೆ.

ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ
ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರ್
ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.